

12/2016

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
DECEMBER – GRUDEN

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-naslov: info@slovarms.si

TITAN 6 RÖWA
Röbler | AUSTRIA

Verney-Carron

Blaser

**STEYR
MANNLICHER**

TERMOVIZIJA

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE

ARMASIGHT® PULSAR

HAWKE®

ENDURANCE 30 1-4X24

Vixen® Aimpoint®

GunCoating®

DOCTER

REX zero 1

SAUER

SAUER 404.
MORE
HUNTING.

www.slovarms.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIX., št. 12
december – grudni

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köveš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

F. Černigoj:	Zborniki in kronike ob okroglih obletnicah LD	580
IZ DNEVNEGA TISKA		582
MNENJA IN PREDLOGI		584
M. Marenče:	Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	584
P. Draškovič Pelc:	Odgovoren naravoslovni turizem je naložba v nas same	587
M. Hafner:	Sestava skupin navadne jelenjadi v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah	590
PO LOVSKEM SVETU		596
B. Galjot:	Jelenjad – problematična divjad ali dar narave?	596
V. Muhič,		
G. Zemljic:	Tretja Mednarodna konferenca lovka in sokolarja	598
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	600
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		601
B. Ogorevc:	Lovski blagor med planikami	601
LOVSKA ORGANIZACIJA		603

Ze desetič se bo Sejem LOV v Gornji Radgoni spogledoval z naravo		603
S. Mrlak:	Tretji dobrodelni ples LZS	604
V. Vojska:	Srebrni jubilej Domžalskih rogov	604
T. Vrščaj:	Proslava 70-letnice hrvaške LD Srnjak iz Ribnika	605
M. Gselman:	Tretji Lovski tabor mladih LZ Maribor	605
D. Muršec:	Prva pomoč na lovu – obnovljamo znanje!	606
M. Palčič:	Nastopi LPZ Trbovlje na proslavah obletnic LD	611
T. Stritih:	50 let lovske kočice na Breški planini	611
B. Kovač - Danč:	Pohod ob dnevu državnosti	612
F. Rotar:	Nov IO upravljavec lovišč Pohorskega LUO	612
F. Černigoj:	Zbornik 70 let LD Motnik - Špitalič	613
P. Novak:	70 let LD Cankova	614
F. Ornik:	70 let LD Voličina	614
F. Rotar:	70 let LD Prežihovo - Kotle	615
A. Šajn:	70 let LD Tabor - Zagorje	616
M. Toš:	Naš družinski prapor in spominska kronika	617
I. Šincek:	70-letnica LD Markovci	618
V. Kovačič:	70 let LD Tomaž pri Ormožu	619
J. Marhl:	70 uspešnih let LD Remšnik	620
J. Dejak:	70 let LD Cerklje ob Krki	620
S. Klemenc:	70 let LD Prestranek	621

MLADI IN LOVSTVO		622
T. Maverič:	Na obisku pri lovcih LD Dobrovo	622
M. Brunskole:	Več kot 30 let dela z mladimi v LD Brestanica	622
JUBILANTI		623
LOVSKI OPRTNIK		624
P. Novak:	Letos močnejše trofeje od desetletnega povprečja	624
B. Galjot:	Spominsko obeležje na lovčevem domu	625
J. Škrlič:	LD Babno Polje – zagotovljena tradicija lova na jelena v roku	625

D. Namestnik - Vicarius:		626
L. Kramberger:	Bobri v Ščavniški dolini	627
A. Podbevšek:	S štajerskega lovskega sejma v kraju Turnau	628
I. Kocjančič:	Strelska tekma LD Vransko in DSL	628
M. T.	Pet let vztrajanja za »posebneža« s Kaple	629
F. Ekar:	Bojan Knific: Bornovi v Trziču	629

V SPOMIN		631
LOVSKA KINOLOGIJA		632

J. Krivec:	Srečanje vodnikov psov krvosledcev 2016	632
D. Poljanšek:	37. Mednarodna širša poljska preizkušnja (ŠPP) pičarjev – CACIT – Sezunov memorial	632
M. Koritnik:	UP psov po umetni KS v LD Banja Loka - Kostel	633
J. Verčko:	Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v LD Podgorje	634
J. Janežič:	Uporabnostna preizkušnja lovskega psov po umetni KS	634
J. Šivc:	Šestindvajseta Državna tekma lovskega psov v vodnem delu – CACT	635
A. Vidmar:	Dvaindvajseta samostojna državna tekma v delu po KS za barvarje	636
KZS:	Predvidena legla lovskega psov	636

SLIKA NA NASLOVNICI:
Kuna belica – *Martes foina*
Foto: M. Artnak – Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna
srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

telea:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

telea:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-

mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*

arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Zborniki in kronike ob okroglih obletnicah LD

Minulo leto – predvsem pa letošnje – sta bili leti okroglih obletnic ustanovitve večine slovenskih lovskih druženj (70, 60 in 50 let je minilo od njih ustanovitve) – in v okviru le-teh je (poleg proslavljanj s kulturnim programom, z lovskimi in drugimi pevskimi zbori in rogisti, s slavnostnimi govori predstavnikov lovske organizacije in lokalnih skupnosti, ponekod tudi z lovskimi mašami ...) izšlo kar nekaj zbornikov in kronik¹: obsežnih in po vsebini bolj skromnih; razkošnih navzven in navznoter; in tudi takih v hodnih oblekah, a vsebinsko bogatih. Med njimi so, ki si zaslužijo predstavitev širši lovski in drugi javnosti, tudi v Lovcu².

Marsikatera od teh knjižic je res vredna branja in jo je dobro imeti na knjižnih policah, ne samo v lovskih sobah. Nujno in obvezno je tudi, da vse tovrstne publikacije najdejo pot na police NUK-a (obvezni izvodi!), v Slovenski lovski muzej v Bistri pri Vrhniki ter v splošno izobraževalne in šolske knjižnice – vsaj na območjih, iz katerih izhajajo.

Poglejmo si na nekaj primerih поблиže, kaj so uredniki teh publikacij pogosto tudi uvrstili vanje ...

Na začetku je v vsaki knjižici, tako kot se spodobi, beseda starešine LD.

Sledi predstavitev LD – zgodovinski pregled delovanja; predstavljeno je aktualno članstvo z vsemi potrebnimi podatki (rojstni podatki, članstvo v LD, funkcije, lovska priznanja in odlikovanja ...) in tudi fotografijami. Izpostavljeni so novi in zaslužni (častni) člani; in umrli v zadnjem obdobju. V okviru tega poglavja je navadno predstavljeno tudi lovišče z zemljevidi, vneseni so lovski objekti (vodni viri, krmišča, preče ...); tu je zapis o divjadi v lovišču, gospodarjenje/upravljanje z divjadjo, še druge dejavnosti lovcev, povezane z lovom (lovska kinologija, lovsko strelstvo, lovsko orožje ...). Sem sodijo tudi podatki o škodah od divjadi, osvetljeni so odnosi lovcev z lokalnimi skupnostmi in lastniki zemljišč (kmeti). V nekaterih zbornikih je tudi natančen pregled gradnje lovskih domov – od idej do izgradnje same: z besedo, podatki in dokumentarnimi fotografijami.

V več zbornikih so poglavja, po katerih se eni razlikujejo od drugih – v njih namreč uredniki z uvrstitvijo še drugih (nelovskih) tém presežejo lovske vsebine. Kraje, iz katerih izhajajo, predstavijo širše – z geografskega, zgodovinskega in etnološkega vidika, saj sta v nekatere lovske zbornike uvrščeni tudi čisto etnografsko gradivo in ljudsko besedno izročilo (bajke, legende ...). Zgodovinska in etnološka besedila so še posebej dragocena, saj je vanje ujet ljudski spomin, četudi leta ni povsem zanesljiv. A zrna resnice so posejana v vsakem

spominjanju, celo v srži pravljič jih najdemo. Vsebine tega poglavja tedaj izhajajo iz spominov navadno starejših krajanov – ne samo lovcev. Pomembno je, kako so ti spomini zapisani in kako so predstavljeni njih pripovedovalci. Marsikaj je odvisno od tega, kdo jih zapisuje in kakšen je njegov odnos do Besede in njene moči.

Srce več zbornikov pa so lovske zgodbe in prigode, ki jih lovci radi beremo, poslušamo in pripovedujemo – nekateri tudi zapisujemo. Te so nam, večini lovcev, še posebej blizu. Ne moti nas, če so povedane in zapisane z okorno besedo, če je v njih morebiti sled lovskega pretiravanja – pomembno je, da so iskrene in da v njih odzvanja živi sok resničnega življenja. Saj – lovska pripovedovanja so kot kruh – vsak dan ga jemo in se ga ne prenamajemo ...

Seveda ni vseeno, kako so zborniki in kronike oblikovani in likovno opremljeni. Tako so nekatere tovrstne publikacije že navzven skoraj razkošne, kar je seveda povezano tudi z več sredstvi, ki so jih imeli snovalci na razpolago. Mnoge LD poiščejo sponzorje, ki jih na koncu, tudi njih logotipe, navedejo – kar je za bralca skoraj moteče. A kaj hočemo – zbornikov brez sponzorjev, vsaj takih, ne bi bilo ...

Če eno od že zapisanih misli³ razširimo: Množice podatkov in dogodkov bogatijo in zaznamujejo področje lovskega zgodovinskega spomina. In to je eno od najvažnejših sporočil jubilejnih publikacij naših LD, saj je tudi lovska zgodovina del skupnega narodovega spomina. Še posebej, če je prepletena z utripom v krajih, iz katerih izhaja. Tedaj: Tudi lovski spomin je nujen za ohranjanje in še zlasti za ustvarjanje občutka pripadnosti nekemu kolektivu, domovini in tudi LD.

In še – zagotovo vsak ustvarjalen urednik vtisne knjižici svoj pečat. Sam sem uredil kar nekaj lovskih zbornikov več lovskim družinam. In sem kot urednik in pisec predvsem literarnih prispevkov vsako po svoje zaznamoval. V »mojih« zbornikih so poudarjeni literarno obarvani prispevki, lovske zgodbe in doživetja, portreti posameznih lovcev in njihova spominjanja; zgodbe so tudi krajevno prepoznavne, vsebinsko in jezikovno. Zbornik katerega drugega urednika je seveda prepoznaven po čem drugem. V nekaterih so skorajda le fotografije⁴. Tudi taki imajo svojo dokumentarno vrednost, ki bo z desetletji vse večja. Spet drugi so, kot bi jih pisal kronist. V tretjih so na dolgo opisane tudi manj pomembne stvari. Ali pa tudi take, ki bi sodile v učbenike za lovske pripravnike⁵. V nekaterih najdemo, kot sem že zapisal, teme, ki neposredno ne sodijo v lovstvo, a jih prav to še bolj bogati (opisi in fotografije rastlinstva na območju neke lovske družine⁶; ali: poznavalsko napisani zapisi o pticah in njih profesionalno narejene fotografije⁷; pa

¹ O pojavu množičnega izhajanja lovskih zbornikov smo v Lovcu že pisali: Franc Černigoj: Jubilejni zborniki – odraz nekega zaključenega obdobja; Lovec, 2/2007. Morebiti je katera misel iz tega besedila v drugačni povezavi našla svoje mesto tudi v tem zapisu.

² Nekateri od teh publikacij so bile (ali pa še bodo) v Lovcu tudi predstavljene: Zgodovina lovstva v mariborski okolici, 1921–1945–2016, 11/2016; 70 let v službi narave (LD Velika Nedelja), 11/2016; Tod hodimo Vrhovci II (LD Vrhe), 11/2016; 70 let Lovske družine Motnik – Špitalič (čaka na objavo).

³ Tod hodimo Vrhovci II, Lovce, 11/2016.

⁴ LD Voličina.

⁵ V zarji sonca, LD Radeče (Kultura in umetnost orožja – lovsko orožje).

⁶ O lovu in lovcih na Gori, Rastlinstvo Trnovskega gozda; LD Kozje Stena.

⁷ O lovu in lovcih na Gori, Ptice (Trnovske planote); LD Kozje Stena.

celo zapisi in fotografije o hrošču rogaču⁸, recimo) ... Prav vsi lovski zborniki in kronike pa izpolnjujejo svoje poslanstvo – pričajo o določenem času v določenih okoljih in vsi skupaj ustvarjajo mozaično podobo našega lovstva, vpetega v prostor in čas, na prelomu tisočletij.

Mnoge LD so ob svojih okroglih obletnicah z 10- ali 20-letnim razmikom izdale dva zbornika, nekatere celo tri⁹: ob 50-, 60- in 70-letnici svojega organiziranega delovanja. Podoba le-teh se v njih seveda kaže še toliko bolj zaokrožena. Saj je v zbornikih, ki so zaporedoma izhajali v desetletnih presledkih, zajeta bolj celostna podoba lovstva v določenem okolju, v zaključenem zgodovinskem obdobju.

Pred leti je izšel izbor leposlovne lovske proze iz 30-ih letnikov Lovca¹⁰. Morda se bo nekoč našel kdo, ki bo iz jubilejnih

lovskih zbornikov izbral tista besedila, ki presegajo čas, v katerem so nastala, in to strnil v eni od prihodnjih knjig z lovsko tematiko. Kaj se ve ...

Naj ta zapis zaključim s pomenljivim razmišljanjem iz enega od zbornikov¹¹: »Že naziv 'lovska družina' pove, kakšen je naš medsebojni odnos. Gradimo ga po vzorcu družinske skupnosti, ne pa po shemi klasičnih društev. Pomembne so nam zlasti vrline tovarištva, privrženosti matični družini, medsebojne enakopravnosti in enakovrednosti. /.../ Imamo starešino in ne predsednika, torej prvega med enakimi in ne nadrejenega. Člani družine se med seboj tikamo, starostnim in poklicnim razlikam ter stopnji izobrazbe navkljub. /.../ Poudarjamo, da smo 'zelena bratovščina' ...«

Franc Černigoj

⁸ V zarji sonca, LD Radeče.

⁹ LD Javornik Črni Vrh. Naj mi oprostijo vse tiste LD, ki so svoje okrogle obletnice tudi zaznamovale z najmanj tremi zborniki, a ne vem zanje.

¹⁰ Zelene stečine II, Zlatorogova knjižnica 28, Ljubljana, 2002.

¹¹ 70 let; LD Brezovica (V. Simčič).

Foto: F. Černigoj

V vseh teh zbornikih so sledi divjadi in sledovi našega delovanja. Sledi in sledovi ...

Foto: M. Krapež – Diana

BOMO RISE OBČUDOVALI LE ŠE V MUZEJIH?

Delo, 14. 10. 2016 (Romana Erhatič Širnik) – Najbrž med nami ni nikogar, ki še ni izrekel ali vsaj slišal fraze »besen kot ris«. Takšen naslov so za svojo himno izbrali tudi slovenski hokejisti; ris je namreč njihov zaščitni znak. Toda ali sploh poznamo risa, kaj vemo o njem? Risa oziroma *bistrovida*, kot so ga poimenovali v preteklosti, so opisovali kot izredno krvoločno zver, nevarno za ljudi, predvsem pa za otroke in dekleta. Naprtili so mu odgovornost za pokol celih čred domačih živali in divjadi. Tako prepričanje se je prenašalo iz roda v rod. Zato so ga nekdanj neusmiljeno preganjali. Njegovo zatiranje so spodbujale celo državne oblasti in za vsako ubito žival izplačale denarno nagrado. Najvišja nagrada je pripadla uplenitelju samice (*risinje* ali *rise*, kot so jo tudi imenovali), nekoliko nižja za samca, najmanjšo pa je dobil uplenitelj mladiča. Na Kranjskem so denarne nagrade prenehali izplačevati leta 1909, v obdobju, ko v deželi že vrsto let ni bilo nobenega risa več. V naši deželi so jih namreč uspešno iztrebili do konca 19. stoletja. Kot so poročali tedanji časopisi, je bil zadnji ris na ozemlju zdajšnje Slovenije uplenjen marca 1913 na Kozjem vrhu pri Dravogradu. Ohranila naj bi se

lobanja tega risa, ki pa to v bistvu sploh ni. Strokovnjaki Biotehniške fakultete v Ljubljani so ugotovili, da lobanja pripada leopardu, ki je najbrž ušel iz katerega od potujočih cirkusov. Na začetku sedemdesetih let 20. stoletja se je z razvojem naravovarstvene zavesti porodila ideja o ponovni naselitvi te skrivnostne in čudovite mačke. Po nekaj manj kot sto letih, januarja 1973, so se risi spet vrnili v slovenske gozdove. Po zaslugi mnogih, še posebno Švicarja Karla Webra, Lada Šviglja, Cirila Štrumblija in Janeza Čopa, se je ris vrnil na Kočevsko, v gozdove tedanjega Gojitvenega lovišča Rog. Šest risov, tri samce in tri samice, so kupili na Slovaškem. Najprej so rise zadržali v posebni obori sredi kočevskih gozdov. Zanje je v karanteni skrbela žena lovskega čuvaja Maksa Konečnika, Cilka. Svoja opažanja je skrbno beležila v dnevnik. Po mesecu in pol so jih izpustili na svobodo. Samice so že prvo leto vodile mladiče, dve po enega, ena pa dva. Populacija risov se je uspešno širila – številčno in tudi prostorsko. Naselitev risov so v Sloveniji sistematično spremljali na Inštitutu za gozdom in lesno gospodarstvo (Janez Čop), Gojitvenem lovišču Medved - Kočevje (Ciril Štrumbelj), zdaj pa populacije risa spremljajo sodelavci Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, Zavoda za gozdove Slovenije in Društva Dinaricum. Lovci so naselitev risa utemeljevali z vrnitvijo

izginule divjadi v slovenske gozdove. Ris naj bi opravljal vlogo selektorja, kar pomeni, da iz narave odstranjuje bolne in slabotne živali. Vsi lovci tem navedbam niso verjeli; prepričani so bili, da bodo risi zdesetkali srnjad in jih tako prikrajšali za plen. Naselitev risa je posebno vznemirila nekatere domačine, nezadovoljni so bili tudi nekateri rejci drobnice. Ni minilo leto, ko je eden od naseljenih samcev žalostno končal svoje življenje: risa so našli mrtvega na gozdni jasi v Mali gori. Ujel se je v železno past, tako imenovani skobec, v prav takšnega, kot so jih včasih lovci in kmetje nastavljali volkovom. Risu je pod zapestjem manjkala sprednja desna šapa. Da bi se rešil pasti, si je namreč sam odgriznil del noge, o čemer so pričale kosti, najdene v njegovem želodcu. V prvih desetletjih se je populacija uspešno razvijala, tako da so pristojne oblasti leta 1978 dovolile odstrel štirih risov. Lov v dogovorjenem številu se je nato nadaljeval vse do leta 1993, ko je ris postal zavarovana živalska vrsta.

DIVJAD SPET UNIČILA DEL PRIDELKA

Večer, 21. 10. 2016 (Jani Votek) – Kmetje v občinah Hodoš, Šalovci in Gornji Petrovci imajo na pridelkih vsako leto veliko škodo, ki jim jo povzro-

či velika divjad. Franc David s Hodoša, eden večjih kmetov v tamkajšnjem delu Goriškega, opozarja, da se velika divjad vse bolj približuje naseljenim območjem in povzroča škodo tudi v ohišnicah gospodinjstev. Letos je divjad tako njemu kot še nekaterim drugim kmetom na Hodošu uničila velik del posevkov žit, velika je tudi škoda na koruzi. Tista, po kateri je lomastila divjad, potem ni več uporabna za krmo govejih živali. Krave in pitanci tako krmo zavračajo, zato koruzo lahko uporabijo le za podor. Franc David, ki je bil v preteklosti eden največjih kritikov, kako je Zavod za gozdove, ki ima v upravljanju lovišče s posebnim namenom (LPN) v Peskovcih, ocenjeval in priznaval škodo kmetom, je povedal, da so se letos razmere izboljšale. Pojasnil je, da se cenilci redno odzivajo na prijave škode in opravijo cenitve. V nasprotju s prejšnjimi leti so letošnje cenitve korektne in tudi izplačila za škodo potekajo v dogovorjenem, 60-dnevnem roku. Tudi župani občin Hodoš, Gornji Petrovci in Šalovci – Ludvik Orban, Franc Šlihthuber in Iztok Fartek – so povedali, da v nasprotju s prejšnjimi leti tokrat kmetje ne prihajajo do njih in jih ne prosijo za pomoč pri reševanju težav z ocenjevanjem in izplačilom za škodo. Šlihthuber in Fartek sta poudarila, da je za kmete, s katerimi sta se pogovarjala, izredno pomembna korektnost pri ocenjevanju škode, predvsem

pa izplačilo v razumnem roku. V takem primeru se jim namreč ni treba zadolževati za plačilo stroškov jesenske setve. Prej pa je bila škoda iz tekočega koledarskega leta poravnana v naslednjem koledarskem letu. Do konca septembra 2016 je bilo sklenjenih 255 sporazumov z oškodovanci, skupni znesek priznane škode pa je 89.230 evrov. Škode je bilo manj kot lani, ocenjujejo v ZGS, kjer si prizadevajo za zmanjševanje obsega škode na območju lovlišča s posebnim namenom v tamkajšnjem delu Prekmurja.

KRAŠKE REJCE IN LOVCE SKRBI VPLIV ŠAKALA NA OVCE IN SRNJAD

MC RTV SLO, 21. 10. 2016 (Irena Cunja) – V zadnjem času se rejci in lovci na Krasu soočajo s šakalom, živalsko vrsto, ki se hrani z mrhovino in poljskimi glodavci, na Krasu pa šakali napadajo ovce in srnjad. Na Krasu šakali tako povzročajo škodo na kmetijah in v gozdu. Živali te vrste je iz leta v leto več, pristojni pa pravijo, da dokler jih ne preštejejo in ugotovijo, kakšen je njihov vpliv na prostor, ostajajo nedotakljive. Veliko težav imajo z njimi rejci na italijanskem Krasu. Rejec iz Doberdoba Andrej Lakovič je povedal, da je zaradi šakalov izgubil že 70 ovc, pojedli naj bi tudi sto oslov. Lovcem na

slovenskem Krasu, enako kot na Hrvaškem, šakal že nekaj let pleni srnjad. Predsednik Lovske družine Trstelj Jelko Lapajne je povedal, da so šakali na območju meje z Italijo zdesetkali ves podmladek, pa tudi odraslo srnjad. Na doberdobskem Krasu je povprečje od 0,7 do 1,2 šakala na 100 hektarov, kar je približno enako povprečje kot na Madžarskem in v Romuniji, kjer je ta vrsta zelo številčna, je povedal raziskovalec na videmski univerzi Saimon Ferfolja. V Srbiji, Romuniji, na Hrvaškem in Madžarskem je šakal lovna vrsta, odstrel je dovoljen, v Italiji pa sodi med zavarovane vrste, enako kot medved in volk. Pri nas je uradno lovna in zavarovana vrsta. A je uredba o zavarovanih vrstah »močnejša«, zato zatega šakala pri nas obravnavamo kot zavarovano vrsto, je dejal Andrej Sila iz sežanske enote Zavoda za gozdove Slovenije. Na Ministrstvu za kmetijstvo želijo šakala izločiti iz zaščite, na Ministrstvu za okolje pa menijo, naj bi prej ugotovili dejansko število živali, spoznali njene navade in ugotovili, kolikšna je škoda zaradi njega, potem pa določili status. Raziskovalec na ljubljanski Biotehniški fakulteti dr. Miha Krofel ob tem opozarja, da se številčnost srnjadi resda ponekod, kjer je prisoten šakal, številčno zmanjšuje, a se zmanjšuje tudi tam, kjer ga ni. So pa tudi območja, kjer se številčnost srnjadi kljub prisotnosti šakala ne zmanjšuje. V Italiji šakala sprem-

ljajo že pet let, pri nas pa so raziskavo komaj začeli. Škodo rejcem povrne država, lovcem pa nihče!

ROGISTI IN FOLKLORISTI ZATRESLI ODER Z LOVCI

Slovenske novice, 30. 9. 2016 (Janez Kuhar) – Lovska družina (LD) Udenboršt je proslavila 70-letnico obstoja. Ustanovljena je bila 12. 6. 1946. Slovesnost so začeli s Hubertovo sv. mašo v župnijski cerkvi sv. Petra v Naklem, ki sta jo darovala nakelski župnik Janez Zupanc in župnik Jože Kohka iz Župnije Mokronog. Med mašo so blagoslovili družinski prapor. Osrednja slovesnost ob jubileju je bila v dvorani Kulturnega doma Janeza Filipiča v Naklem. Polepšali so jo s kulturnim programom Bohinjskih rogistov in člani folklorne skupine Podkvica - Naklo, program pa je domiselno povezoval Jože Mohorič. Kot gostje so se slovesnosti udeležili lovci pobratene LD Jelen - Čavljice iz Hrvaške in lovci LD iz Mokronoga. Navzoče je pozdravil predsednik LD Metod Grašič, ki je v nagovoru dejal: »Ponosni smo na prehojeno pot, še zlasti ko se ozremo na svoj lovski dom na Vetrnem pod Kriško goro. Naša lovska družina zavzeto skrbi za varstvo narave in gojitev divjadi, usklajeno pa sodelujemo

z gozdarji, zavedajoč se dejstva, da oboji delajo v korist narave, gozda in živali. Naši lovci so zelo uspešni na strelskih tekmovanjih, kar dokazuje, da je usposobljenost članstva na področju strelstva in lovske kinologije na visoki ravni. Slavnostni govornik je bil Vili Tomat, ki je opisal dosedanje delovanje LD Udenboršt od njenih začetkov leta 1946 do danes. Lovska družina šteje 81 članov, med njimi je ena članica. Po koncesijski pogodbi LD upravlja lovščice, ki je veliko 4.000 hektarov, od tega je 3.500 lovnih površin. Na slovesnosti so podelili priznanja in odlikovanja. Peter Belhar, predsednik ZLD Gorenjske, je najzaslužnejšim članom LD Udenboršt izročil plakete Lovske zveze Slovenije in Zveze lovskih družin Gorenjske. LD Udenboršt je ob jubileju odlikovala najzaslužnejše člane, odlikovanja in plakete pa so udenborški LD podelili pobratena LD Jelen - Čavljice iz Hrvaške, Primorsko-Goranska županija ter Lovska zveza Hrvaške (LSH). Njihova priznanja so prejeli Matija Janc, Branko Žiberna, Drago Goričan in Dušan Ravnihar. Priznanja častnega člana sta prejela Danilo Gradišar in Karol Drago Pečnik. LD Udenboršt je iz rok predsednika Kinološkega društva Gorenjske Janeza Nahtigala prejela najvišje kinološko priznanje KZS. LD je podelila več zahval za sodelovanje posameznikom in organizacijam. Ob jubileju so izdali tudi Zbornik.

Foto: M. Migos

Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?

Razmišljanje o uvodniku dr. Ivana Kosa (Lovec, 7–8/2016, 336) in odgovor
Zborničnega urada KGZS nanj (Lovec, 9/2016, 408)

Že vse življenje, ne glede na »sistem«, poslušam in berem o neprestanih zgodovinskih, prelomnih, usodnih in ne vem še kakšnih trenutkih. Dandanes pa kar naprej poslušam o potrebi po nenehni gospodarski rasti, investicijah ter prožnosti trga in delovne sile, kar vse naj bi bilo pogoj »razvoja«. Nasproti si stojita vsakdanji pragmatizem, ujet v lastništvo, pridobitništvo in potrošnja, ter vizionarstvo, ki ni nič drugega kot eksistenčni pogled za preživetje. Oba omenjena članka v reviji Lovec vsak po svoje nakazujeta prav to.

Drugo, kar me moti, je, da »se gremo« neprestane delitve na »naše« in »vaše« in to ne le ideološko, ampak tudi »lastniško« in s tem možnostjo »preživetja«. Iz tega izhajajo podtikanja, užaljenost in osebne žalitve. Ob vsem tem pa se prenekateri tako radi demagoško izgovarjajo in kažejo na prejšnji socialistični sistem, ko naj bi bilo lovstvo »država v državi«, vojska »država v državi«, pa partija svoja država, kmetje in druga proletarska raja pa zgolj podložniki. Dokler nismo prišli v lastno državo s pluralizmom ideologij, ki ni nič drugega kot delitev ljudi na družbene razrede in poveljevanje zasebne lastnine, nisem vedel, da sem prej živel v več državah hkrati. Zakaj vsi »osvobojeni« pisci tako radi vlečejo vzporednice s prejšnjim sistemom in ga krivijo za vse zdajšnje stanje, ne ozrejo pa se v prave vzroke in ne pogledajo še malo bolj nazaj, morda v obdobje Marije Terezije, za katero pravijo, da je bila prosvetljena vladarica, ki je med drugim uzakonila obvezno sajenje sadnega drevja brez »škropljenja«, ker »-cidov« še niso poznali. Prej je bilo »vse naše«, pravijo, zdaj pa ima lastnina ime in priimek – in to naj bi bil te-

Foto: M. Krapež – Diana

melj demokracije? Ali je res v človeški naravi, da skače iz ene skrajnosti v drugo in ne vidi dlje kot do plota lastnega egoizma!?

Ne glede, ali se z vsemi trditvami dr. **Ivana Kosa** strinjamo ali ne, je njegov uvodnik širši pogled na eksistenčna vprašanja, ki so odločilno povezana z razvojno ohranitvijo biotske raznovrstnosti. Ne poznam lovskoupravljaljskih načrtov, njihove vsebine, zlasti višine odstrela, ki lastnike zemljišč upravičeno najbolj zanima, tudi ne natančno dela KGZS, zato tu ne pišem o tem, ali je odvzem divjadi prevelik ali nezadosten ali je odstrel zavarovanih vrst, kot sta medved in volk, v posameznih primerih opravičljiv ali ne; ne, pišem o tem, da bomo slej kot prej morali svoje vsakodnevno eksistenčno vprašanje podrediti skupnemu eksistenčnemu vprašanju preživetja kot vrste. Če smo seveda sposobni tako razmišljati in ravnati, pa očitki o tem, kdo na račun koga služi oziroma živi, kdo je privilegirani in kdo samo dela in na »svoji« zemlji, kljub

»svetosti« zasebne lastnine, ni absolutni gospodar, ne bi bila potrebna.

Vsi imamo polna usta priseganja za ohranitev biotske raznovrstnosti, za »ohranitev narave« in podobna sprenevedanja. V resnici pa ravnamo prav obratno. Naše preživetje pogojujemo z neprestano gospodarsko rastjo, ki ni nič drugega kot nenasitno hlastanje za vedno več in celem kupu nepotrebnih stvari, ki naravno okolje le siromašijo in onesnažujejo ter tako povzročajo nepovratno izumiranje rastlinskih in živalskih vrst. Nekje se bo treba ustaviti ter tehnološke danosti in njihov izjemen razvoj uskladiti z danostmi narave, kar ni nič drugega kot upoštevati (tudi) izkušnje naših prednikov. Pogledajmo na področje kmetijstva, gozdarstva in lovstva.

Najprej vprašanje, *kakšna je bila slovenska »kulturna« krajina včeraj in kakšna je danes?* Odgovor je preprost: nekdaj je bila »kulturna« krajina povezana (prepletena) z naravno krajino, lahko bi rekli, da je bila krajina sonaravna. Zato

tedaj obstoj vrst ni bil tako zelo ogrožen, čeprav so znani tudi takšni primeri. Pa vendar, pestrost življenja je bila zagotovljena. In danes? Hodim po »kulturni« krajini travnikov in polj, ki so sicer vzorno urejena, pa tam ne slišim več petja poljskih škrlancev, znanilcev zdravih polj, ampak poslušam ropot kmetijske mehanizacije in voham smrad nepredelane gnojevke! Ob tem pa v časopisu sočasno berem, da je treba povečati proizvodnjo mleka. Nikar naj kmetijski strokovnjaki ne razlagajo, da je živinoreja za slovenske geografske in podnebne razmere najprimernejša. Seveda je, le da zaradi lažje tehnologije dela in manj potrebne delovne sile. Se pa strinjam, da je opravičljiva v hribovitem delu Slovenije. Zelo priden kmet iz neke vasi mi je pripovedoval, da preprosto ni ljudi, ki bi delali ... Sam pa proizvodnjo mleka povečuje, »odletava«, da je pri svojih srednjih letih že ves »puklast«. Pa kdo je tu nor?! Državna politika gospodarske rasti ali posameznik, ki se ne zna razumno ustaviti in se

zamisliti nad svojim zdravjem. Pa so v odgovoru zborničnega urada KGZS dr. Kosu »kolektivno« zapisali, da »želimo ohraniti kulturno krajino z visoko stopnjo biotske pestrosti, obenem pa povečati prehransko varnost države«. Kakšno »kulturno« krajino vendar? Današnje zeleno »puščavo«, brez pestrosti rastlinskega in živalskega sveta?! Se je kdo od njih vprašal, kako zagotoviti »visoko stopnjo biotske pestrosti, ob dokazanem izginenju vrst tudi zaradi današnjega industrializiranega kmetijstva? Kaj je »povečana prehranska varnost države«? In koga: države, državljanov ali interesnih skupin ter s kom: z večjo proizvodnjo mleka, ki ga je že zdaj preveč? (vsaj tako berem).

Kaj pa v gozdarstvu? Enačiti dogajanje v gozdu, ne glede, ali gre za »naravo« gozda ali človekove posege v njem, s kmetijstvom ne vzdrži. Razlike so očitne. Gozd je vendarle še zatočišče prostoživečih živali, čeprav imajo zaradi človekove stalne in raznovrstne prisotnosti vedno več eksistenčnih težav. Na eni strani je za to odgovorno gozdarjenje, ki ne pozna več »narave stvari«, po drugi pa vdor številnih človekovih dejavnosti, ki postajajo nič manjša težava kot sama gozdna proizvodnja. Mnogo je tudi neodgovornega ravnanja, ki je sicer zakonsko prepovedano, vendar nenadzorovano in posledično, v primerih nepravilnosti, tudi nekaznovano. Zakaj je v gozdu toliko smrekovih monokultur, ki so kot takšne na »udaru« jelenjadi in lubadarja, ki sta postala »dežurna krivca« za škodo v gozdu? Ne mislim, da je odvzem jelenjadi prevelik, pravim le, da osiromašeno naravno okolje ne sme biti izgovor za povečevanje odvzema divjadi. Stanje rastlinojede oziroma parkljaste divjadi je treba uskladiti z možnostmi okolja. To terja potreba po ohranitvi vitalnih zdravih populacij in ne »škoda«, kot to večinsko menimo! Po drugi strani pa se škoda povečuje in številčnost parkljaste divjadi se večja. Kako gre to skupaj? Bolj pre-

prosto, kot si mislimo. Očitno sta povečevanje številčnosti nekaterih vrst zaradi prilagodljivosti ter zmanjševanje številčnosti drugih zaradi izgube njim primernega življenjskega okolja v določeni povezavi. Neprestano gnojeni travniki in frate v gozdu so rastlinojedim »na kožo pisani«! Z našim ravnanjem na kmetijskih površinah in v gozdu po eni strani omogočamo povečevanje številčnosti parkljaste divjadi, po drugi pa jemljemo življenjski prostor »specialistom«, ki so pri kroženju snovi odločilni. Tako kot je mikroelement s svojo najmanjšo zastopanost-

poštevanje tega znanja ali kaj drugega?

V Sloveniji je lovstvo v primerjavi z drugimi državami vzorno urejeno. Najprej je to skrb za ohranitev vseh vrst prostoživečih živali, s tem prizadevanje za ohranitev vseh življenjskih okolij. Ne vem, če imajo še kje drugje tako malo vrst lovnih oziroma večina živali prostoživečih vrst trajno zavarovanih. To je vsekakor lepo in »napredno«, je pa z gospodarskega gledišča vprašljivo. Razen če ne menimo, da smo Slovenci »naprednejši« od »razvitih« evropskih držav, po katerih se ne prestando zgleduje-

čimo, katere vrste bodo tudi lovne, zaradi gospodarske koristi (izkoristka divjadi/divjačine za hrano in lovne turizma), škode in osebnega interesa lovcev. Čeprav letijo očitki, da lovci nismo drugega kot ubijalci živali in zbiratelji trofeje, je resnica vendarle nedvoumna: sodobno slovensko lovstvo temelji na znanstvenih dokazih, kako delujejo populacije prostoživečih vrst živali v naravnem okolju in to znanje prenašamo v lovskoupravljaljske načrte ter se po njih ravnamo. To pa pomeni, da je lovstvo po naravi »zagovornik« prostoživečih živali in s

Foto: L. Skvarča – Diana

jo odločilen za delovanje vseh drugih elementov ter s tem za delovanje organizma. Tega seveda ne pišem, da bi »učil« naučene in visoko šolane osebe, ampak zato, ker kljub poznavanju teh dejstev v vsakdanjem (proizvodnem) življenju ravnamo prav nasprotno. Druge razlage za izumiranje vrst ne poznam. Torej kaj: je na »delu« ekološko neznanje oziroma neu-

mo in vzdihujemo za njihovimi »napredki«. Še bolj smešni smo, ker delimo prostoživeče živali na lovne in nelovne (zavarovane). Vse živalske vrste so v ekološkem pomenu zavarovane, vsaj morale bi biti! To pa ni odvisno od lovstva, ampak vseh naših dejavnosti. Tu se začne in konča naš odnos do evolucijske ohranitve biotske raznovrstnosti. Znotraj zavarovanih vrst se šele odlo-

tem »zavira prevelik odvzem« posamezne lovne vrste. Kako si lastniki zemljišč, ki bi želeli lastninsko pravico tudi nad divjadjo, predstavljajo odvzem živali prostoživečih vrst, ki so v neposrednem interesnem konfliktu z njihovo zemljiško lastnino ali pa ogroženostjo?

Druga vzorna urejenost lovstva pri nas je *organiziranost*, ki omogoča vsem državljanom in državljanom naše

države, da se lovsko udeležujejo, ne glede na družbeni in socialni položaj. Ali ni to najbolj pošteno? Vsi smo ljudje, ne samo (vele)posestniki in bogataši. Organiziranost, kakršna je pri nas, je tudi najbolj gospodarna za državo in družbo. Koliko prostovoljnega in neplačanega dela in časa, vse na svoje stroške, slovenski lovci prispevamo v skupno do-

(LPN) pa se morajo samostojno preživljati, kar posledično pomeni, da prodajo ves razpoložljiv letni odvzem. Ob tem pa moramo upoštevati, da je trofejne divjadi v odvzemu, vzeto kot povprečje vseh lovnih vrst, le dobra četrтина ter da tudi v lovskih družinah (LD) kar znaten del trofejne divjadi namenijo prodaji, saj le tako zagotovijo sredstva za

za ogroženost drugih uporabnikov prostora, pohodnikov, gobarjev in kolesarjev. Ja, zakaj, vraga, lovce skrbi varnost državljanov, če z njihove strani prihajajo očitki o pobijalcih živali in so v primeru neke zahteve za odstrel medveda na upravnem sodišču odločili v korist medveda oziroma tožeče stranke, ki je odstrelu nasprotovala? Ali smo vendarle, sicer

gozdarstvu in tudi lovstvu. S tem mislim na prerazporeditev razpoložljivega denarja. Del subvencij oziroma nepovratnih sredstev v kmetijski proizvodnji bi namenili kmetom kot povračilo škode od divjadi oziroma za plačilo hrane, ki jo porabi parkljasta divjad, del sredstev pa bi namenili za najem ali odkup nekaterih pašnih površin za prehrano divjadi. Država kot lastnica živali pristoživečih vrst mora izračunati stroške in prihodke od lova ter temu prilagoditi financiranje. Pogoji izračuna pa je, da obenem zagotovi ohranitev vseh vrst pod pogojem usklajenosti z naravnimi danostmi okolja. Šele izračun naj pokaže, ali je treba od države v lovsko dejavnost dodatno vlagati ali se od nje lahko zagotovi sredstva za plačilo škode in prehranjevanja divjadi na lastninski pravici kmetijskih zemljišč in gozdov ter vlaganj v lovišče. V kmetijstvu (delno tudi v gozdarstvu) pa naj presodijo, kaj morajo dejansko spremeniti v tej panogi, da bodo v prvi vrsti dejansko zagotovili biotsko raznovrstnost oziroma, drugače povedano, poiskati morajo uravnovešeno med naravnim, ki zagotavlja ohranitev biotske raznovrstnosti, in pridelavo po mantri gospodarske rasti, če že mislijo, da brez nje ne gre. Pod nobenim pogojem pa **gospodarska rast ne sme biti izgovor za izumiranje vrst!** To je pravi in resnični izziv za kmetijsko in gozdarsko stroko, uresničitev pa je odvisna od politike (t.j. interesov). Pogoj pri vseh zainteresiranih straneh pa je, da vsak pomete najprej pred svojim pragom in tako po eni strani prispeva k rešitvi, po drugi pa omogoči, da tudi drugi izpolnijo svojo nalogo. Verjetno je predlog neuresničljiv, ker s tem določene interesne skupine kaj izgubijo in jih prav zato demagoško skrbi, da se ja kaj ne bi spremenilo oziroma bi spremenili le tako, da bo njim v korist. Tako nastane kvadratura kroga, ki je ni mogoče zlahka rešiti. In očitno, vsaj zaenkrat, je to tudi prevladujoča želja. A čigava?

Miha Marenče, st.

Foto: O. Neglobat – Diana

bro! Niso samo lastniki zemljišč tisti, ki iz svojih žepov plačujejo sobivanje z živalmi pristoživečih vrst. Večkrat na pol v šali na pol zares rečem: »Kakšna nerazložljiva »potreba« žene lovce, da vse to počno na svoje stroške?« Lov ni le pridobitna dejavnost, kot to mnogi mislijo, ampak je treba v lovišča tudi vlagati. Morda kdo poreče, kaj pa »cena« trofeje, ki je brezplačno lovčeva? Pravno je last LD! Članom lovskih družin trofeja pripada le kot (delno) nadomestilo za vsa opravljena neplačana dela v lovišču, v državnih loviščih

plačilo koncesnine, zimsko prehrano divjadi ter stroške lovskotehniških naprav. Kar pa me v našem lovstvu moti, je poudarjanje, da smo lovci predvsem naravovarstveniki in družbeni koristniki, interes po lovu in posredno po trofejah pa postavljamo na zadnje mesto. Omenim le zadnji primer, ki sem ga prebral v septembrski številki Lovca. V mislih imam iz dnevnega tiska povzeto zahtevo po odstrelitvi medveda na Gorjancih, ki je napadel in poškodoval lovca. Piše, da ta zahteva ni zaradi napada na lovca, ampak skrbi

manj glasno, podlegli želji po lovu na medveda in posledično finančni koristi? In zakaj moramo v lovstvu upoštevati tudi finančno stran lova? Odgovor je v državi, ker kot lastnica pristoživečih vrst živali lovstvu in lastnikom zemljišč ne zagotovi ustrezne finančne rešitve.

S tem prehajam na zadnje »dejanje« tega zapisa. Več kot očitno je, da bo treba marsikaj na novo presoditi, odločiti in uzakoniti. Država (mišljeno ministrstvo) se bo morala odločiti za drugačen način financiranja v kmetijstvu,

Tudi gozd je zanimiv in spoštljivost velja tudi do takšnih predelov.

Odgovoren naravoslovni turizem je naložba v nas same

Da, medvedi privlačijo. Tudi mene. In čeravno zdaj živim na Kočevskem, sem svoje prve opazovala v divjinah Aljaske in Kanade. Doživetja so bila nepozabna in se jih po trinajstih letih še vedno spominjam z iskrkami v očeh. Tedaj so se v Ameriki že dobro zavedali, da je opazovanje živali (in narave) lahko zanimivo za goste in so takšne turistične možnosti/zgodbe ponujali tudi številnim gostov. V Afriki predstavlja opazovanje živali 80 % vseh potovanj, ki jih prodajo na to celino. V Evropi je bilo sicer medvedja doživetja največkrat mogoče doživeti na Finskem, ob meji z Rusijo, pojavljajo pa se možnosti tudi v Romuniji in v zadnjih letih tudi nekoliko bolj pri nas, v Sloveniji.

Čeravno medvede v nekaterih evropskih državah še vedno lovijo, so hkrati vedno bolj cenjeni tudi zaradi vedno večje potrebe ljudi po pristnem doživljanju narave in stiku z živalmi. Velikokrat uporabljamo izraz »nepotrošna raba medvedov«, kar pa pomeni le to, da takšen, z medvedi povezan turizem ali aktivnosti vključujejo rekreacijske aktivnosti, ki medvedov ne

»izrabljajo«, ampak jih cenijo kot pomemben del zdravega ekosistema in zaradi njegove vloge velikega plenilca. Največkrat z izrazom *nepotrošna raba medvedov* mislimo na opazovanje medveda v naravi ali fotografiranje teh velikih zveri.

Zagotovo je medved ena najbolj karizmatičnih živali. Ne samo pri nas, ampak tudi v Evropi. Je tudi žival, katere prisotnost v nas skoraj vedno vzbuja močna čustva: čustva občudovanja, a tudi čustva sovraštva; prepletajo se vse različice vmes, od strahu do spoštovanja.

Mnogi, ki me poznajo, vedo, da sem z medvedi precej povezana tudi sama. Ne le s krščenimi, kar je del moje dediščine maminih staršev (ki se pišejo Medved), ampak tudi prek mojih osebnih interesov in poslovnih poti s takimi, ki živijo v naravi. Največ na Kočevskem, ki je zdaj moj dom in kjer se redno srečujem z njihovo prisotnostjo v prostoru. Čeprav mnogokrat velja, da je medved nekakšen neformalen simbol kočevskega prostora, da ne bo pomote – medvedi poseljujejo precej širši prostor dinarskega območja, pri nas se njihov areal razteza tudi do

alpskega sveta. Formalno so del alpsko-dinarsko-pindske populacije, torej so del vrste, ki poseljuje območje od vzhodnih Alp v Avstriji in severovzhodni Italiji pa vse do gorovja Pindos v Grčiji.

Slovenija je na severozahodnem robu strnjenegega območja dinarske populacije medveda in je najbolj zahodni del areala populacije rjavega medveda v srednji Evropi. V Sloveniji je to območje visokega zahodnega krasa s Postojno in območjem Razdrtega, območje Notranjske ter Kočevske regije z belokranjskim delom, sega pa tudi do Alp in je pomemben vezni člen med deželami srednje in južne Evrope. Torej ni nič nenavadnega, da se medvedi pojavijo tudi v Alpah, čeprav tamkaj vsakič dvignejo tudi največ prahu. Pa ne le tedaj, ko rastejo gobe na Pokljuki, da bi z njim strašili morebitne gobarske navdušence.

V zadnjem času se tudi pri nas pojavlja čedalje več povpraševanja, želja, pa tudi ponudbe videti medveda v naravnem okolju. Opazovanje medveda že marsikje vključujejo tudi v turistično ponudbo. Začetki tega segajo v čas, ko je švicarski

fotograf **Jaques Loeset** naletel na napredna ušesa naših lovcev v LD Trava Draga, kjer so skupaj postavili prve namenske opazovalnice. Skrbno načrtovane turistične aktivnosti, povezane z medvedi, so lahko prednost za lokalno skupnost in turizem pa tudi za medvede. Ne nazadnje odgovoren »medvedji turizem« lahko pripomore tudi k izboljšanju odnosa do te vrste.

Ne bom zanikala, prej poudarila, da je to nepozabno in izjemno doživetje. Ko uzreš, z varne razdalje, tega mogočnega kosmatinca, je občutek edinstven. Nepozaben. Že sam sprehod v njegovem okolju človeka obda z drugačnim občutkom. Zame je privilegij biti v gozdu, kjer vem, da je doma tudi medved. Včasih se razveselim že odtisa njegove stopinje v blatu, včasih iztrebka na poti, a še bolj, ko ga opazujem v naravnem okolju. Mogočno telo, gracioznost gibanja, eleganca. Skoraj neslišno drsi skozi gozd, največkrat ponoči, in se spretno izogiba ljudem, saj ima prirojen strah pred njimi.

Pa vendarle, stiki se zgodijo večkrat, veliko je prijetnih, lepih srečanj z medvedi, žal pa vemo tudi za manj prijetne, a medijsko bistveno bolj odmevne. Ranjena pašna živina, poškodovani čebelnjaki, napadi na človeka (sicer zelo redki). Ne bom se tokrat lotevala analize omenjenih dogodkov, saj to ni namen tega prispevka. Vsi, ki delujemo na tem področju, se zavedamo, da je sobivanje z medvedom in tudi z drugimi velikimi zvermi zelo zapleteno in velik izziv za vse, da je potrebno veliko preudarnosti, veliko strpnosti in tudi razuma. Medved ravna nagonsko, človek pa ima možnost uporabljati razum in preudarnost in tako posredno vplivati na svoja dejanja.

Pred nedavnim me je precej razburil prispevek na spletu »*Serengeti Watch*« (<https://wolfganghthome.wordpress.com/2016/09/01/what-is-the-next-big-threat-to-the-serengeti/>). V njem opisujejo dve nedavni nesreči v času velikih migracij (selitev), kjer se več milijonov divjih živali zaradi suše vsako leto seli iz Serengetija v Maro, ki sta nacionalna parka med Tanzanijo in Kenijo. Nekatere živali dosežejo reko Mara, ki je največja in zelo resna ovira v času selitve, že na začetku avgusta, nekatere pa se podajo proti rezervatu Maasai Mara šele septembra in oktobra. V zapisu *Serengeti Watch* poročajo o dogodkih, ki se ne bi smeli zgoditi: brezumno divjanje voznikov do reke, ogrožanje živali pri prečkanju reke ter boj za čim boljše mesto za opazovanje tega veličastnega dogodka – prečkanja. Verjetno je takih zgodb še več. Verjamem, da so številni fotografi pripravljeni položiti svojo glavo tudi na levji krožnik za dober posnetek, pa vendarle: vsak mora ohraniti temeljno spoštovanje in etiko do živega bitja, mu ne škoditi ali ga zavestno vznemirjati.

Čeprav so omenjene selitve res izjemni dogodki in zagotovo izjemno doživetje za turiste in fotografe, nikakor ne smemo pozabiti, da je to za živali življenjska pot, pot za njihovo preživetje! Številni gnuji, ki so se komaj skotili, se morajo že v borih petnajstih minutah naučiti tekati, da preživijo. Nanje prežijo vse vrste plenilcev, od levov in gepardov do krokodilov. Če ne najdejo vode in hrane, so izčrpani in njihova smrtnost se poveča. Ja, zakoni narave niso prizanesljivi, čeprav ima vsa smrtnost tudi svoj pomen v življenjskih krogih ravnice Serengetija. A ko k temu doda svoj pečat še človek, je le korak preveč. Pišem o divjanju safari vozil, ki poskušajo turiste pripeljati do

najlepših biserov jamskega/podzemskega sveta s številnimi podvodnimi jezери, krhkimi sigastimi pregradami in kostmi jamskega medveda. Tedanji oskrbnik je večkrat poudarjal, da bi lahko imeli vsak dan tristo gostov v vodnem (najbolj občutljivem) delu, »pa se zavestno omejujemo na največ eno do dve skupini po štiri goste na dan. Zavestno. Ker želimo jamo ohraniti.«

Pri nas res ni velikih selitev gnujev, so pa zato naši medvedi tisti, ki pritegnejo turiste. Govorimo o fotolovu, a sama se te besede ne uporabljam rada. Opazovanje, fotografiranje da. Privlačna dejavnost, tržna niša in velik magnet. Mnogokrat slišimo, da nas tujci učijo in opozarjajo, kako lepo je pri nas, kakšne neverjetne

Prikupen medvedji mladič, ki pa se ob nenadnem presenečenju lahko hitro umakne na najbližje drevo.

najbolj zanimivih točk, kjer živali prečkajo reko. Namesto lažje dostopnih delov, torej takih, kjer je voda plitvejša, morajo živali zabresti v globoko vodo, kar jih še dodatno izčrpa. Mnogokrat vozniki divjajo brez nadzora; prav nič ne pretiravam, če napišem, da se med nekaterimi skorajda vname prava vojna. V divjanju za dobro izhodiščno opazovalno točko se dogajajo nesreče. K sreči tokrat ni bil poškodovan nihče izmed potnikov. Pa naslednjič?

Pri tem se pojavljajo ključna vprašanja: **Kdaj je gostov preveč?** Kdaj je njihov vpliv na življenje živali v določenem habitatu tako moteč, da je lahko že škodljiv? Kdaj je turizma preveč? In seveda, kako ga ustrezno omejiti oziroma uravnati?

Zagotovo ni preprosto odgovoriti na vsa taka zapletena vprašanja. Turizem je predvsem gospodarska panoga in ne naravovarstvo! Je pa pomembno, da se vseh teh vprašanj zavedamo in da dolgoročno takega turizma ne bomo mogli graditi, če ne bo temeljil na trajnosti. Svoj čas, v letih študija, sem skoraj vsak konec tedna zahajala v Križno jamo. Zame je to eden

možnosti in naravne vrednote (danosti) imamo. Pa ti tujci dejansko tudi kaj pripomorejo k ohranjanju tega izjemnega habitata?

Številne zgodbe na terenu mi včasih, milo rečeno, »dvignejo pritisk«, ko slišim, kako »vsi tuji fotolovci« vsevprek opazujejo medveda, se pohvalijo, da postavljajo kamere pred medvedje brloge, drvijo za medvedi po prašnih gozdnih cestah, jim nastavljajo jabolka, krofe in ne vem kaj še vse, da bi ga fotografirali, videli.

Prvič, postavljanje kamer in fotoaparátov v bližini brlogov je zavestno vznemirjanje živali. V Sloveniji je medved vse od leta 1993 na rdečem seznamu ogroženih vrst, varuje pa ga tudi bernska konvencija. Še raziskovalci morajo za njihove nekoliko bolj »invazivne« aktivnosti, kot sta odlov in telemetrija, pridobiti posebno dovoljenje agencije za okolje.

Hranjenje medvedov je sporno in celo kaznivo, če ni predpisano v okviru lovsko-upravljaljskih načrtov (lovskih družin oziroma lovišč s posebnim namenom). Nema lokrat lahko v bližnji gozd odvržena

jabolka, odpadki gospodinjstev ali, bogne-daj, kakšni klavniški odpadki povzročijo konflikte, saj se medvedi v svojem oportunističnem vedenju začnejo približevati naselju, ker pač tam lažje najdejo hrano. Da ne bo pomote, tja jo je nastavlil človek! In rezultat – vsakega konfliktnega medveda je, če se njegovo vedenje ponavlja in stopnjuje, nemalokrat treba odstreliti. Pojavljanje medvedov v bližini naselij, za kar je praviloma vedno kriv človek, zmanjšuje strpnost ljudi do medveda in je za njegovo dolgoročno varstvo ena najbolj perečih groženj.

Nedavno so »fotolov na medveda« obravnavali tudi v oddaji *Fokus*, a manjkala je tista ključna nota, ki je ne bi smeli spregledati. Pa ne zato, ker novinarka o tem ne bi govorila, pač pa zato, ker morda ta stran ni toliko zanimiva za javnost, ker morda predstavlja določene omejitve. To je odgovorno ravnanje, ki je povezano s tem, da poskušamo ohraniti naravno plašnost medveda pred človekom, da

domov brez »tistega posnetka«, ki bi bil lahko škodljiv in moteč za vrsto.

Za vse tiste, ki se srečujete z medvedjimi zgodbami v turizmu, je temeljno (in nujno) čtivo o odgovornem ravnanju pri opazovanju medvedov pri nas nastalo v okviru projekta LIFE DINALP BEAR, kjer so vodilni strokovnjaki predstavili smernice, kako peljati te zgodbe tako, da bo vpliv na medvede najmanjši. Vse to je dostopno tudi na spletni povezavi: http://dinalpbear.eu/wp-content/uploads/Odgovorno-opazovanje-medvedov-v-severnih-Dinaridih_SI_web.pdf.

Zato turizem lahko vpliva na okolje na pozitiven ali negativen način in pri vplivu na različne vrste imamo ravno tako dva pola. Tisto, kar je spodbudno in pozitivno, je zagotovo promocija naše bogate biotske raznovrstnosti. Določenemu območju tako povečamo turistično vrednost, ozaveščamo turiste in nenazadnje tudi lokalno skupnost o pomenu varstva okolja in pristnih doživetij v naravi.

v živo, v naravi; jo občudovati, spoznati njeno življenje, ekologijo, razumeti njeno vlogo v okolju. S t.i. krovnimi vrstami, kar medved nedvomno je, namreč varujemo tudi vse druge vrste in njihov značilen življenjski prostor. Da bi imeli možnosti spoznati, kako krhke so vezi v naravi, kako soodvisne so in kako pomemben člen v tej zgodbi smo tudi ljudje!

In če se vrnem nazaj k zgodbam o selitvah iz Serengetija ali pri nas medvedjim – po toči zvoniti je prepozno, lahko pa poskušamo takšne in podobne turistične aktivnosti čim prej nadgraditi z **ODGOVORNIMI praksami**. Da, trendi zelenega turizma so tudi v opazovanju, doživljanju narave in »fotolov« ni nobena izjema! Le naj bo, a v duhu trajnosti in spoštovanja. Ohranjena narava je dragocena, je mogočno darilo naših prednikov in naša velika odgovornost, da jo bomo vsaj takšno predali našim zanamcem.

Dr. Petra Draškovič Pelc

Vse foto: P. Draškovič Pelc

Medved je simbol ohranjenega okolja in del naše dediščine.

ga ne navajamo na bližino ljudi. Da je odgovorno opazovanje te naše najbolj karizmatične živali urejeno na tak način, da ga opazujemo iz posebej za to namenjenih opazovalnic in s primernim vodnikom v časovnem obdobju, predvidljivem za medveda, da poskušamo preprečiti morebitna presenečanja, da se v okolju obnašamo spoštljivo in da si končno spet priključimo v zavest tisto, kar pozabljamo na vsakem koraku: ETIČNOST.

Da vemo, kdaj je treba odnehati, kdaj stopiti korak nazaj. Kdaj pospraviti fotoaparatus, ker s tem lahko škodujemo vrsti. Tudi sama sem fotografinja in vem, kako močna je želja po novem, drugačnem posnetku, a v sebi se obenem trudim imeti temeljni kompas SPOŠTOVANJA do vseh živih bitij. In se kdaj tudi zavestno vrniti

Delček negativne strani istega kovanca sem že predstavila prej; povečan pritisk na habitate in vrste lahko hkrati slabo vpliva na biotsko raznovrstnost. Tudi zato je zelo pomembno, da so takšne aktivnosti skrbno nadzorovane in razvite na način, ki se trudi negativne učinke na naravno dediščino zmanjšati, a hkrati povečati pozitivne učinke na biotsko raznovrstnost in s tem tudi na lokalno skupnost. Govorimo o ekosistemskem pristopu, ki vključuje celostno upravljanje z zemljo, vodo in živimi viri, spodbuja njihovo ohranitev in pravično trajnostno rabo ter se zaveda, da je turizem odvisen od vitalnih, delujočih ekosistemov.

Pa da ne bo pomote, želim si, da bi čim več ljudi imelo priložnost videti to veličastno žival in navsezadnje našo dediščino

Dodatna opomba:

V okviru projekta LIFE DINALP BEAR (www.dinalpbear.eu) razvijamo tudi portal, kjer bodo predstavljene odgovorne prakse nepotrošne rabe medveda v turizmu. Sodelovanje skušamo navezati tudi s tistimi lovskimi družinami, ki so v okviru vprašalnika, ki so ga izpolnili lani, izrazile željo po razvijanju te dejavnosti, seveda na odgovoren način, v okviru svojih lovskih družin. Zavedamo se, da so takšna povezovanja lahko koristna za lokalne skupnosti, pripomorejo k tesnejšemu sodelovanju znotraj lokalne skupnosti, krepijo zavest o pomembnosti ohranjanja medveda v našem prostoru in nenazadnje so lahko dodatna možnost zaslužka. A ponovno: le, če je njihovo ravnanje odgovorno!

Sestava skupin navadne jelenjadi v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah

Sodobno upravljanje z divjadjo temelji na njenem čim boljšem poznavanju, kar omogoča uporaba merljivih kazalnikov stanja populacij in njihovega okolja. Za razliko od Slovenije, kjer so večinoma v uporabi posredne metode, so ponekod uveljavljene tudi nekatere metode neposrednega spremljanja velikosti in sestave populacij rastlinojedi parkljarjev. Neposredne metode so lahko različne: od bolj zapletenega odlavljanja, označevanja, izpuščanja in ponovnega odlavljanja živali, štetja iztrebkov ali sledov na izbranih površinah ali linijah (transektih), preštevanja opaženih živali na liniji v določenih urah ali dnevih do enostavnega beleženja slučajno opaženih živali med lovom in drugih dejavnostih v za to namenjene obrazce – opazovalne liste. Glede na navedeno so metode povezane z večjimi ali manjšimi stroški, pa tudi z večjo ali manjšo natančnostjo ter s tem zanesljivostjo in uporabnostjo podatkov. Nekatere metode omogočajo tudi ocenjevanje velikosti populacije oziroma (trendov spreminjanja) gostot, druge omogočajo vpogled v sestavo in prostorsko razporeditev populacije. V prispevku predstavljamo nekatere rezultate glede sestave skupin navadne jelenjadi, ki jih je bilo mogoče zbrati iz podatkov spremljanja, ki smo ga opravljali v Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah.

V raziskavo sestave skupin jelenjadi smo vključili 6.453 opaženih skupin (tropov) s skupaj 20.113 živalmi. Pri tem nismo upoštevali skupin, opaženih na krmiščih dopolnilnega zimskega krmljenja. Jelenjad smo spremljali v prostoru med Ljubeljem, Kranjem, Cerkljami, Kamnikom in Logarsko dolino od januarja 2001 do decembra 2009. Opazovanja so opravljali revirni lovci Lovišča s posebnim namenom Kozorog - Kamnik in nekateri člani lovskih družin (LD) Tržič, Udenboršt, Storžič in Jezersko ob vsakodnevnih rednih obhodih v revir oziroma lovišče, pri lovu jelenjadi in tudi pri lovu divjadi drugih vrst oziroma ob drugih aktivnostih. Zabeležili so podatke o datumu, uri, natančnem mestu, številu opažene jelenjadi v skupini in sestavi skupine.

Skupino smo določili kot trenutno prostorsko združitev (agregacijo) živali, v kateri noben osebek ni bil oddaljen drug od drugega več kot 50 m. Pri tej razdalji so živali praviloma v vidnem stiku in

pogosto preko tega tudi usklajujejo svoje gibanje (Shi s sod., 2005). Glede na sestavo smo skupine razvrstili v pet kategorij: 1. **skupine samice**, v katerih so bile odrasle košute z enoletniki ali brez njih in/ali teleti obeh spolov. 2. **skupine samcev**, v katerih so bili odrasli jeleni z enoletniki ali brez njih in/ali teleti obeh spolov. 3. **mešane skupine**, v katerih je bila vsaj po ena odrasla žival obeh spolov z enoletniki ali brez njih in/ali telet. 4. **skupine enoletnikov**, v katerih so bili enoletniki ne glede na spol s teleti ali brez njih. 5. **skupine telet**, v katerih so bila le teleta ne glede na spol. Podobno razvrščanje skupin pri proučevanju socialne sestave populacij rastlinojedih kopitarjev/parkljarjev uporabljajo tudi drugi avtorji (npr. Bowyer, 1984; Lei s sod., 2000; Shi s sod., 2005). Za določitev stopnje socialnega ločevanja med spoloma, to je ločevanja med košutami in jeleni (pojavljanja košut in jelenov v ločenih skupinah – spolna segregacija), smo uporabili dva indeksa: *i* – odstotek mešanih skupin v vseh opaženih socialnih skupinah in *ii* – koeficient ločevanja (segregacije) (angl. – the segregation coefficient – *sc*) (Conradt, 1998; Conradt s sod., 1999). Koeficient *sc* ima vrednosti od 0 (ni ločevanja – ni segregacije) do 1 (popolno ločevanje – popolna segregacija) in ni odvisen od spolnega razmerja v populaciji niti od populacijske gostote in velikosti skupin (Conradt, 1998).

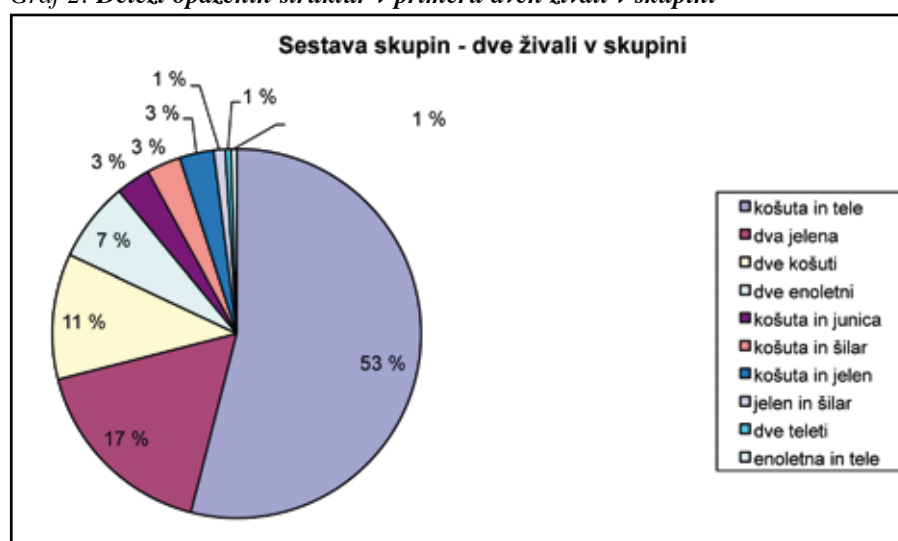
Najpogostejše so bile opažene skupine do treh živali

Najpogostejše opažena skupina je bila sestavljena iz dveh živali; takih opažanj je bilo 29,6 %. Sledila so opažanja posamičnih živali (20,9 %) in skupine treh živali (19,4 %). Skupno je bilo opažanj skupin do treh živali skoraj 70 % od vseh opazovanj. V celoletnem povprečju vseh devetih let (ne glede na sezono) in **ne glede na socialno sestavo skupin** so bile v primeru **posamičnih živali** najpogostejše to enoletne živali (42 %), t.j. šilar (23 %) oziroma junica (19 %), preostalo so bili jeleni (34 %), košute (17 %) in teleta (7 %). V primeru **dveh živali** v skupini gre najpogostejše za košuto s teletom (54 %), sledita dva dveletna ali starejša jelena (17 %), dve košuti (11 %), dve enoletni živali (7 %), košuta in junica (3 %), košuta in šilar (3 %), košuta in jelen (3 %), jelen in šilar (1 %), preostalo pa so skupine po dve teleti ali enoletna žival in tele. V primeru **treh živali** v skupini je različnih kombinacij že veliko, najpogostejše gre za osnovno skupino, to je košuto, tele in enoletno žival enega ali drugega spola (31 %), sledijo dve košuti in tele (23 %), trije dveletni ali starejši jeleni (13 %), košuta, tele in dveletni ali starejši

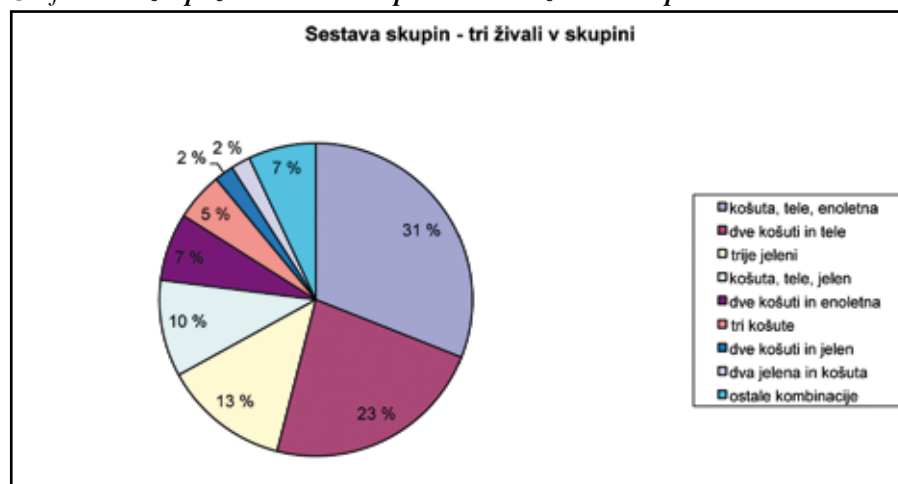
Graf 1: Deleži opaženih struktur v primeru ene živali v skupini

Graf 2: Deleži opaženih struktur v primeru dveh živali v skupini

Graf 3: Deleži opaženih struktur v primeru treh živali v skupini

jelen (10 %), dve košuti in enoletna žival (7 %), tri košute (5 %), dve košuti in jelen (2 %), dva jelena in košuta (2 %) in še druge kombinacije (graf 1, 2, 3). Skupine so torej zelo različno sestavljene, v nadaljevanju prikazujemo sestavo glede na navedeno razvrstitev v pet različnih socialnih kategorij.

Največkrat so bile opažene skupine košut s potomstvom

V celotnem proučevanju obdobju, ne glede na letno sezono, smo najpogostejše opažali **skupine samic oz. košut** (z mladiči in/ali enoletnimi živalmi). Takih

opažanj je bilo kar 57 %. Sledijo **skupine jelenov** z 18 %, **mešane skupine** (13 %) **skupine enoletnikov** (11 %) in najredkeje **skupine telet** (1 %). Deleži navedenih opaženih skupin so se med posameznimi leti v obdobju 2001–2009 (tri različna triletna obdobja) značilno spreminjali. Delež skupin košut, skupin enoletnih živali ter skupin telet se je povečeval, delež skupin jelenov in tudi delež mešanih skupin pa zmanjševal. Spremembe v sestavi navedenih skupin so bile najverjetneje povezane s spremembami deležev živali posameznih starostnih in spolnih razredov v populaciji, ki so nastale v zaporedju dogodkov prejšnjih let, predvsem v povezavi z vedno večjim trendom in sestavo odvzema (odstrela). Ob večjem načrtovanju odvzema (in posledično tudi uresničenem odvzemu/odstrelu), so bili jeleni v vseh letih po načrtu dobro in dosledno odstreljeni, odrasle košute slabše, marsikdaj pa načrtovani odvzem košut ni bil uresničen. Zato se je povečeval njihov delež v populaciji, delež jelenov, pa tudi mešanih skupin se je zmanjševal. Posledica večjega pritiska na živali z lovom je bila verjetno tudi pogostejše opažanje (skupin) enoletnikov in tudi (skupin) telet, torej večinoma samostojno opaženih mladih živali, ki pa so sicer praviloma pridružene skupinam košut oziroma mešanim skupinam. V obdobju 2001–2006 se je namreč odvzem jelenjadi v proučevanem območju skoraj podvojil, v naslednjih letih se je zaradi zmanjšane gostote nekoliko zmanjšal, vendar je bil še vedno povečan z indeksom 160 glede na leto 2001 (Hafner, 2014).

Največje spremembe v sestavi skupin nastanejo v času poleganja in parjenja

Sestava skupin se med letom spreminja. Delež opaženih **skupin košut** v obdobju od januarja do avgusta znaša nekaj manj kot 60 %, nato pa se (v času parjenja – ruka) zmanjša na okoli 45 %. Tedaj se delež **mešanih skupin**, to je skupin košut (in telet ter enoletnih živali), katerim se pridružijo samci, poveča na okoli 25 %. Delež mešanih skupin je v obdobju od novembra do aprila sicer okoli 12 %, v poletnih mesecih (maj–avgust) se zmanjša na najnižjo vrednost, v povprečju le na okoli 5 %, v septembru in oktobru, ko je čas paritve (ruk) pa, kot smo navedli, doseže okoli 25 %. Spremembe so povezane z obdobjem poleganja telet in obdobjem paritve. Po končani zimi in približevanju obdobja poleganja košute odganjajo vrstnike (lanske oziroma enoletne živali ter dveletne jelene, če so se pojavljali v skupinah z njimi). Tako se zmanjšuje delež mešanih skupin, obenem pa se pogostejše

Najpogostejše smo opažali skupine samic (z mladiči in/ali enoletnimi živalmi); takih opažanj je bilo kar 57 %. (Foto: Janez Papež)

V času parjenja – ruka jelenjadi (september, oktober) se delež mešanih skupin (v katerih so odrasli samci in samice) poveča na več kot 20 %. (Foto: Janez Papež)

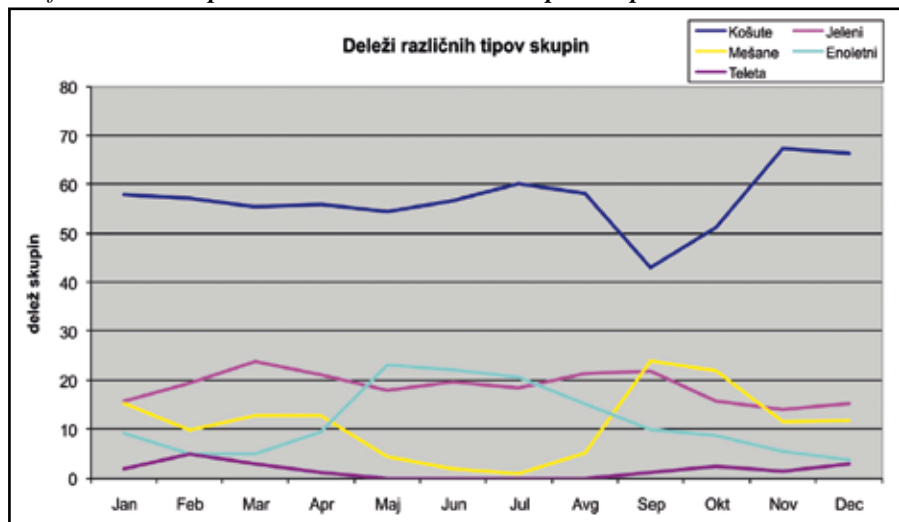
pojavljajo skupine enoletnikov (večinoma posamezne živali), ki najvišje vrednosti dosežejo v obdobju maj–julij, v deležu tudi do 20 %. V času parjenja se skupinam pridružujejo jeleni, zato se delež opaženih skupin košut zmanjša, poveča pa delež mešanih skupin. Po koncu obdobja parjenja in približevanju zime se delež opaženih skupin košut ponovno povečuje, doseže celo najvišje vrednosti v vsem letu (blizu 70 %), obenem pa se zmanjša delež mešanih skupin na dobrih 10 %; na tej ravni ostane do pomladi. Zmanjšuje se tudi delež skupin enoletnikov, saj se večinoma ponovno pridružijo košutam s teleti. Povečevanje deleža skupin košut, obenem pa ohranjanje nekaj višjega deleža mešanih skupin v jeseni in pozimi v primerjavi s pomladjo in poletjem je

najverjetneje povezano s premiki na območja zimovališč (manjša območja), kjer se zberejo živali in skupine in se manjše skupine tudi združujejo v večje. Nekaterim skupinam košut in mladih živali se v tem času pridruži tudi kakšen dveletni jelen; tako delež mešanih skupin ostane večji v primerjavi s poletjem. Mesečne spremembe v deležu različnih tipov skupin so prikazane v **grafu 4**.

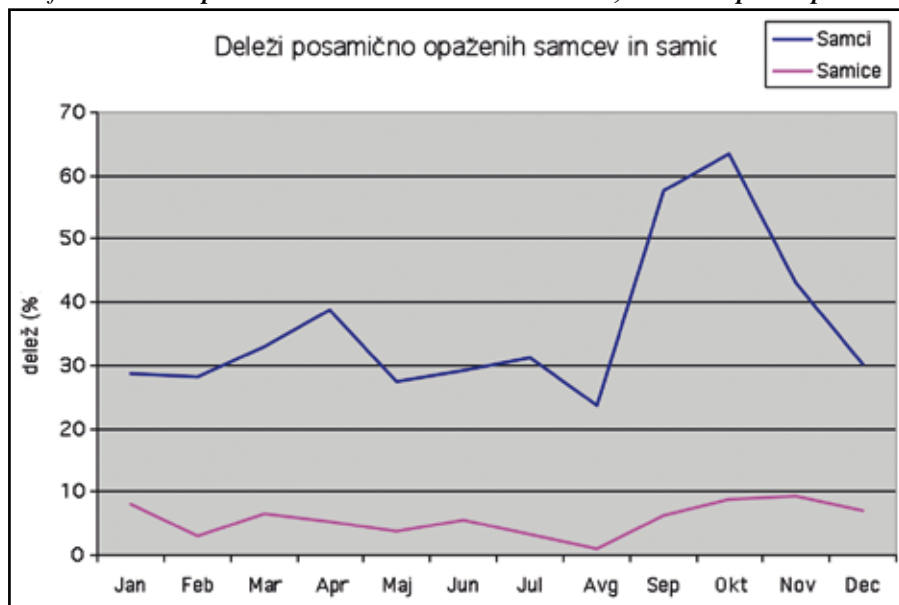
V populaciji prevladujejo košute

Delež opaženih skupin različne socialne sestave je glede povezovanja v skupine povezan z značilnostmi vrste, pa tudi s sestavo populacije, to je z zastopanostjo živali posameznih starostnih in spolnih

Graf 4: Mesečne spremembe v deležu različnih tipov skupin

Graf 5: Mesečne spremembe v odstotkih samcev in samic, ki so bili opaženi posamič

Graf 6: Koeficient socialnega ločevanja (segregacije) med samci in samicami po mesecih

kategorij. Če se ne oziramo na sestavo skupin, ki smo jih navedli v uvodu prispevka, smo v populaciji največkrat opazili košute, in sicer jih je bilo 42,4 % vseh opaženih živali. Telet je bilo opaženih 24,9 %, jelenov 18,4 %, šilarjev 8,0 % in junic 6,3 %. Delež opaženih telet v primerjavi z opaženimi košutami je v povprečju celotnega proučevanega obdobja znašal 59 %, delež enoletnih živali pa 34 %; skupaj je torej delež opaženih mladih živali v primerjavi s številom košut znašal 93 %. Spolno razmerje opaženih odraslih (dve in večletnih) živali je bilo 70 % : 30 % v korist košut. Med posameznimi obdobji smo zaznali značilne razlike v sestavi populacije. V letih 2007–2009 smo opazili večji delež košut razreda 2+ in manj jelenov razreda 2+, v obdobju 2004–2006 pa manjše število telet in enoletnih živali v primerjavi s preostalimi obdobji. Kot smo že omenili, so razlike nastale verjetno zaradi močnejših posegov v populacijo z odstrelom. Pri tem smo iz uresničitve načrtovanega odvzema ugotovili, da je bil načrtovani odvoz jelenov dosledno dosežen, pogosto celo presežen, odvoz telet in enoletnih živali ter delež košut pa veliko slabše. Tako je spolno razmerje opaženih odraslih živali (2+) znašalo v prvem triletnem obdobju (2001–2003) 69 % : 31 %, v tretjem triletnem obdobju (2007–2009) pa 75 % : 25 % v korist košut.

Socialno ločevanje (socialna segregacija) med samci in samicami

V nadaljevanju nas je zanimalo, kakšna je pri navadni jelenjadi stopnja socialnega ločevanja med samci in samicami, t.j., pojavljanje jelenov (2+) in košut (2+) v ločenih skupinah (socialna segregacija (Conradt, 1998)). Ločevanje (segregacija) med spoloma zunaj obdobja parjenja je pogosto pri spolno dimorfnih (značilni po dveh oblikah – telesne razlike med samci in samicami) rastlinojedih sesalcih, tudi pri navadnem jelenu. Po navadi je posledica možnosti različne rabe habitatov odraslih živali obeh spolov in/ali socialnih dejavnikov (Cransac s sod., 1997). Tradicionalno je socialno ločevanje določeno kot različna raba prostora (in pogosto tudi habitatov in hrane) med spoloma zunaj obdobja parjenja (Barboza in Bowyer, 2000, Bowyer, 2004). V novjšem času se tradicionalni določbi (definiciji) pridružujejo tudi novejšje, predvsem glede življenja v ločenih socialnih skupinah zunaj obdobja parjenja (Conradt, 1998), upoštevaje tudi razlike v usklajenosti in vzorcih aktivnosti med spoloma (Conradt, 1998, Ruckstuhl in Neuhaus, 2000). Večina avtorjev navaja tri različne vzročne hipoteze, zakaj nastaja socialno ločevanje med spoloma. V tem prispevku jih ne navajamo.

V primeru posamičnih živali je to najpogostejše enoletna žival (42 %), t.j. šilar (23 %) oziroma junica (19 %), sledijo jeleni (34 %). (Foto: Janez Papež)

V primeru treh živali v skupini je največkrat opažena osnovna skupina, to je košuta, tele in enoletna žival (31 %), pogosto so tudi dve košuti in tele (23 %). (Foto: Janez Papež)

Odstotek mešanih skupin v vseh opaženih socialnih skupinah

Povprečni odstotek mešanih skupin v vseh letih je ne glede na letno sezono znašal 12,6 %, v celotnem obdobju pa se je zmanjševal; v obdobju 2001–2003 je znašal 13,6 %, v obdobju 2007–2009 pa le še 10,1 %. Kot smo že omenili, so bile spremembe najverjetneje povezane s sestavo posegov v populacijo z odstrelom. Oblikovanje mešanih skupin je v tesni povezavi z obdobjem parjenja, deloma pa tudi z zimskim obdobjem. V mesecih september in oktober je njihov delež znašal 24 % oziroma 22 %. Tudi v zimskem in zgodnje spomladanskem obdobju (november–april) je bil relativno velik (od 9,8 do 15,3 %). V poletnih

mesecih je bil najmanjši, v juliju je znašal zgolj 1,0 %. Tudi Forsyth s sod. (2010) pri jelenjadi na Novi Zelandiji navaja podoben delež (11 %) mešanih skupin kot v naši raziskavi, medtem ko Bowyer (1984) ugotavlja delež okoli 20 %. Shi s sod. (2005) pri divjih kozah ugotavlja 34,4 % delež mešanih skupin, prav tako tudi ugotavlja, da je bil delež mešanih skupin pri njih najmanjši v pozno pomladnih in poletnih mesecih (april–julij), največji pa v obdobju parjenja, to je v avgustu in septembru.

Koeficient ločevanja med spoloma (koeficient segregacije)

Koeficient socialnega ločevanja med spoloma po mesecih prikazuje **graf 6**.

V spomladanskem in poletnem obdobju se stopnja ločevanja naglo povečuje od 0,6 na več kot 0,9, to je do skoraj popolnega ločevanja med samci in samicami (pojavljanja samcev in samic v ločenih skupinah) v mesecih junij in julij. V tem obdobju je visoka stopnja ločevanja pri košutah verjetno povezana s pripravami na poleganje in dojenje (v tem času košute ne trpijo bližine drugih živali), pa tudi s pripravami na parjenje pri jelenih (rast rogovja, pridobivanje telesne mase). V teh mesecih jeleni in košute pogosto živijo v ločenih habitatih, ki se razlikujejo med seboj po njihovih sestavnih delih. Od julija naprej se začne stopnja ločevanja naglo zmanjševati, koeficient je najnižji v času parjenja/ruka (september, oktober). Tedaj je velik delež samcev pridružen skupinam košut. V tem času se zelo poveča delež mešanih skupin, kot smo navedli v prejšnjih poglavjih. Po obdobju ruka se stopnja ločevanja spet začne večati; v zimskem obdobju doseže okoli 0,6 in se na takšni ravni zadrži do pomladi. Pozimi, še posebno v mesecih debelejša snežna odeja, so živali v večjem deležu zbrane na manjših prostorih (zimovališčih). Tedaj so habitatni košut s potomstvom bolj podobni habitatom jelenov, marsikje živijo blizu skupaj, marsikateri mlajši samec je celo pridružen skupini košut. Tudi Shi s sod. (2005) pri divjih kozah na otoku Rhum ugotavlja, da je bilo ločevanje med spoloma majhno v jeseni in pozimi in tudi v času parjenja (avgust–september), največje pa je bilo takoj po glavnem obdobju dojenja.

Ločevanje med spoloma je povezano s srednjo mesečno temperaturo (dolžino dneva)

Nadalje smo ugotavljali, če na spreminjanje koeficienta socialnega ločevanja med spoloma med letom vpliva kateri od pomembnejših okoljskih dejavnikov. V statistični preizkus (multipla regresija) smo vključili srednje mesečne vrednosti ($n = 90$) treh spremenljivk, in sicer nadmorsko višino, količino padavin in srednjo mesečno temperaturo (srednja mesečna temperatura je v značilni in tesni pozitivni povezavi z dolžino dneva). Ob izključitvi obeh mesecev parjenja/ruka (september in oktober) smo odkrili pozitivno povezavo koeficienta ločevanja (segregacije) s srednjo letno temperaturo ($r = 0,41$, $p < 0,000$). Višja kot je srednja letna temperatura (daljša kot je dolžina dneva), večja je stopnja socialnega ločevanja med samci in samicami jelenjadi. Navedena ugotovitev bi bila lahko povezana z dobrimi življenjskimi razmerami v mesecih z višjo srednjo temperaturo v celotnem območju aktivnosti populacije.

V primeru dveh živali je najpogostejše opažena košuta s teletom (54 %), sledita dva dveletna ali starejša jelena (17 %). (Foto: Janez Papež)

Tedaj je območje aktivnosti populacije največje. V tem času se verjetno najbolj odrazi tudi ločena raba habitatov med spoloma (habitatna segregacija), posledica česar bi bila lahko tudi večja stopnja socialnega ločevanja (socialne segregacije) med samci in samicami. Nekateri avtorji

(npr. Clutton-Brock s sod., 1982) namreč ugotavljajo, da je socialna segregacija zunaj obdobja parjenja pogosto povezana s habitatno segregacijo in naj bi bila tudi stranska posledica habitatne segregacije. Nekateri drugi avtorji (npr. Conradt, 1997) pa ugotavljajo, da se socialna segregacija

pojavlja neodvisno od habitatne. Tudi pri nekaterih drugih populacijah jelenjadi je bilo ugotovljeno, da je socialno ločevanje med samci in samicami navadne jelenjadi največje spomladi in poleti, najmanjše v času ruka in spremenljivo pozimi (Forsyth s sod., 2010). Shi s sod. (2005) je podobno ob upoštevanju nekaterih okoljskih spremenljivk ugotovil, da je raven socialne segregacije v populaciji divjih koz na otoku Rhum značilno v povezavi z dolžino dneva. V zimskih mesecih, ko je dan krajši, se živali od nočnih počivališč ne premikajo prav daleč na dnevna pasišča in tako ostajajo manj razpršene kot v poletnih mesecih.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Zahvala

Zahvaljujemo se revirnim lovcem LPN Kozorog Kamnik in članom lovskih družin Jezersko, Storžič, Tržič in Udenboršt, ki so sodelovali pri opazovanju jelenjadi in posredovanju podatkov.

Jelenjad – problematična divjad ali dar narave?

Štiriinšestdeseto zasedanje DSLZJAP; Cortino d'Ampezzo, 6.–8. oktobra 2016

V sakoletno redno srečanje, navadno oktobra, predstavnikov Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (DSLZJAP/AGJSO), je bilo letos v sloviti Cortini. Slikovito mesto, ki ga z vseh strani obdajajo mogočni tritisočaki, leži 1.224 m visoko v osrčju Dolomitov v pokrajini (provinci) Belluno na severu dežele Benečije. Znano je po turizmu, alpinizmu in zimskih športih in sodi med tri najbolj ekskluzivne ter mondene gorske zaselke v Evropi. Tam so potekale zimske olimpijske igre leta 1956 (tam bi morale biti tudi leta 1944, pa so bile zaradi vojne odpovedane). Tokrat so bili gostitelji srečanja italijanski lovci iz pokrajine Belluno, organizatorji pa domačini, alpski lovci (*Riserva Caccia Alpina di Cortina*) pod vodstvom generala dr. **Alberta Corressellija**, dolgoletnega sodelavca v tej skupnosti in pomembne lovske osebnosti (prvi mož gozdarske policije severne Italije). Srečanja se je udeležilo 24 predstavnikov prav vseh članic skupnosti, veliko pa je bilo tudi domačih lovcev, ki so kot opazovalci spremljali strokovni del srečanja. Kot po navadi je bila najštevilnejša italijanska delegacija, ki je letos zaradi obveznosti ni spremljal predsednik vseitalijanske Lovske federacije (FldC), **Gian Luca Dall'Ollia** iz Rima. Tam pa so bili predsedniki italijanskih pokrajinskih lovskih zvez dogovornega območja, tudi naša tržaška soseda, predsednik in podpredsednik tržaškega lovstva **Fabio Merlini** in **Fulvio Tamaro**. Sodeloval je tudi južnotirolski predsednik

Foto: J. Logar

Delovno predsedstvo, ki sta ga vodila dr. W. Brunner (drugi z desne) in dr. A. Corresselli (v sredini).

Bertram Marx, avstrijsko delegacijo sta vodila deželna lovska mojstra (predsednika) Koroške in Štajerske, dr. **Ferdinand Gorton** in **Heinz Gach**; smetana italijanskega in avstrijskega lovstva torej. In Slovenija? Zaradi različnih vzrokov sva se srečanja udeležila le dva predstavnika iz Slovenije: predsednik Komisije LZS za mednarodne odnose **Janez Logar** in poročevalec **Branko Galjot**. Sama – brez predsednika, brez strokovnih delavcev LZS ali najvidnejših strokovnih predstavnikov slovenske lovske organizacije. Oprosti, Janez! Še celo **Franc Golija**, častni predsednik in dolgoletni predsedujoči te skupnosti, je bil odsoten zaradi bolezni. Pomanjkanje časa in varčevanje s finančnimi sredstvi ne bi smela biti prepričljiva izgovora! In ne pozabimo: pred 64 leti sta bila pobudnika ustanovitve te delovne skupnosti prav Lovska zveza Slovenije in njen takrat predsednik dr. **Jože Benigar**. Spomnimo se: za petdeseta leta prejšnjega stoletja je bila značilna »hladna vojna« med vzhodom in zahodom. Vizionarski pogled takratnega vodstva slovenskih lovcev, ki je že takrat, kljub

stopnjevanju različnosti blokove Evrope, ocenilo pomembnost našega navezovanja na srednjeevropsko lovstvo in sodelovanje/oblikovanje odnosov z zahodnimi sosedskimi lovskimi organizacijami. To je bilo za tisti čas nekaj zelo izjemnega in za današnji naprednega (glej Zbornik, izdan leta 2001 ob 50-letnici delovanja skupnosti)!

Tako kot vsako leto doslej je bil ob tem srečanju spet natisnjen obsežen zbornik vseh referatov in poročil s prevodi v vse tri konferenčne jezike. Posebna zahvala velja slovenskemu prevajalcu, našemu koroškemu rojaku, članu in odborniku Kluba prijateljev lova – Celovec, strokovnega in stanovskega zastopstva slovenskih lov in lovcev v Avstriji, **Francu Wakounigu**, ki je z odličnim prevodom omogočil, da je bila slovenščina v strokovnem izrazoslovju dejansko povsem enakovredna nemškemu in italijanskemu jeziku, za kar ga je dr. **Walter Brunner**, aktualni predsednik te skupnosti, celo javno pohvalil.

Uvodni referat na srečanju je pripravil dr. **Paolo Molinari** iz Trbiža, znan tudi slovenskemu lovstvu, saj kot lovski biolog

zavzeto sodeluje z našimi raziskovalci v projektih, povezanih z delom z velikimi zvermi. Je izkušen poznavalec predvsem gorske jelenjadi v Kanalski dolini in prav temu ekotipu jelenjadi, »gorskemu jelenju in jelenjadi v gorovju«, je namenil svoj prispevek.

Tudi gorska jelenjad, čeprav je prilagojena na neprijazno, trdo in s hrano skromno okolje, je lahko za človeka »problematična jelenjad«, če z njo slabo upravljajo. Urejena in zato »neproblematična« območna populacija jelenjadi je v največji meri sad večnamenskega in pravilnega lovskega načrtovanja ter posledične kakovosti (znanja!) lovcev. Težava nista jelenjad in njena populacijska gostota, temveč način upravljanja z njo! Ni vedno visoka gostota jelenjadi »mati vseh problemov«, ampak sta gostota škode in njena pogostost vir mnogih težav. Z lovskim menedžmentom (upravljanjem), pri katerem je le malo biologije, toliko več pa preostalih sestavin – strpnosti in sprotnega reševanja težav, ustrezne gozdarske politike, smiselnih prilagoditev stanju in celo modrosti; torej od človeških dejavnikov – (vplivov) je odvisna morebitna

rešitev ključnih težav. Samo to je lahko rešitev za »problem jelenjadi« in ne bizarni načini pokončevanja jelenjadi s pomočjo luči, avtomobilov in sredstev za nočno opazovanje. Jelenjad mora postati in ostati naravni vir (bogastvo), dar narave in nikakor ne vir težav, negativnih učinkov in celo zlorab.

Prav tako kot predhodnik je tudi dr. **Hubert Zeiler** slovenskim lovcom znano in spoštovano ime. Je izjemen znanstvenik, lovski biolog s Koroške. V uvodu nas je presenetil z računskim modelom, s katerim je razumno pojasnil, zakaj je sploh mogoče, da se kljub povečanemu odstrelu številčnost jelenjadi še vedno večja. Značilnosti izračuna: ocena višine prirastka je od 90 do 95 % vseh večletnih košut. Odstrelne statistike navedenih območij/regij potrjujejo, da se skoti več košutic kot jelenčkov (vse do razmerja 1 : 1,5), dolg ali zakasnel ruk (zaradi pomanjkanja dominantnih jelenov so košute oplojene v drugi ovulaciji ali še kasneje) da več košutic kot jelenčkov. Zmotno je načrtovanje odstrela telet v razmerju 1 : 1. Model je bil podkrepjen tudi s primerom z otoka Rum na škotskih Hebridih oziroma z obrazložitvijo, kaj se zgodi, če se lov jelenjadi opusti in se vse znova prepusti zgolj naravi. Številčnost se ni večala v nedogled, se je pa skoraj podvojila, vendar se je število jelenov kmalu zmanjšalo, število košut pa potrojilo. Nauk: košute so torej jedro populacije in temelj za reševanje stanja! Pojasnjen je bil tudi vpliv »zmogljivosti okolja« in v povezavi s tem pomembna spoznanja »ilustrirana« z dogajanjem v okoljih, ki jih jelenjad zaseda znova ali pa na novo.

Dr. **Luca Pedrotti** iz Narodnega parka Stelvio blizu Bormia je v svoji obsežni predstavitvi dogajanj glede upravljanja, načrtovanja in lova jelenjadi v parku poudaril, da je težava jelenjadi v gorskem svetu drugačna kot v nižinskih loviščih. Jelenjad v alpskem loku je naravno bogastvo, ki ga je treba obzirno ohranjati

in z njim strpno upravljati. Za zagotovitev ugodne populacijske sestave jelenjadi v parku že nekaj let velja popolno varovanje več kot šest let starih jelenov. Kot zanimivost dogajanj v tem parku je navedel zahtevo uprave, da je tam mogoče loviti samo z neosvinčenim krogelnim strelivom. V parku živi tudi pet parov brkatih serov (*Gypaetus barbatus*), ki se prehranjujejo izključno z mrhovino. Ker so se te mogočne ujede hranile z ostanki živali, ki so bile uplenjene z osvinčenim strelivom, so bili pogini zaradi svinca (*saturnizem*).

Dr. **Luca Pellicoli**, koordinator UNCZA-e (Združenje alpskih lovcev severne Italije), najštevilčnejše (44.000 članov) in površinsko največje (2.640.300 ha) članice te skupnosti, je analiziral odstrel

razmišljanjem, strpnostjo in nebirokratskim razmišljanjem spori večinoma ustrezno poravnava. Preudaren odnos do jelenjadi, začenši z neprestanim spremljanjem stanja in predvsem spremljanjem številčnosti vse do uresničevanja ekoloških in odstrelnih načrtov zagotavlja reševanje morebitnih sporov tudi v prihodnje. Načrt upravljanja z jelenjadjo določa šestčlanska komisija, sestavljena iz zastopnikov lovstva, gozdarstva, kmetijstva in urada za lovstvo. Kmetje imajo obveznost, da svoje intenzivne nasade zavarujejo, pri čemer jim pomagajo domači lovci.

Mag. **Gerald Muralt**, biolog pri Koroškem lovstvu, je v predstavitvi upravljanja z jelenjadjo na (avstrijskem) Koroškem predstavil ukrepe, s katerimi skušajo tamkaj do-

tretjinah štajerskih lovišč za jelenjad ocenjujejo visoko številčnost t.i. gorske jelenjadi, zato je treba na lokalni ravni, ne pa po vsej deželi, zmanjšati številčnost z odstrelom predvsem ženske jelenjadi in telet. Zmanjševanje številčnosti preko jelenov ocenjujejo, da je nična in zgolj slabi populacijsko sestavo. S takšnim odstrelom in tudi drugimi ukrepi naj bi ustalili populacijsko gostoto jelenjadi in dosegli, da v določenih gozdovih ne bi več povzročala neznosne škode.

Večina poročevalcev je v svojih poročilih nanizala še vrsto drugih podatkov, mnenj, analiz in včasih že kar utrujajočih števil. Zato pa je bilo poročilo o jelenjadi v Sloveniji sestavljeno drugače: *Medvrstni odnosi in jelenjad* je bil naslov slovenske teme. Poročevalec sem bil podpisani **Branko**

Foto: J. Logar

Udeleženci na zasedanju

jelenjadi v vseh loviščih italijanskih Alp vse od Trsta in Gorice do Aoste in Torina na zahodu. Zanimive ugotovitve njegove analize kažejo na preudaren odnos do jelenjadi in nakazujejo načine reševanja morebitnih konfliktov.

Udeleženci so poslušali tudi poročilo o jelenjadi na Južnem Tirolskem. V 90. letih se je jelenjad v tej deželi številčno zelo razbohotila in ponekod tak razvoj še kar traja. Seveda zaradi tega nastajajo konflikti z gozdarstvom in kmetijstvom, vendar se s širokopoteznim

seči zmanjšanje številčnosti. Ukrepi naj bi v prihodnje težiče odstrela prevesili v razred nosilcev razmnoževanja in tako dosegli trajno zmanjšanje številčnosti. V deželnem merilu taki ukrepi že kažejo prve uspehe, vendar bo treba na Koroškem vložiti še veliko naporov v naslednjih letih.

Dokaj podobne ukrepe in predvsem veljavne odstrelne smernice za jelenjad v zvezni deželi Štajerska (Avstrija) je nanizal deželni lovski mojster, dipl. inž. **Heinz Gach** iz Gradca. Skoraj na dveh

Galjot. Pojasnil sem vrstne odnose med jelenjadjo in preostalimi parkljarji. Iz domačih poročil in načrtov sem zbral podatke in ugotovitve o teh razmerjih. V osrednjih delih areala jelenjadi se gostota srnjadi manjša, ki zato tam ni več najpogostejši parkljar. Vedno večja številčnost jelenjadi v našem alpskem svetu izriva gamsa že iz povsem gamskih stanišč v visokogorju. Slovenija ima veliko neprecenljivo naravno danost, morda celo privilegij, da še lahko gosti volka, rjavega medveda

Foto: F. Wakounig

Med tremi prejemniki častnih priznanj je bil za dolgoletno delo v tej skupnosti tudi Branko Galjot (drugi z leve) iz Kranja.

in risa, česar so naši partnerji iz dogovornega območja deležni v veliko manjši meri. Obširneje sem poudaril odnos med volkom in jelenjadjo, ki je temu plenilcu najpomembnejši plen. V zadnjem 15-letnem obdobju je bilo v LPN kot volčji plen evidentiranih v povprečju 248 glav jelenjadi na leto, kar je manj kot 5 % celotnega odvzema jelenjadi pri nas. Vendar pa kar 95 % teh izgub nastaja v loviščih visokega krasa (Notranjski Snežnik, Kočevska), kjer se tesno prekrivajo bivalna območja vseh treh zveri z arealom navadne jelenjadi. Vpliv volka je vse izrazitejši. Takšen je tudi v delu Triglavskega narodnega parka in v Zgornji Soški dolini.

Opazil sem, da je bila slovenska tema ena zanimivejših, saj je v razpravi, ki jih pri drugih temah skorajda ni bilo, sodelovalo kar nekaj razpravljavcev. Podcenjuje se tudi vpliv jelenjadi na divjega petelina, saj se zaradi pretiranega objedanja jelenjadi grmov z gozdnimi sadeži (borovničevje, malinovje itn.) zmanjšuje zadostna prehranska ponudba divjemu petelinu, kar lahko privede do večje okuženosti z zajedavci in posledično izgube prirastka (kokoši ne gnezdi).

Po končanih referatih, poročilih in razpravah, torej po koncu strokovnega dela, je posvetovanje sklenil predsednik skupnosti dr. **Walter Brunner** z optimističnim in obetajočim zaključnim nagovorom. Trem dolgoletnim sodelavcem

pri delu te skupnosti, iz vsake države po enemu, je podelil častno priznanje v zahvalo za njihov prispevek.

Delovno srečanje se je uradno končalo s slavnostno večerjo v enem izmed mestnih hotelov. Po pozdravnem protokolu, nagovorih,

Zasedanja Delovne skupnosti (LZJVAP/AGJSO) v zadnjem desetletju (leto, kraj srečanja in strokovna tema)	
2006, 55. zasedanje ob Gardskem jezeru (I) – Gojitev in lov srnjadi	
2007, 56. zasedanje v Lienzu (A) – Divjačina, najboljši pridelek lova	
2009, 57. zasedanje v Lusernu/Trentino (I) – Lov in družbeno sporazumevanje (komunikacija)	
2010, 58. zasedanje v Trstu (I) – Divje živali v urbanem okolju	
2011, 59. zasedanje v Feltre /Belluno (I) – Življenjsko okolje divjadi in spremembe okolja	
2012, 60. jubilejno zasedanje v Celovcu (A)	
2013, 61. zasedanje v Metliki (SLO) – Kmetijstvo brez lova?	
2014, 62. zasedanja v Marijinem Celju/Maria Zell (A) – Upravljanje z gamsom	
2015, 63. zasedanje v Bolzanu (I) – Narava/Natura 2000 in lov	

celo zdravicah in še čem je bil končan tudi družabni del srečanja. Spoznavanje, izmenjavanje stališč in izkušenj, manj uradni, celo sproščeni razgovori med udeleženci so

v marsičem enako pomembni kot sam strokovni del!

Prihodnje srečanje naj bi bilo na Tirolskem.

Branko Galjot,
univ. dipl. inž. gozd.

Tretja Mednarodna konferenca lovčev in sokolark

Že tretjič zapored sta dve mednarodni organizaciji – **Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC)** in **Mednarodna zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed (IAF)** – organizirali mednarodno konferenco z naslovom *Ženske in trajnostni lov*. In ker smo tudi slovenski sokolarji člani IAF, sva se dve predstavnici z veseljem odzvali povabilu.

Konferenca je bila julija 2016 v univerzitetnem mestu Wageningen na Nizozemskem. Tretje konference WASH so se udeležile lovke in sokolarke iz šestnajstih različnih držav. Namen konference je bil izmenjava izkušenj, mnenj in idej o projektih s ciljem, kako na nov način predstaviti akademske raziskave in javnost praktično izobraževati o naravi. Vprašanje, na katerega smo poskušali najti odgovor na tej konferenci, je bilo, kako združiti dolgoletno tradicijo

lova s sodobnimi izzivi, kot so ohranitev celovitosti in raznovrstnosti narave, ter kako zagotoviti, da bo kakršnakoli raba naravnih virov trajnostna in pravična.

V sklopu tematske konference je svoje referate predstavilo enajst predavateljev. V nadaljevanju navajamo nekaj najbolj zanimivih izsledkov. Predavanja so se začela s primerom otrok, ki so zaradi življenja v mestu vedno bolj oddaljeni od narave in živijo v pomanjkanju pristnega spoznavanja in doživetja narave. Svetovna zveza za varstvo narave se trudi, da bi povezovanje otrok z naravo določili kot temeljno človekovo pravico zanje. Eden od načinov, s katerim bi naravo lahko približali otrokom, je prek etičnega lova in sokolarjenja. Vendar samo v primeru, če tak lov poteka s spoštovanjem do narave in je v skladu z načeli ohranjanja in trajnostne rabe.

Naslednji so svoje mnenje povedali nizozemski lovci, ki so se dolgo spopadali z negativno javno podobo lovcev in nenaklonjenostjo družbe do lovstva. Spoznali so, da je tako stanje nastalo zaradi njihove lastne ignorance. Zaradi izmikanja in neprisotnosti v javnih razpravah in medijih so nasprotnikom lova in drugim omogočili, da so oblikovali njihov enostranski pogled in drugačno javno podobo. Da bi negativno podobo spremenili, so izbrali pristen način – preprosto in iskreno povedati družbi, zakaj, kaj in kako lovijo. Zgodbe lovcev, lovsko tradicije in sodobno vlogo lovstva so začeli aktivno predstavljati družbi, politikom in medijem. Ne samo njihova lovsko zveza, ampak predvsem lovci sami, ker so nizozemski lovci menili, da so si le lovci sami najboljše ambasadorji. Zdaj menijo, da velika večina nizozemske družbe podpira lov, zato so ob

Skupinska fotografija udeleženk konference v Wageningenu na Nizozemskem

sprejetju nove zakonodaje o varstvu narave (v letu 2015) podprli in tudi obdržali lovsko tradicijo. Naslednje predavanje je poželo največji aplavz, mogoče zaradi avtorice same ali pa zaradi zanimive zgodbe, ki je nedvomno zgodba o uspehu in predstavitev dobre prakse.

Namibija je prva država na svetu, ki je v ustavo zapisala ohranjanje narave in trajnostno rabo naravnih virov. Zavedajo se, da je izjemnega pomena izkoriščati naravne danosti/vire na način, ki je primeren za prostoživeče živali, okolje in ljudi. Po njihovih izkušnjah je trofejni lov najprimernejša in pridobitna oblika izkoriščanja podeželja. Prav zaradi vzdrževanja živalskih vrst, katerih vrednost presega vrednost mesa in kože, je trofejni lov primeren za namene varstva prostoživečih živalskih vrst. Za izobraževanje lovcev in družbe skrbi tamkajšnje strokovno lovsko združenje. Namibijsko lovsko združenje, npr., je zasebna organizacija, ki se poleg lovskega veliko ukvarja z dobrodelnostjo. Del njihovega zasluga je namenjen podeželskim šolam. Med drugim lovska zveza šolam redno daruje meso divjadi, ki je pomemben dodatek k skromni malici, ki jo zagotavlja država.

Zgodba se je nadaljevala z drugo državo, ki je prav tako

Foto: V. Muhič

Naši lovki in sokolarki, Vesna in Greta, ki sta poročali o vsebini tretje Mednarodne ženske konference o lovu in sokolarstvu (WASH 2016) na Nizozemskem.

zelo oddaljena od naših krajev – Novo Zelandijo. Kljub zelo pestri zgodovini in dokajšnji prisotnosti lova in ribolova na otoku sokolarstvo ni del lovske tradicije. Prvi zapisi o sokolarstvu segajo v leto 1920, organizirano društvo, ki se je tamkaj ukvarjalo z ujedami, je bilo ustanovljeno leta 1970. Za sokolarjenje so uporabljali edino ujedo na otoku, močvirskega kragulja (*Circus approximans*). V naslednjih letih, ko se je status močvirskega kragulja spremenil iz nezavarovane v delno zavarovano ujedo, sokolarjenje naenkrat ni bilo več mogoče. Šele leta 2010 so po zaslugi posameznih zanesenjakov

ustanovili Sokolarstvo zvezo Nove Zelandije in omogočili nadaljevanje sokolarstva. Dandanes so zelo ponosni, da so del svetovne sokolarške družbe.

Večina govorcev je vedno znova opozarjala na izreden pomen varstva in ohranjanja živalskih vrst in njihovega naravnega okolja. Veliko organizacij, skupaj z našo, si še posebno prizadeva za ohranitev sokolov. Pobudo za naravovarstveni projekt, omenjen v nadaljevanju, je dala agencija za okolje iz Abu Dabija. Namen projekta je ohranitev sokola plenilca (*Falco cherrug*) v Mongoliji. Prizadevali so si povečati njegovo populaci-

jo, zato so postavili pet tisoč visokih gnezdišč. Nalogo izobraževanja lokalnega prebivalstva, opazovanja in spremljanja gnezdišč so prepustili šolam. V Mongoliji so šole prek *School links programa* povezane s 43 šolami v Evropi, Severni Ameriki, Afriki in Aziji. Program šolskih povezav je vmesnik, ki vsem vključenim šolam omogoča sporazumevanje, učno gradivo v različnih jezikih in prevajalske storitve. Šolarji s pomočjo tega programa zelo pristno spoznavajo in spremljajo biologijo in ekologijo sokola, se seznanjajo z načini ohranjanja živalskih vrst in sokolarstvom. Šole, učenci in učitelji so na tak način mednarodno povezani s sokolarstvom in varstvom/zaščito ptic ujed kot skupno interesno temo in ciljem.

Po predavanjih smo se udeleženke razdelile v skupine in se udeležile delavnic, ki so jih vodili strokovni predavatelji. Namen delavnic je bil izmenjava mnenj in izkušenj glede aktualnih tem, kot so krivolov, ugled lovskega v družbi, povrnitev škode od divjadi itn. Dan se je končal s prijetno »gala večerjo« in druženjem. Drugi dan konference smo preživeli v največjem nizozemskem narodnem parku oziroma rezervatu Hoge Veluwe. Park omogoča veliko zanimivih aktivnosti, sprehode ali možnosti kolesarjenja skozi gozd, obisk različnih muzejev in prijetno urejenih lokalov.

Strokovni del konference in del, ki je bil namenjen druženju, sta bila dobro organizirana v sproščenem in prijaznem okolju. Vse udeleženke so bile prijetne dame s svojimi zanimivi zgodbami in izkušnjami. Celotna izkušnja je bila izjemno poučna in prijetna, končala pa se je z veliko novimi prijateljstvi in lepimi spomini. Podpisani se zahvaljujeta tudi Slovenski zvezi za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, ki nama je omogočila udeležbo in tako pridobitev novih koristnih izkušenj, ki jih bova prenesli med naše sokolarje in lovce ter jih poskušali vnesti tudi v našo dejavnost.

Vesna Muhič in Greta Zemljč

Na kratko iz tujega tiska ...

Kenija: Raziskovalci univerze iz Hohenheima (Nemčija) so proučevali gibanje številčnosti glavnih vrst divjadi v tej afriški državi v zadnjih petdesetih letih. Ugotovili so, da se je v tem obdobju številčnost v povprečju zmanjšala kar za 68 %. Največje zmanjšanje (od 64 do 88 %) so zabeležili pri štirinajstih živalskih vrstah (žirafe, gnuji, obvodne antilope, svinje bradavičarke, nekatere vrste zeber ...). Hkrati tudi trendi v zadnjem obdobju niso nič kaj spodbudni, saj se številčnost nekaterih živalskih vrst v zadnjih letih še posebno zelo zmanjšuje, tako da postajajo nekatere vrste že resno ogrožene. V enakem obdobju se je številčnost slonov zmanjšala za približno 80 % (iz 170.000 živali na 35.000), številčnost nosorogov pa iz 20.000 živali na vsega 678. Pri tem je treba poudariti, da je Kenija prepovedala lov že leta 1978. Na drugi strani se je prav tako zmanjšalo število goveje živine (za 25 %), povečalo pa se je število koz in ovc (za 76 %), oslov (8 %), kamel (13 %). V primerjavi z divjimi živalmi je leta 1977 v Keniji živel 3,5-krat več domačih živali kot divjih, v letu 2013 pa je bilo to razmerje 8 : 1.

(Jagen Weltweit internet)

Nemčija: V zvezni deželi Bavarska so v lovskem letu 2015/16 uplenili 85.430 divjih prašičev, kar je nova rekordna vrednost. Prejšnja najvišja vrednost iz lovskega leta 2014/15 je znašala 71.200 divjih prašičev. Prav zanimivo bo videti tovrstne podatke v prihodnjem letu, saj je letos v tej zvezni deželi tudi rekordna letina obroda bukev (žir), o čemer smo že poročali v našem glasilu.

(Wild und Hund internet)

Avstrija: Podjetje Avstrijski državni gozdovi (ÖBF) je objavilo rezultate večletne študije o nekaterih značilnostih jelenjadi, pri kateri so več let spremljali 23 živali, ki so bile opremljene z GPS-oddajniki. Ena od zanimivih ugotovitev je, da se jelenjad med lovom (pogoni) ni umikala v območja, kjer lov ni dovoljen (»mirne cone«), kot so domnevali številni lovci. Prav tako je zanimiva ugotovitev, da se nekateri osebkii jelenjadi v posameznih dnevih niso premikali »nič več kot človek v pisarni«. V takih pri-

Foto: M. Krolfel – Diana

V Keniji se je v petdesetih letih številčnost nekatere afriške divjadi v povprečju zmanjšala za 68 %.

merih je njihovo dnevno gibanje znašalo vsega 50 do 150 m. Po drugi strani pa so znani številni primeri, ko so se posamezni osebki gibali tudi na zelo velikih razdaljah. Za raziskovalce je bila prav tako zanimiva ugotovitev, da se začne jelenjad premikati že v večernem mraku in ne šele kasneje, torej ponoči.

(Wild und Hund internet)

Avstrija: V zadnjih desetletjih so bile opravljene številne ponovne naselitve evrazijskih bobrov v srednjeevropskem prostoru. Zaradi popolnega varstva je kmalu začela nastajati tudi večja škoda od te vrste v prostoru, zlasti v kmetijstvu in sadjarstvu. Podobno stanje je nastalo tudi v sosednji Koroški, kjer naj bi trenutno živel od 350 do 450 evrazijskih bobrov. Zaradi velike škode so se odgovorni odločili, da je treba številčnost bobrov zmanjšati, pri čemer pa še ni jasno, kako bodo to storili. Poleg odstrela in lova s pastmi obstaja tudi možnost odlova in preselitve živali drugam.

(Jagen Weltweit internet)

Nemčija: V bližini kraja Riesweiler v zvezni deželi Rheinland-Pfalz je jelen zelo poškodoval sprehajalko. Kot so sporoči-

li s pristojne policijske postaje, sta se zakonca zvečer sprehajala po sprehajalni poti, ko je pot prečkal trop jelenjadi. Eden od jelenov je pri tem sprehajalko in njenega moža podrl na tla in ženo, zlasti po obrazu, zelo poškodoval, tako da so jo morali s helikopterjem prepeljati v bolnišnico. Mož je bil pri napadu lažje poškodovan.

(Wild und Hund internet)

Švica: V kantonu Graubünden so kot prvi v tej državi povezali dovoljeno vsebnost alkohola v krvi pri izvajanju lova z vrednostjo, kot je dovoljena v cestnem prometu. Novo določilo je del obsežne ljudske iniciative pod geslom Za do narave odgovoren in etičen lov.

(Jagen Weltweit internet)

Avstrija: V kraju Kufstein na Tirolskem je bil 27. in 28. 10. dvodnevni simpozij z naslovom **Domača vrsta divjadi: alpski gams – trajno ohraniti**. Na seminarju je sodelovalo okoli 250 udeležencev iz več držav, med drugim tudi iz Slovenije. V alpskem prostoru se v zadnjem obdobju številčnost gamsov zmanjšuje, o čemer pričajo tudi podatki o odstrelu v tradicionalno »gamsjih« državah tega prostora, kot

sta Avstrija in Švica. Vzroki za tako stanje so številni in vsekar premalo raziskani, o čemer so potekala predavanja prvi dan simpozija. Sem lahko uvrščamo: segrevanje ozračja, ki je še posebno izrazito prav v Alpah in izrazito negativno vpliva na gamse (tako preko zmanjševanja kakovosti hrane kot tudi bistveno povečane porabe energije, ki je potrebna za ohlajanje telesa pri tej vrsti, preko morebitnih povečanih vplivov zaradi podaljšanih življenjskih ciklov pri zajedavcih, večanja številčnosti jelenjadi v visokogorju, preko turizma in številnih drugih oblik vznemirjanja ...), napačno razvrščanje gamsov v starostne razrede. Pri tem je zlasti pri kozlih postavitev meje za **razred zrelih** v praktično vseh državah prenizka in nebiološka, v povezavi s tem pa je tudi uresničevanje določenega odstrela v razredu **srednje starih** živali izrazito previsoka. Drugi dan so potekale tri delavnice na teme: Smernice za upravljanje z gamsi, Življenjski prostor in različne interesne skupine ter Raziskovanje. O omenjenem simpoziju bomo v našem glasilu še obširneje poročali.

(Wild und Hund internet)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Daleč od ravnice in domačih polj, stran od velike mestne gneče in mreže avtocest, v vasici, ki jo objemajo Julijske Alpe – kjer kamorkoli se po dežju zazreš, opaziš slapove, ki padajo vzdolž sten mogočnih gora, v vseh smereh pa se širi lovišče z mnogotero divjadjo – tam sem našla svoj mir in preživela nekaj najdragocenejših trenutkov v pravem raju, ki ga premore slovenska zemlja. Log pod Mangartom. Vasica, ki človeka še zdaleč ne pusti ravnodušnega, in kraj,

živo zelenih pašnikov pa je odmevala tišina. Tu pa tam se je zaslišal kakšen svižčev žvižg. In smo čakali, da se bo pojavil. Svizec. Na istem mestu, pri Muži, kjer sva ga z Vilijem opazovala že v avgustu, sem ga zagledala tudi tokrat. Opozorjena sem bila, naj bom previdna in natančna, saj je svizec velik le za štruco kruha, od naju pa je bil pod strmino oddaljen osemdeset metrov. Dobro sem se namestila na skalo, previdno pomerila navzdol proti majhni črni piki in sprožila. Padel je v ognju, okrog njega pa so cvetele gorske kosmate rože – planike. Štirinajsti septem-

ber je bil moj srečni dan. Po dolgem času lovskega mirovanja mi je Diana poklonila prvega, pravega, majhnega in meni najlepšega alpskega svizca. Tako zelo me je osrečil lovski blagor, kakor je močno sijalo sonce tisti čas na planoti. Goreč občutek, katerega toplota se čuti tudi takrat, ko se v mislih zazreš nazaj v tisti trenutek.

Naslednji dan smo se odpravili v dolino Možnice. Samo enega srnjaka, ki se je pasel na strminah Rombona, smo opazili, nobene druge velike divjadi. V gozdu sta se oglašali šoja in žolna. Dan zatem sva se z Vilijem namenila v dru-

Lovski blagor med planikami

BARBARA OGOREVC

kamor me je na lov povabil moj prijatelj in lovski tovariš **Vili Černuta**.

Da me je pot pripeljala ravno v Log, velja zahvala najinemu skupnemu prijatelju **Stanetu Lupšini** – tudi na tem mestu se mu iz srca zahvaljujem, saj nesebično skrbi za moje nove lovske podvige.

Moj odhod na skrajni severni del Primorske bi se moral začeti že pred enim letom, vendar mi je splet okoliščin takrat onemogočil lov. Letos je bilo ravno zato toliko bolj polno nemirnega vzdušja in pričakovanja novih lovskih doživetij, nekje visoko, morda že med oblaki. V popolnoma drugačnem okolju, kot sem ga vajena.

Prvega avgusta sem prvič obiskala Log. Na poti iz Spodnje Štajerske do Mangarta sta me spremljala lovska tovariša **Franci** in **Stane**, med potjo se nam je pridružil še **Tine**. Člani LD Log pod Mangartom so nas sprejeli nadvse gostoljubno. Med njimi je bil tudi Vili, ki me je povabil na gamsa. Moja lovska tovariša sta kaj kmalu dočakala lovski blagor, za naju z Vilijem pa ves teden lov na gamsa ni bil uspešen. Čeprav sva si z vztrajno hojo po Meleh, Ruševi glavi ter drugih delih lovišča trdo prizadevala, da bi uplenila gamsa, nama Diana ni bila naklonjena. Dogovorila sva se, da se čez mesec znova vrnem na gamsa in svizca. In v septembru se je zgodilo ...

Na pot sem se tokrat odpravila sama. Dan je bil lep, sonce pod Mangartom je močno pripekalo. Lovca bi zamikalo, da bi dal vse štiri od sebe in se malo sončil. Na visokogorskih, še vedno

Foto: B. Ogorevc

go smer, in sicer proti koči v Koritnici. Zelo daleč stran, na večjem melišču V koncu, sva videla kakih dvajset kozorogov, ki so v tropu prečkali melišče in se pomikali proti Bovškemu. Pot sva nadaljevala navzgor, po lovski poti. Vili me je opozarjal na vsak predel lovišča, ki sva ga lahko opazovala med potjo. Tudi kako potekajo lovske in planinske poti ter tiste malo težje, ki so še višje v gori, znane kot 'slovenske' in 'italijanske'. Na poti me je presenetil v septembru še vedno cvetoči encijan. Povzpela sva se višje. Strmo navzgor, v smeri pod Rdečo skalo sva zagledala trop gamsov. Oklevala sva, ali naj nadaljujeva v smeri proti njim in porabiva več časa za hojo ali naj pogledava še naprej

cigaretami. In prav tista škatlica je rešila zadevo. Želela sem, da bo zadetek popoln. Še enkrat sem pogledala skozi strelni daljnogled, vdihnila, natančno pomerila in povlekla sprožilec. Padel je moj prvi gam! Z Vilijem sva srečna odkorakala do njega in se veselila težko dočakanega plena. Prvič sem pred sabo zagledala gamsa! Koza je bila skoraj takšna kot srna, ki jih najbolj poznam. Enake velikosti je bila, le njena dlaka je bila bolj groba, temnejša, pa roglji s kljuko ju razlikujejo. Vili mi je ob plenu z zeleno vejico, omočeno na smrtni rani, voščil lovski blagor, sama pa sem gamsovi kozi v gobček potisnila zadnji grižljaj.

Lova s tem še ni bilo konec. Morala

sva se po gozdni poti strmo navzgor, nato nadaljevala po kamnitem terenu. Pod nogama nama je tekla čista voda, ki je pritekala izpod gore. Vreme se je spremenilo, postalo je prijetno toplo in sončno. Začelo je pripekati. Midva pa sva hitela še vedno le navkreber. Vso pot je bil moj vodnik zelo hiter in komaj sem mu sledila. Ko sva prišla nad gozdno mejo, sva Pod vršiči zagledala gamsa. Teren je bil skrajno neugoden za namestitvev in naslon, kaj šele za strel. Imela sem spet kopico težav. Skoraj sem obupala in Jožetu zato predlagala, da bi zaradi pozne ure raje odšla v dolino. Toda vztrajal je, da moram še tisti dan upleniti gamsa. Za nekaj časa sva ga izgubila iz vida. Ko se je zopet pojavil, sva se ponovno nameščala za strel, kajti pokazal se je nekaj metrov nižje. Okrog naju je bilo le ruševje in nisva imela kaj podložiti za naslon. Puško sem poskušala nasloniti na ruševje. Jože ga je podprl z dvema palicama, vendar vse skupaj ni bilo uravnovešeno za zanesljiv strel. Tako ne bo šlo! Premaknila sva se malo višje, a tudi tam so bile enake težave. Gams pa se je kazal in spet skrival. Kot bi se žele igrati z nama ... Končno sem se ulegla, skušala podpreti roke in puško varno nasloniti ob bližnjo skalo. Z največjo srečo mi je naposled vendarle uspelo, da sem uplenila nemirnega gamsa. Odmev strela je bil zelo močan. Težko sem verjela, da se mi v tako kratkem zaporedju godi tolikšen lovski blagor. Jože je odšel navzgor, proti ogromni steni, po gamsa. Vse dokler ga ni prinesel na mesto, kjer sem ga čakala, nisem verjela, da je vse, kar se je zgodilo, res.

Že v mraku sva sestopala v dolino. Pot po plazu navzdol se je vlekla vse do trdne teme. Ko sva prispela k lovskemu domu, se je lovška družčina že veselila mojega blagra. Diana je bila v tistih dneh vsekakor na moji strani. Več kot bogato me je nagradila.

Naslednjih nekaj dni sem preživela še v drugih delih lovišča v gorski naravi z neopisljivo lepimi doživetji in ljudmi, ki so iskreni in dobrega srca. Njihovo neizmerno veselje ter odrazi iskrenega tovarništva so v mojem spominu pustili veliko sled. Zahvaljujem se jim za navse topel sprejem, za nasvete in pripovedi, Jožetu Mastnaku za potrpežljivost 'tam gori' ter nazadnje – najlepša hvala Viliju Černuti, ki mi je odstopil tako velik del osebnih lovskih možnosti in za ves čas, ki ga je namenil mojemu obisku v tamkajšnjem izjemnem kraju.

Iz srca, do Mangarta ...

Foto: M. Krolj - Diana

za obronek grmičevja in ruševja, pred katerim sva obstala. »Poglejva še tja čez!« je predlagal Vili. In res, zagledala sva nekaj gamsov v bližini solnice pod Jalovcem. Kako se jim bova približala? Po tihem sva nadaljevala pot čez prod, kamenje in skale. Ko sva se jim uspela približati na razdaljo na kakih 220 metrov strelne razdalje, sva potihoma legla in se namestila. A videla sva le še eno samo gamsjo kozo. Kar nekaj časa sva jo opazovala. »Lahko jo upleniš,« mi je dejal Vili. Sprva sem imela nekaj težav z naslonom, vendar mi je z njegovo pomočjo uspelo, da sem se ustrezno namestila in lahko zanesljivo pomerila vanjo. Prosila sem ga še, naj mi pomaga približati manjšo skalo, da bi si nekoliko povišala naslon in nanjo postavila nahrbtnik. Še vedno nisem bila zadovoljna in sem pod cev namestila dvogled. A mi še ni bilo dovolj visoko. Pogledala sem naokrog, s čim bi si lahko pomagala. Natanko sem vedela, koliko mi še manjka za zanesljiv naslon. Pogledala sem proti Vilijevemu žepu na srajci, v katerem je imel škatlico s

sva priti nazaj v dolino. Vili se je plemenito ponudil, da mi bo nesel kozo. Namestila sva jo za nahrbtnik in počasi nadaljevala pot navzdol proti koči v Koritnici. Sredi poti, ko sva prispela do koč, je začelo deževati. Vili mi je še naprej pripovedoval o posebnostih lovišča. Zame je bilo vse novo.

Jutro, ki je sledilo, je bilo deževno, tudi k nevihti se je pripravljalo. S preostalimi lovci smo skupaj preživljali prosti čas v lovskem domu, upajoč na boljše vremenske razmere. Še isto dopoldne sem si ogledala strelišče in pokopališče padlim borcem na Rombonu.

Okrog 12. ure je eden od lovcev sporočil, da je v Stožju opazil trop gamsov. Pohiteli smo na razgledno točko Belvedere in res smo jih zagledali. »Koliko časa bomo hodili do njih?« sem vprašala Vilija in strmela gor k njim. »Kaki dve uri,« mi je odvrnil. Tokrat sem se na lov podala z **Jožetom Mastnakom**, Vili pa je čakal spodaj, da bi nama sporočil, če bi se medtem gamsi morda kam premaknili. Odpravila

Foto: M. Arnak - Grča

Že desetič se bo Sejem LOV v Gornji Radgoni spogledoval z naravo

Od 21. do 23. aprila 2017

Odmevnost in uspešnost sejma LOV v letu 2015, ki ga je v treh dneh obiskalo več kot 13.000 obiskovalcev iz Slovenije in sosednjih držav, kar je največ doslej, dokazuje, da so bile njegove vsebine predstavljene ob pravem času in na pravem mestu. Največji praznik lovstva, ribištva in uživanja v naravi v Sloveniji in sosedski regiji štirih držav, tokrat jubilejni, deseti Mednarodni sejem lovstva in ribištva – LOV, bo Pomurski sejem v Gornji Radgoni ponovno gostil od petka, 21., do nedelje, 23. aprila 2017.

Lovce, kinologe, ribiče in druge ljubitelje narave bo sejem LOV

vabil in pritegnil s predstavitvami novosti in pestro prodajno ponudbo lovske, športne, kinološke in ribiške opreme, s terenskimi vozili, optičnimi pripomočki, aparati za fotolov, oblačili, obutvijo in drugimi izdelki za dobro počutje in preživljanje prostega časa v naravi.

Za strokovnost predstavitve bodo skrbele krovne stanovske organizacije, ki skrbijo za sožitje človeka z naravo, vzgojo in prenos najboljših izkušenj na mlade generacije. Lovska zveza Slovenije bo na velikem razstavnem prostoru z različnimi razstavami in priložnostnimi srečanji obeležila že 110. obletnico organiziranega lovstva v Sloveniji. Naravno oko-

lje prostoživečih živali in svoja lovišča s posebnim namenom (LPN) bo predstavljala **Zavod za gozdove Slovenije**. **Kinološka zveza Slovenije** in Komisija LZS za kinologijo LZS pripravljajo Državno razstavo lovskih psov vseh pasem in zanimive predstavitve s področja športne kinologije. Predstavitev ribolova bo prvič organizirana kot posebna, zaokrožena predstavitev **Ribiške zveze Slovenije**.

Sejem LOV bodo vse dni sejma popestrile zanimive razstave in predstavitve, aktualno strokovno ter poučno in zabavno dogajanje. Na sejmu bodo predstavili ročno izdelovanje lovskih pušk. Na posameznih stojnicah bodo vabili k poskusu lovskih jedi. Obiskovalci se bodo lahko preskusili v streljanju z lokom, zračnim orožjem, v strelskem kinu in metanju pikada. Z osrednjega odra bodo odmevale melodije

lovskih rogistov in pesmi lovskih pevskih zborov. Na sporedu bo tudi tradicionalno tekmovanje v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe, zato vas že sedaj vabimo, da se organizirate v ekipe in tudi sami sodelujete na tekmovanju!

Sočasno bo potekal **četrti Mednarodni sejem aktivnosti in odnosa v naravi – NATURO**, ki bo obiskovalce povezal še z drugimi oblikami druženja z naravno dediščino, s tehnično dediščino pa jih bo povezala **Mednarodna razstava starodobnikov AVTO-MOTO KLASIKA**.

Podrobnejše informacije:

Jana Dimec,
projekttni vodja sejma LOV,
telefon: +386 2/5642 108,
e-pošta: jana.dimec@pomurski-sejem.si,
www.pomurski-sejem.si

LOV

10. MEDNARODNI
SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA

21. - 23. 4. 2017, Gornja Radgona

Dober pogled
v leto 2017!

Tretji dobrodelni ples LZS

Lovska zveza Slovenije je v sodelovanju s Savinjsko-Kozjansko ZLD - Celje 14. 10. 2016 v Hotelu Celeia v Celju priredila že tretji dobrodelni ples, ki se ga je udeležilo več kot dvesto lovčev in lovcev ter drugih gostov. Ples je bil namenjen zbiranju sredstev za solidarnostni Zeleni sklad LZS, iz katerega slovenska krovna lovška organizacija zagotavlja pomoč lovčkam in lovčcem oziroma njihovim družinskim članom v izrednih življenjskih situacijah. Z letošnjim dogodkom je tako zbrala več kot pet tisoč evrov.

LZS poleg skrbi za divjad in naravo ohranja in negujejo vrednote, ki morda dandanes niso več tako samoumevne. Med njimi sta tudi pripadnost in tovarištvo, ki se mnogokrat zrcalita v naših dejavnih solidarnosti z občutkom do sočloveka.

Dobrodelni ples v Celju so s fanfarami slavnostno naznanili Savinjski rogisti pod umetniškim

Tretjega dobrodelnega plesa v Hotelu Celeia v Celju se je udeležilo več kot dvesto lovčev in njihovih partneric.

ku, ki je v celoti uspela in dosegla svoj namen. Druženje ob plesni glasbi in okusni večerji je minilo v prijetnem vzdušju.

Umetniška dela za dražbo so prispevali: **Stane Petrovič** - Čonč, **Andrej Militarov**, **Franc Barbič**, **Branko Žunič**, **Jože Svetina**, **Oton Naglost**, **Marjan Zupančič**,

Dražba umetniških del. Zbrana sredstva so namenjena Zelenemu skladu LZS.

vodstvom **Mileta Geržine**, zbrane pa sta v uvodu nagovorila podpredsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje **Maks Arlič** in predsednik LZS mag. **Lado Bradač**. Slednji se je v svojem nagovoru zahvalil vsem zbranim, ki so si pripeli značko gamsa, simbol dobrodelnosti tega plesa, ki je bil posvečen družini lovca, ki je pri lovu na gamsa izgubil življenje. Podpredsednik LZS in predsednik organizacijskega odbora dobrodelnega plesa **Ivan Malešič** pa je zbranim predstavil namembnost *Zelenega sklada LZS* ter se zahvalil sponzorjem in darovalcem. Organizatorji so sredstva zbirali z darovi in tiho dobrodelno dražbo umetniških del na samem dogod-

Stevan Djukić, LD Škale – delo **Blaža Krebla**, Društvo šaleških likovnikov (**Zirnada Biščič**), Kulturno društvo Medjimurje (**Gabrijela Štajner**) in **Franc Smrkolj**. **Mirko Razboršek** je za dobrodelno dražbo prispeval med, **Čebelarstvo Čanč** medene izdelke, podjetje **Biomasa**, d.o.o., pelete, **LD Vransko** odstrel trofejnega srnjaka z mesom, **LD Luče** odstrel gamsa 2+ z mesom, **LD Kozje** odstrel srnjaka, podjetje **Solida**, d.o.o., odstrel dveh divjih prašičev na Hrvaškem, **Steklarna Rogaška**, d.o.o., pa komplet kozarcev za penino. Izbrana vina so za letošnjo dražbo prispevali **Mijošek vina**, **Kmetija Furlna**, **Posestvo Makovec**, **Hiša vin**

Emino in **Kmetijska zadruga Metlika**. Prodajalna **Orbis - Velenje** je prispevala lovski stolček, **Krojaštvo Rožman** dve srajci letnega lovskega kroja, **Avantura**, trgovina z opremo za prosti čas je prispevala dva kompleta hlač in majic, podjetje **Euroton**, d.o.o., pa jakno za prosti čas. **Thermana - Laško** se je odzvala z dvema vstopnicama za kopanje, **Grafika Soča** pa tudi letos s kompletom knjig.

Druge oblike sponzorstva ali finančne darove so prispevali: **ELES**, d.o.o., **Gorenjska gradbena družba**, d.d., **Tiskarna Evrografis**, d.o.o., **GH Holding**, d.d., **AT Primožič Kranj**, d.o.o., **ERICO - Velenje** inštitut za ekološke raziskave, d.o.o., **Mestna občina Celje**, **Občina Podčetrtek**, **Turistična zveza Slovenije**, **Strojništvo Holc**, d.o.o., **Optium**, d.o.o., **PITT proizvodnja**, d.o.o., **Pomurski sejem**, d.d., **Gozdič**, d.o.o., **Eurotas Hoteli**, d.o.o., **LD Polhov Gradec** ter posameznika **Ivan Stele** iz LD Domžale in **Marjan Zaletel** iz LD Škofljica.

LZS se iskreno zahvaljuje vsem sponzorjem in darovalcem, ki so pripomogli k uspešni izvedbi do-

godka in prispevali sredstva za Zeleni sklad.

Mag. Sabina Mrlak

Srebrni jubilej Domžalskih rogistov

Sredi oktobra 2016 so z jubilejnim koncertom v Kulturnem domu Groblje prvih 25 let uspešnega kulturnega glasbenega ustvarjanja praznovali Domžalski rogisti, ki so ob tej priložnosti izdali tudi svojo *Kroniko*, že peto po vrsti, ter v njej na kratko predstavili svoje uspehe. V knjižici jim je ob srebrnem jubileju čestital župan Občine Domžale **Toni Dragar**, ki je med drugim zapisal, da so Domžalski rogisti duša domžalskega kulturnega življenja ter se jim zahvalil za njihove nastope, trud in pogum. V kroniki lahko preberemo tudi praznično besedilo **Anžeta Korošca**, predsednika *Domžalskih rogistov*, v katerem se zahvaljuje vsem generacijam rogistov, še posebno dolgoletnemu predsedniku **Gregorju Otmatju Rettingerju** ter vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešnemu 25-letnem delovanju skupine rogistov. O njihovem prispevku k bogatitvi domžalske in lovske kulture v posebnem prispevku piše tudi **Ivan Kozarič**, umetniški vodja rogistov, ki so zven domžalskih rogov ponesli v številne države, med njimi na Hrvaško, v Avstrijo, Italijo, Češko in drugam ter se z nastopov, tudi mednarodnih, vselej vračali s pohvalami in zlatimi rogovi.

V kroniki sledimo njihovem razvoju, ki so ga razdelili po posameznih obdobjih. Tako v začetnem izvemo, da delujejo od leta 1991, ko so bili ustanovljeni na pobudo G. O. Rettingerja, v prvi sestavi pa so ob njem igrali: **Andrej Volkar** (tudi prvi umet-

Domžalski rogisti

niški vodja), **Ivan Kozarič** in **Florjan Zabret**, kasneje so se skupini pridružili **Matevž Oman**, **Uroš Oražem** in **Jernej Hribar**. S svojim igranjem so navduševali doma in v tujini, že leta 1994 pa so s svojim kakovostnim igranjem, s katerim so navezali številne stike s tovrstnimi glasbenimi skupinami doma in po svetu, osvojili prvi *zlati rog*. Prvo uspešno petletko so proslavili z jubilejnim nastopom. V posameznem letu so nanizali več deset nastopov in bili doma, v Sloveniji, in tujini vedno dobrodošli gostje. Praznično so obeležili okrogle obletnice svojega igranja in seštevili zlate rogove, ki so pridno polnili njihove vitrine in vedno znova dokazovali, da njihovo igranje kakovostno napreduje. Velikokrat smo se z njimi srečali tudi na dobrodelnih prireditvah, igrali pa so tudi v vrtcih, šolah, nastopali na prireditvah krajevnih skupnosti, posameznih društev in pridno vadili. Doslej je v njihovi skrbno vodeni kroniki zabeleženih blizu devetsto nastopov. Od leta 2006 igrajo na s-rogove.

Srebrni jubilej je bil priložnost za seštevke uspehov, ki jih v vsem obdobju njihovega igranja ni nikoli manjkalo. Praznični koncert, ki je bil 15. oktobra 2016, je vodila **Polona Mežnar**, ob gostiteljih pa so ga z igranjem in petjem še polepšali: *Šentjernejski rogisti*, *Moravški lovski rogisti*, *Lovski pevski zbor Medvode*, *Hubertovi rogisti Kraljevec na Sutli* in *Lovski rogisti Bohinj*. Med številnimi gosti sta bila tudi župana občin Domžale, Toni Dragar, in Trzina, **Peter Ložar**, predstavnik Lovske zveze Slovenije, **Milan Velkavrh**, ter drugi. Zdaj skupino Domžalski rogisti ob srebrnem jubileju sestavljajo: **Anže Korošec** (predsednik), **Ivan Kozarič** (umetniški vodja), **Florjan Zabret**, **Klemen Zabret**, **Andrej Volkar**, **Jernej Hribar**, **Danijel Savnik** in **Tine Pavli**. Doslej so osvojili trinajst zlatih in dva srebrna rogova, največji organizacijski uspeh pa je bila organizacija 36. Srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov v Domžalah leta 2009.

»Zven, ki ga rogisti izvabljajo iz svojih rogov, je tako veličasten, da se z lahkoto vrnemo v preteklost in se spomnimo zlatih časov slavnika pri nas v Domžalah. Njihov zvok je poln in slavnosten, da si ne moremo zamišljati glasbe brez njih,« je bilo med drugim slišati na koncertu, ki je navdušil obiskovalce, o njihovem delovanju pa so veliko pohvalnih besed povedali gostje, med njimi predstavnik LZS, ki jim je ob jubileju podelil plaketo, aplavza

pa je bil deležen tudi njihov prijatelj **Peter Pavel Maierhofer**, predstavnik rogistov z avstrijske Štajerske, ki je spomnil na dolgoletno uspešno sodelovanje in prijateljstvo ter jim z besedo in zvokom roga čestital ob jubileju ter jim zaželel še veliko uspehov. Po koncu pravega koncertnega večera so se jubilanti zahvalili vsem, ki so kakorkoli prispevali k njihovim uspehom.

Domžalskim rogistom, ki so se na jubilejnim koncertu – ob srebrni obletnici – predstavili s pestrim in kakovostnim programom ter ustvarili res prijazen in veličasten kulturni večer ob njihovi obletnici, iskrene čestitke ter veliko uspešnih nastopov na poti do tisočega igranja doma in v tujini!

Vera Vojska

Proslava 70-letnice hrvaške LD Srnjak iz Ribnika

Tako kot je veliko lovskih družen v Sloveniji, je tudi na Hrvaškem veliko njihovih lovskih

njeni slovesnosti. S fotografijo in razlago je predstavil mnogo starih dokumentov, ki jih je nabral in fotografiral pri starejših članih ali njihovih naslednikih. Tudi v Avstraliji jih je našel!

Kmalu po začetku slovesnosti se nam je pridružil lokalni župnik, tudi član LD Srnjak, **Mario Škof** - Žugec. Malo je zamudil, ker je moral prej še krstiti malega novorojenčka. Pozdravili smo ga z močnim aplavzom. Po programu so se zvrstili pozdravni govori predsednikov sosednjih LD, podpredsednika LS Karlovačke županije, ki je pohvalil odlično čezmejno lovsko sodelovanje. Tudi jaz sem jim čestital ob visokem jubileju in jim zaželel, da bi naše sodelovanje na mednarodni ravni še okrepili. Že v začetku, takoj ob prihodu med hrvaške lovce, sem odgovarjal na vprašanja novinarja Karlovačke TV. Spraševal me je, kako Mednarodni svet za lovstvo in varstvo divjadi (CIC) obravnava naše sodelovanje. Intervju z menoj so v celoti predvajali na TV. Moji odgovori so bili v imenu Forum za srednjo in jugovzhodno Evropo CIC, ki ga vodim, in kar je mojim odgovorom

rom dalo tudi posebno težo in pozornost.

Ob tej priložnosti sem predal hrvaški LD Srnjak posebno priznanje *Acknowledgement CIC* za izredno zgledno mednarodno sodelovanje z lovskimi družinami in posameznimi lovci iz Slovenije. Gromek aplavz vseh prisotnih je izrazil zadovoljstvo zbranih in zahvalo za priznanje. Seveda tudi hrvaški lovci niso pozabili name: prejel sem »zahvalnico« LD SRNJAK. Oboji smo bili ob prejetju priznanj prijetno presenečeni pa tudi počaščeni. Po končani slovesnosti nas je predsednik Car vse povabil na kosilo, ki se je ob živahnem pogovoru zavleklo v pozno popoldne.

Toni Vrščaj

Tretji Lovski tabor mladih LZ Maribor

V delovnem programu **Lovske zveze Maribor (LZM)** je v posebni točki izobraževanja predvidena tudi izvedba lovskih taborov mladih. Za leto 2016 je LZM predvidela jesenski lovski tabor v sodelovanju z Lovsko družino Kamnica in lokalno Osnovno šolo Kamnica.

Posebna zahvala za pomoč pri organizaciji in izvedbi velja koordinatorjem **Milanu Perku**, starešini LD Kamnica, **Danijelu Korparju** iz OŠ Kamnica in **Borutu Mithansu**, podpredsedniku LZM, zadolženemu za delo z mladimi.

Zbrali smo se v petek, 30. 9. 2016, ob 8.30 pred OŠ Kamnica, Vrbanska cesta 93, v Kamnici. OŠ Kamnica v šolskem letu 2016/2017 izobražuje 333 učencev v osemnajstih oddelkih devetletnega programa.

Tabor je glede na posebnosti lovišča LD Kamnica in program

Predsednik Forum za srednjo in jugovzhodno Evropo CIC Anton Vrščaj s priznanjem hrvaške LD Srnjak, s katerim se mu je oddolžila tudi za dobro čezmejno sodelovanje belokranjskih in hrvaških lovcev ob državni meji.

družen v letu 2016 praznovalo enako visok jubilej. Prijetno me je presenetilo vabilo na proslavo LD Srnjak iz Ribnika, ki je manjši kraj blizu slovensko-hrvaške meje. Slovesnost je bila organizirana v lepem gostinskem lokalu Marjana v kraju Pravutina, ki je le 200 m oddaljen od mejne reke Kolpe. Kljub času trgatve je bila udeležba tisto soboto številčna.

Prof. **Željko Car**, cenjeni predsednik LD Srnjak, je z nagovorom odprl slovesnost in začel s predstavitev. Na platnu je prikazoval fotografije, ki jih je zbiral v zadnjih mesecih in namensko pripravljaj za predstavitev na ome-

Lovskega tabora LZM 2016 se je v okviru naravoslovnega dne udeležilo kar 143 učencev od 6. do 9. razreda OŠ Kamnica.

Vsem udeležencem LT so predstavniki LZM razdelili blok in kemični svinčnik ter simbolično darilo – karte Črni peter, ki jih je založila LZS.

OŠ Kamnica potekal nekoliko drugače kot doslej. Tudi lovski tabor je bil v okviru naravoslovnega dne predviden za učence od 6. do 9. razreda OŠ.

Program smo razdelili v dva dela: dopoldanski del tabora je potekal v razredih (po skupinah v obliki predavanja in delavnice), popoldanski pa v lovišču LD Kamnica pod vodstvom lovcev LD Kamnica.

V uvodu smo predstavili namen lovskega tabora, gostiteljico **Lovsko družino Kamnica**, ki upravlja 2.302 ha veliko lovišče, ki se razprostira od vznožja Kobanskih gričev in sega vse do urbanega okolja Maribora in naselja Bresternica. LD upravlja s srnjadjo, malo divjadjo in občasno v lovišču zasledijo divjega prašiča, jelenjad, gamsa, v zadnjem času tudi damjaka.

Po nekoliko daljšem uvodu smo učencem predstavili potek in urnik lovskega tabora in tudi namen ter delo območne LZ Maribor kot izvajalke projekta. Vsem smo razdelili bloke in kemične svinčnike z logotipom LZM (in karte Črni peter za spomin na tretji Lovski tabor mladih). Lovskega tabora se je udeležilo 143 učencev OŠ, in sicer od 6. do 9. razreda.

Namen in cilj lovskega tabora v organizaciji Lovske zveze Maribor je predstavitev in pritegnitev šolske mladine na področju dejavnosti varstva narave in predstavitev vloge ter pomena lovstva na tem območju. Cilj tega je, da bi se šolska mladina in širša javnost seznanili z varstvom divjadi in dejavnostmi lovstva, ki ne obsegajo samo lova, ampak tudi druge vsebinske sklope (lovska kultura, lovsko kinologija, lovsko strelstvo, umetnost in literatura s področja lovstva itn.)

Skupina učencev tretjega Tabora LZM v spremstvu lovca v lovišču LD Kamnica

S predavanji, predstavitvami na podlagi izkušenj so predavatelji **Mateja Kišek, Rudi Majer, Jože Želj, Marjan Gselman, Bojan Urbančič, Božidar Kunjic** in lovci **LD Kamnica** učencem predstavili omenjene tematske sklope.

Za učence OŠ Kamnica, ki so po dopoldanskem delu naravoslovnega dne na temo lovstva želeli spoznati tudi praktično delo lovcev v lovišču in lovišče LD Kamnica, smo istega dne organizirali ogled lovišča v spremstvu lovcev LD Kamnica. Zanimanje učencev in udeležba tudi popoldne sta bila presenetljiva, saj se je na dogovorjenem mestu pred OŠ Kamnica zbralo 32 otrok. Razdelili smo jih v manjše skupine v spremstvu enega ali dveh lovcev ter se odpravili na ogled lovišča. Pokazali smo jim in jih seznanili z lovskimi objekti, kot so preže, krmilnice in solnice. Kasneje smo se s skupinami otrok odpravili na mesta lovišča, kjer smo pričakovali večerni izstop

divjadi. Po poročanju lovcev in učencev so v vseh skupinah videli našo najštevilčnejšo divjad – srnjad – in jo opazovali pri prehranjevanju.

Na zborni mesto smo se vrnili polni doživetij v mraku ter tako zaključili zelo uspešen naravoslovnno-izobraževalni dan. Zahvalili smo se vsem, ki so sodelovali pri izvedbi tabora. Posebna zahvala je bila namenjena OŠ Kamnica, učencem in predavateljskemu kolektivu LZ Maribor za strokovna predavanja in predstavitev. Zelo zadovoljni smo bili s številom udeležencev: 143 otrok. OŠ je organizirala naravoslovnni dan posebej na temo *Lovstvo* in s povratnimi informacijami staršev in učiteljev smo ugotovili, da je bila

Prva pomoč na lovu - obnovljajmo znanje!

Nesreče se dogajajo v vsakdanjem življenju, nastajajo pa tudi na lovih ali z lovom povezani dogodki. Na srečo jih beležimo malo, a prav to nekatere lovce zapeljuje, da mislijo, da se ne bo nič zgodilo. Kot razlog navajajo, da če se do zdaj ni zgodilo nič, potem se tudi v prihodnje ne bo, če pa se bo, bo lovovodja oziroma vodja lovskega revirja tisti, ki bo nudil prvo pomoč. Kako neresno razmišljanje!

Nesreče se v največji meri pripetijo na skupnih jesenskih lovih, pri izdelovanju in popravljanju lovskih naprav, pri vzpenjanju na visoke preže in z njih, nespretnem in nestrokovnem ravnanju z orožjem, kačjih pikih, pikih sršenov, pa še kaj bi lahko našteali.

Znanje iz nujenja prve pomoči je zelo pomembno (ne le za lovovodje in vodje revirjev), ob tem pa predvsem dobro založena torbica z vsebino ustreznih pripomočkov prve pomoči.

Lovci LD Dobrava so pod strokovnim vodstvom Suzane Kirbiš obnovljali znanje iz prve pomoči.

Zavedajoč se vsega tega smo lovci v **LD Dobrava** v petek, 7. 10. 2016, v lovskem domu organizirali obnovitveni tečaj iz prve pomoči. Predavateljica **Suzana Kirbiš**, sicer zelo prizadevna pri RK, nam je strokovno pojasnila vsebino torbice prve pomoči, pri tem pa še posebej poudarila pomembnost trikotnih rut. Nato je predstavila oblike in načine prve pomoči, ki se nanašajo na primere obstrelitve na lovih, na zvine ali zlome okončin, padce, kačje pike, pri srčnem infarktu ter možganski kapi. Vse je predstavila tako, da smo sodelovali, in sicer v vlogi dajalca in prejemnika prve pomoči.

predstavljena tematika poučna in zanimiva. Prav tako je bila izvedba tega lovskega tabora v okviru naravoslovnega dne nova izkušnja tudi za nas na LZM in predavatelje, saj je predstavljanje tematike učencem višjih razredov OŠ v razredih nekoliko drugačno kot na terenu. Glede na pozitivne odzive bomo s takšno prakso nadaljevali tudi v prihodnje. Predvsem je tak način približevanja lovca in njegove dejavnosti osnovnošolski mladini primeren in ustrezen za mestne OŠ, ki nimajo veliko možnosti, da bi se na drugačen način seznanili z lovstvom.

Prireditev smo zaključil z mislijo **Alberta Einsteina, ki je zapisal:** »Ne pozabimo, da so čudovite stvari, ki se jih naučimo v življenju, delo mnogih generacij. Vse to znanje, ki nam je položeno v roke, je dediščina, ki jo moramo spoštovati, jo bogatiti in nekega dne zvesto prenesti na svoje potomce.«

Marjan Gselman

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

REVIJA ZA LOVSTVO, LOVSKO KINOLOGIJO IN VARSTVO NARAVE

XCIX. LETNIK

UREDNIK

BORIS LESKOVIC

LJUBLJANA, 2016

Kazalo XCIX. letnika – 2016

Uvodnik:

Bradač, Lado: V nov mandat, naproti novim izzivom!	60
Černigoj, Franc: Zborniki in kronike ob okroglih obletnicah LD	580
Janc, Matija: Lovsko strelstvo včeraj, danes in jutri	404
Klemenc, Aleš: Začetek dela novih komisij in nekatere aktualnosti v novem mandatu	172
Kos, Ivan: Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	336
Köveš, Arpad: Z novimi načrti naprej tudi v založništvu	112
Krope, Srečko Felix: Bodo zaščitne terenske ovire v prihodnje del vsakdanjika?	4
Malešič, Ivan: Uporabimo rezerve	224
Mali, Marko: Mladi in lovstvo	464
Tepej, Milan: Približajmo lovsko kulturo in naše kulturno-umetniško ustvarjanje tudi širši javnosti!	524
Toš, Marjan: Slovenski lovci smo prisluhnili klicu domovine	280

Iz dnevnega tiska: 6, 62, 114, 174, 226, 282, 338, 406, 466, 526, 582.

Spremljanje zdravstvenega stanja pri divjih živalih: 7.

Mnenja in predlogi:

Berce, Marko: O jelenjadi na Notranjskem, kontrolni metodi in »svetih kravah«	116
Černač, Janez: Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	528
Draškovič Pelc, Petra: Odgovoren naravoslovni turizem je naložba v nas same.	587
Krope, Srečko Felix, Kroflič, Saša: Vloga slovenskega lovstva v očeh javnosti.	344
Krope, Srečko Felix: Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta	118
Marenče, Miha: Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	584
Mehle, Janko: Nekaj misli o lovu na jelenjad	347
Tomat, Vili: Prispevku Zadnje slovo ob rob.	241
Toš, Marjan: In vendar se vrtil!	286
Toš, Marjan: Kdo vodi lovsko družino?	284
Toš, Marjan: Lovstvo in prstovoljstvo – za (še) večjo (samo)promocijo ...!?	409
Toš, Marjan: Nomen est omen	528
Zbornični urad KGZS: Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	408

Članki in razprave:

Avbar, Bojan: Let nad kukavičjim gnezdom	468
Bernik, Rajko: Vodni izvir v lovišču	353
Bren, Andrej: Zastrupitve z gobami	356
Erhatic Širnik, Romana: Ste letos že slišali »ped pedi«?	239
Erhatic Širnik, Romana: Varstvo ptičev v deželni zakonodaji Avstro-Ogrske	537
Erhatic Širnik, Romana: Vrane v nekdanjih zakonih o varstvu ptic	16
Hafner, Miran: Jesenska dela v lovišču	411
Hafner, Miran: Mufloni na Gorenjskem – 50 let upravljanja (v dveh skupinah kolonij)	292
Hafner, Miran: Sestava skupin navadne jelenjadi v vzhodnih Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah	590
Hafner, Miran: Urejanje grmišč za rastlinojedo parkljasto divjad	64
Hodnik, Gregor: Novi slovenski lovski kroglji O. K. in Classic Hunter	12
Hodnik, Gregor: Ponovno ali ročno polnjenje nabojev	531
Kernsik, Mihael: Odškodninska odgovornost lovske družine	236
Koštomaj, Ian: Zakaj lovskih psov ne vodimo na razstave?	177
Krystufek, Boris: 7. april – mednarodni dan bobra	176
Leskovic, Boris: Pomen, možnosti in priložnost monitoringa v lovstvu	340
Marenče, Miha st.: Lov in etika	69
Marenče, Miha st.: Še nekaj misli o upravljanju z jelenjadjo	480
Plavec, Tanja, Zakošek Pipan, Maja: Spolni cikel psice in večno vprašanje o sterilizaciji – kdaj, če sploh	75
Plavec, Tanja, Zakošek Pipan, Maja: Težko pričakovani porod psice	297
Pokorny, Boštjan, Flajšman, Katarina, Konjevič, Dean, Severin, Krešimir, Jelenko Turinek, Ida: Aktinomikoza (osteomielitis) čeljusti srnjadi	179
Pokorny, Boštjan, Flajšman, Katarina, Konjevič, Dean, Severin, Krešimir, Jelenko, Turinek, Ida: Hipoplazija sklenine zob parkljarjev	287
Pokorny, Boštjan, Flajšman, Katarina: Značilnosti povoza parkljaste divjadi v Sloveniji: divji prašič	470
Potočnik, Hubert: Tujerodni in domorodni šakal v Sloveniji in Evropi	232
Rotar, Franc: Peta podelitev plaket revije Lovcev sodelavcem in dopisnikom	228
Strokovnoznanstveni svet LZS: Monitoring v lovstvu: Pomen, možnosti in priložnosti	342
Škrli, Janko: Zelena luč za projekt Divji petelin – INTERREG HR/SLO	78
Toš, Marjan: Marja Terezija je poznala vse vladarske strasti – razen lova!	128
Toš, Marjan: O lovu na fronti v Galiciji, Bukovini, Romuniji in na južnem Tirolskem	80
Vasa, Branko: Zadnje slovo	72
Vengušt, Gorazd, Žele, Diana: Pojav fibroze in fibropapilomatoze pri srnjadi	351
Vengušt, Gorazd, Žele, Diana: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2015	121
Vesel, Štefan: Polharji napovedujejo dobro lovno sezono	477
Vesel, Štefan: Zimsko krmljenje divjih prežvekovalcev in preprečevanje prehranskih obolenj	125
Zakošek Pipan, Maja, Plavec, Tanja: Brejost pri psici	183
Žele, Diana, Vengušt, Gorazd: Tuberkuloza pri prostoživečih živalih	416
Žiberna, Marjan: Kragulj daje prednost naravnemu lovu	299
Žiberna, Marjan: Prostoživeče živali v mestih	8

Po lovskem svetu:

Galjot, Branko: Jelenjad – problematična divjad ali dar narave?	596
Galjot, Branko: Narava/Natura 2000 in lov	19
Križ, Ivica: Prvi kebkči divjega petelina iz umetne vzreje	539
Muhic, Vesna, Zemljic, Greta: Tretja Mednarodna konferenca lov in sokolark	598
Škrli, Janko: Podpisani pristopni sporazum k projektu Ohranitev divjega petelina v zahodnih Dinariidih	484
Vrščaj, Toni: Hrvaška lovska zveza je proslavila 90-letnico delovanja	18
Vrščaj, Toni: 63. Generalna skupščina CIC	302
Žerjav, Srečko: Obisk predstavnikov CIC in FACE v Albaniji	242
Žerjav, Srečko: Pobude za prepoved uvoza trofej v EU in morebitne posledice	185
Žerjav, Srečko: Sestanek članic FACE	301
Žerjav, Srečko: So svincu v lovskih izstrelkih šteti dnevi?	358

Na kratko iz tujega tiska: 21, 82, 129, 186, 244, 305, 360, 419, 486, 600.

Lovsko pripovedništvo:

Avbar, Bojan: »Frata, oj ti Frata naša«	86
Černigoj, Franc: Stric Kelutov iz Šembida	306
Galjot, Branko: Na banatske srnjake	245
Hribar, Mitja: Lovska je ta	187
Krivec, Zlatko: Bila sva si usojena	83
Kutoš, Štefan: Spomini z Zazda	130
Leban, Jože - Drolč: In sam strel	22
Leban, Jože - Drolč: Včasih, ko v Grapi prespim	487
Marolt, Jernej: ... kot gams.	422
Ogorevc, Barbara: Lovski blagor med planikami	601
Pirih, Tomaž: »Radetzkyjevi soldati«	420
Sušnik, Stane: »Italijanski sindrom«	366
Toš, Marjan: Boš z njim otroke strašil – ali kaj?	361
Vec, Polona: Zgodba lovčeve žene	543

Lovska organizacija:

Ačko, Branko: Četrtri veelesalom za zlatega pohorskega jelena	199
Ačko, Branko: LD Slovenska Bistrica in LD Oplotnica ohranjata vrednote NOB	498
Ačko, Branko: LD Slovenska Bistrica praznovala 70-letnico	503
Ačko, Branko: Medobčinska strelska liga – Slovenska Bistrica 2016 (glinasti golobi in MK-tarča)	260
Ačko, Branko: Tradicionalni prijateljski lov na fazane	256
Andrejašič, Valter: Prva žrtev ZTO v LD Kojnik - Podgorje	317
Avbar, Bojan: Brda – srečanje treh lovskih družin	318
Avbar, Bojan: LD Novo mesto ima nov prapor	138
Avbar, Bojan: Lovstvo – enakost spolov	314
Avbar, Bojan: Mi smo (tudi) pevci	253
Bauman, Miroslav: Sami lovci smo nemočni	37
Bavdaž, Slavko: Štirideseto Srečanja prijateljstva in sodelovanja treh LD	432
Breitenberger, Bojan: Prvenstvo LZS v lovski kombinaciji za veterane in superveterane (2015)	191
Černigoj, Franc: Povzeta zgodovina lovstva v mariborski okolici	548
Černigoj, Franc: Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO v letu 2015	424
Černigoj, Franc: Zbornik 70 let LD Motnik - Špitalič	613
Dejak, Janez: 70 let LD Cerklje ob Krki	620
Dogša, Jurij: LD Središče praznovala 70-letnico delovanja	434
Dogša, Jurij: Obmejno srečanje treh lovskih družin!	139
Ekar, France: 80 let jezerskega »samostojnega lovstva in 70 let LD Jezersko	250
Ekar, France: Celovski sejem lovstva in ribištva (Weidwerk Fischweid)	198
Ekar, France: Utrinek ob 20-letnici prve lovske razstave v samostojni Sloveniji	193
Erjavec, Lojze: 70 let LD Polšnik	38
Fortin, Marjan: 70 let lovstva na Blokah	554
Fras, Kristijan: 70 let LD Turjak	88
Gril, Jože: Mednarodno tekmovalstvo v oponašanju jelenjega rukanja – Salzburg 2016	251
Gril, Jože: Naši ručaki izpolnili pričakovanja	371
Gril, Stanko: Nova preža na Uršijevem travniku	92
Gselman, Marjan: Hubertova maša ob 70-letnici LD Pobrežje - Miklavž	39
Gselman, Marjan: Kategorizacija uplenjene divjadi (2015) v Slovenskogoriškem LUO	195
Gselman, Marjan: Ob 70-letnici v nove poslovne prostore	133
Gselman, Marjan: Svečana akademija ob 95-letnici organiziranega lovstva na mariborskem območju in ob 70-letnici LZ Maribor	428
Gselman, Marjan: Ta je lovska	254
Gselman, Marjan: Tretji Lovski tabor mladih LZ Maribor	605
Hančič, Milan: Uspešnih 70 let LD Otočec	556
Hernaus, Miran: Tekma s kroglo v LD Šentlur	317
Hernaus, Miran: Tekmovalstvo s kroglo na jurjevo	38
Janc, Matija: Deveto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Slovenija 2016	313
Janc, Matija: Liga LZS v kombinacijskem streljanju 2016	313
Janc, Matija: Na Dnevni slovenskega lovskega strelstva tudi srečanje s strelci LZ Srbije	490
Kanižar, Branko: Komemoracija pri grobu talcev v Gaju pri Framu	498
Kapun, Stanko: Meddružinska tekma na Bovškem	431
Klemenc, Aleš: 70 let LD Prestranek	621
Klemenc, Aleš: Tekmovalstvo v streljanju z risanico v Postojnsko - Bistriški ZLD	377
Kljun, Vinko, Renko, Bojan, Sluga, Vinko: Skupna slovesnost ob 60-letnici treh LD	30
Knez, Olga: Slavnostno izročili lovska spričevala prvi generaciji lovcev Brkinsko-Kraške ZLD	495
Kocjančič, Ivica, Razgoršek Pavlič, Janja: Drugi Mednarodni damski lov	136
Kocjančič, Ivica: Na jubilejnem damskem lovu LU Dama dama	89
Kocjančič, Ivica: Po 60 letin prvi skupni lov treh LD	200
Kolar, Srečko: 70 let LD Stoperce	501
Koritnik, Mladen ml.: Kljub slabemu vremenu uspešen lov z občani	257
Kovač, Bogdan - Danč: Pohod ob dnevu državnosti	612
Kovač, Bogdan: Bazenska lovska razstava LGB v Vuhredu	314
Kovačič Siuka, Jasna: Decembrska novinarska konferenca LZS	28
Kovačič Siuka, Jasna: Posvet predstavnikov LPZ in skupin registov	32
Kovačič, Vlado: 70 let LD Tomaž pri Ormožu	619
Köveš, Arpad: Lovski dan Železne županije v Monoštru	545
Kralj, Urša, Kocjančič, Ivica: Gostovale na lovu LD Cerknica	255
Kralj, Urša, Kocjančič, Ivica: Lovski tabor mladih 2015 v LD Orehovica	200
Krašna, Edvard: Letošnje Srečanje LPZ in skupin registov gostila Vipava	426
Krašna, Edvard: LPZ Zlatorog Vipava praznovala 40-letnico	34
Kristl, Valt: Že spomin je pretresljiv	92
Krivec, Franc: Jožef Rade postal častni član LD Sv. Jurij - Jurovski Dol	550
Krivec, Franc: Po koncu mandata Komisije LZS za priznanja in odlikovanja	134
Kuljaj, Ivo: Božje milosti sv. Jere na Trdinovem vrhu	309
Lah, Tomaž: 70 let delovanja LD Bresnica - Podgorci	436
Leban, Jože - Drolč: Tradicionalni štirideseti pohod ob dnevu upora	319
Lepšina, Dušan: Spet smo se pomladili	371
Lovrenčec, Štefan: LD Mala Nedelja praznovala 70-letnico	439
Lovrenčič, Milan: Najboljši lovski dom LD Dornava - Polenšak	197

Maček, Bojan: Lov z ženami v LD Ormož	256
Marhl, Jože: 70 uspešnih let LD Remšnik	620
Marhl, Jože: Bazenska lovska razstava v Radljah ob Dravi	194
Marhl, Jože: Praznovanje praznika Občine Podvelka obogatili tudi lovci	548
Mastnak, Zdravko: Tretji tabor mladih v organizaciji SK ZLD – Celje	546
Mastnak, Zdravko: V SK ZLD – Celje imamo novo generacijo lovcev	493
Medved Pršle, Tanja: Ob 70-letnici pripravil razstavo lovskih trofej	372
Mole, Vanjo: Praznovanje 70-letnice LD Žiri	373
Mozetič, Aljoša: Strelska tekma LZG Posočje	550
Mrlak, Sabina: Občni zbor Lovske zveze Slovenije 2016	368
Mrlak, Sabina: Tretji dobrodelni ples LZS	604
Muršec, Danilo: Prva pomoč na lovu – obnovljajmo znanje	606
Naglič, Zvonko: 70 let LD Bukovje - Otiški vrh	556
Naraglav, D., Burjan, M.: Boginja lova jim spet ni bila naklonjena	257
Nova, Peter: Delovno srečanje v Andrejcih	316
Novak, Peter: »Opazili in čutili smo vas!«	33
Novak, Peter: 70 let LD Cankova	614
Novak, Peter: Mednarodni lovski tabor mladih v Prosenjakovcih	547
Novak, Peter: Razstava lovskih trofej Prekmurja	549
Ogorevc, Barbar: LD Artiče obeležila 70-letnico delovanja in razvila prapor	88
Opeka, Andraž: Pogozdovali golosek na gori čarovnic	317
Ornik, Franci: 70 let LD Voličina	614
Palčič, Marjan: Nastopi LPZ Trbovlje na proslavah obletnic LD	611
Palčič, Marjan: Trboveljski pevci in rogisti v gosteh	34
Pavlin, Zvone: 70 let LD Dobova	437
Petretič, Marko: Deveto Državno prvenstvo in tretje Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	492
Planovšek, Rok: 80 peštrih let LD Mozirje	434
Premelč, Branko: LD Bizejsko praznovala več okroglih obletnic	500
Prodan, Vedran: LZ Koper organizirala drugo Mednarodno strelsko tekmo	35
Prodan, Vedran: Odprtje novih pisarniških prostorov Lovske zveze Koper	197
Prodan, Vedran: Pod okriljem LZ Koper lovski izpit opravilo petnajst novih lovcev	495
Prodan, Vedran: Prva strelska tekma (veliki kaliber) za pokal LZ Koper	496
Prodan, Vedran: Skupni lov LZ Koper in LS Istarske županije	193
Prodan, Vedran: Tečaj za lovske čuvaje letos izvedla Postojnsko-Bistriška ZLD	494
Prodan, Vedran: V LD Koper uplenjen (še neuradni) novi prvak Slovenije	251
Prodan, Vedran: V LD Šmarje zgradili novo zbiralnico za uplenjeno divjad	253
Projektna ekipa LIFE DINALP BEAR: Medvedji dan – prvi seminar o nepotrošni rabi medvedov v turizmu	139
Ravnikar, Rok: 70 let LD Moravče	557
Rotar, Franc: 70 let LD Muta	502
Rotar, Franc: 70 let LD Prežihovo, Kotlje	615
Rotar, Franc: Edina bazenska razstava v Mežiški dolini	252
Rotar, Franc: Kategorizacija odstrela na Koroškem in Štajerskem	136
Rotar, Franc: Kot gosti na pregledu odstrela in izgub divjadi v LGB Pliberk	193
Rotar, Franc: Lovska razstava na slovenjegraškem letališču	375
Rotar, Franc: Lovski shod pod Obirjem	258
Rotar, Franc: Manj delegatov na občnem zboru KLZ	312
Rotar, Franc: Na skupnih lovih se najbolj krepijo prijateljsstva	32
Rotar, Franc: Nov IO upravljavalec lovišč Pohorskega LUO	612
Rotar, Franc: Plapolanje praporov in zastav na Obretanovem	498
Rotar, Franc: Štirinajsta generacija mladih koroških lovcev	369
Rotar, Franc: Za čistejša koroška lovišča	311
Rotar, Franc: Znanje je zaklad	316
Rožman, Iztok: Članice ZLD Prekija izvolile novega predsednika	255
Rožman, Iztok: LD Gornja Radgona in LD Negova na skupnem lovu	35
Rožman, Iztok: LD Gornja Radgona izglasovala častno članstvu zaslužnemu članu	37
Rožman, Iztok: Odlikovanja izročili zaslužnim članom	255
Schnabl, Marjan: Ob 110-letnici ustanovitve Lovskega kluba Kamnik	30
Simetinger, Hubert: Koncert Lovskega okteta LD Peca - Mežica	90
Sllemenšek, Franc: 70 let LD Brestanica	553
Smolčić, Stane: Uspešna strelska tekma LD iz mirskega lovskega bazena	378
Stritih, Tomaž: 50 let lovske kočje na Breški planini	611
Sušnik, Stane: Družinska strelska tekma LD Polskava	551
Sušnik, Stane: Tradicionalni lovi pobratenih LD Polskava in LD Šmartno na Pohorju	91
Šajn, Anton: 70 let LD Tabor, Zagorje	616
Šetina, Franc: Dobro delo zasluži pohvalo	91
Šincek, Ivan: 70 let LD Markovci	618
Škrli, Janko: IV. LUO Notranjske obeležil 40-letnico razstav lovskih trofej	308
Škrli, Janko: Prijateljski lov na poljske zajce na Pagu	141
Škrli, Janko: Srečanje predstavnikov lokalnih skupnosti HR – SLO na meji	497
Škrli, Janko: Tradicionalni Lov prijateljstva v LD Babno Polje	28
Šuligoj, Vital: Lov štirih družin	92
Tolar, Simon, Habjan, Janez: Proslavili 70 let delovanja LD Selca, LD Železniki in desetletnico Rogistov LD Selca	372
Tomat, Vili: Nič več lovski pripravniki	310
Toš, Marjan: 70 let LD Pesnica - Jarenina: proslava na Vajgnu	438
Toš, Marjan: 70 let LD Videm ob Ščavnici	374
Toš, Marjan: 70 let v službi narave	549
Toš, Marjan: 70-letnica LD Negova	435
Toš, Marjan: 95-letnica podružnice SLD Maribor: predvsem skrb za obnovu številčnosti divjadi	189
Toš, Marjan: Naš družinski prapor in spominska kronika	617
Toš, Marjan: Ob rob 95-letnici lovsstva v širši okolici Maribora	428
Toš, Marjan: Praznik Pohorskih lovskih rogistov iz Hoč	552
Toš, Marjan: Prijateljsko jesensko lovsko društvo v Cogetincah	36
Toš, Marjan: Sedmi krog ali kako se utrjuje lovsko prijateljstvo	137
Toš, Marjan: Slovenski lovci v osamosvojitveni vojni 1991 – povabilo k sodelovanju	191
Toš, Marjan: Tod hodimo Vrhovci (II.)	551
Toš, Marjan: Upravni odbor LZ Maribor v Šentilju	37
Toš, Marjan: V Lenartu slavili Trojičani	378
Toš, Marjan: Z malo divjadjo še nikoli tako slabo	249
Tramšek, Bogomir: Strelska liga ZLD Ljubljana (2016)	430
Trček, Iztok: 70 let LD Mlajtinci	552
Trček, Iztok: Prekmurski lovci – strelci so se pomerili	377
Trotovšek, Tomaž: 70 let LD Dobovec	499
Uredništvo: Volilni občni zbor Lovske zveze Slovenije 2015	26
Valentan, Branko: Spet skupaj, nekateri že enaintridesetih	34
Verhovnik, Aljaž: Lovski poklon na Vrheh	27
Verhovnik, Aljaž: 70 let LD Slovenj Gradec	557

Vesenjaj, Darjan: Strelska tekma LGB Kozjak	431
Vojska, Vera: Proslava 70-letnice hrvaške LD Srnjak iz Ribnika	605
Vrščaj, Toni: Martinova jaga LD Gradac	36
Vrščaj, Toni: Občni zbor LKD Bela krajina	190
Vrščaj, Toni: Obmejna prijateljstva, ki trajajo	33
Vrščaj, Toni: Osmi Zbor lovcev ZLD Bele krajine	135
Vrščaj, Toni: Tradicionalni skupni lov treh belokranjskih LD	140
Vrščaj, Toni: Trinajsti tradicionalni lov na race na Kolpi	258
Zajc, Tomaž: 70 let LD Črnomelj in razvitja novega prapora	555
Zakrajšek, Dušan: LD Mirna je praznovala	440
Zavašnik, Janez: LD Toško Čelo praznovala 70-letnico	250
Zgonc, Bojan: Lov za praporščake ZLD Kočevje v Dobropolju	88
Zlobko, Branko: Nova generacija lovcev v ZLD Kočevje	433
Zupančič, Miran: Od poizkusa je treba priti še do rezultata!	27
Žerdin, Bojan: Hrvaški lovci iz Trakovščana na obisku v LD Bogojina	27
Žerdin, Bojan: Križevski rogisti spet zatrobili v Križevcih	91
Žerdin, Bojan: Lovci LD Mala Nedelja obnovili svoje lovsko znanje	375
Žerdin, Bojan: Najzaslužnejši prešli lovska odlikovanja	89
Žerdin, Bojan: Očiščevalne in druge spomladanske akcije LD Bogojina	255

Predsednikova beseda:

Krope, Srečko Felix: Zakorakali smo v zadnje leto mandata	29
---	----

Lovski informacijski sistem Lisjak:

Samec, Jože: Novost v aplikaciji Lisjak	212
---	-----

Okrožnice, navodila, predpisi, sklepi, obvestila, popravki, opravičila:

Cernigoj, Franc: Rezultati Javnega natečaja za literarna besedila (2015) z lovsko tematiko:	25
Komisija LZS Mladi in lovstvo: Rezultati literarnega natečaja 2015 na temo karte Črni Peter, slog pravljica	379
Švab, Janez: Opravičila	503
Uredniški odbor Založništva LZS: Javni natečaj (2016) za leposlovna besedila z lovsko tematiko	132
Uredništvo Lovca: Objavljanje jubilejnih obletnic LD	134
Uredništvo Lovca: Objavljanje jubilejnih obletnic LD	372
Uredništvo Lovca: Obvestilo – zapisi umrlih in jubilentov	212
Uredništvo Lovca: Obvestilo – zapisi umrlih in jubilentov	271
Uredništvo Lovca: Obvestilo – zapisi umrlih in jubilentov	392
Uredništvo Lovca: Obvestilo – zapisi umrlih in jubilentov	453
Uredništvo Lovca: Obvestilo – zapisi umrlih in jubilentov	570

Mladi in lovstvo: 40, 93, 142, 201, 261, 320, 379, 441, 558, 622.

Jubilanti:

Bitenc, Ada: 80-letnica, LD Rakitna	202
Buček, Edvard: 75-letnik, LD Rogoševci	94
Horvat, Branko: 80-letnik, LD Središče	202
Hribar, Anton: 80-letnik, LD Polšnik	94
Jerome, Avgust: 80-letnik, LD Podgorje	560
Kiš, Nikola: 85-letnik, LD Kapla	321
Klančar, Tone: 90-letnik, LD Cerknica	442
Kramljak, Maksimiljan: 70-letnik, LD Podgorje	442
Kvartuh, Janez: 70-letnik, LD Laze	623
Leskovšek, Stane: 80-letnik, LD Tomišelj	623
Makuc, Franc: 80-letnik, LD Rakitna	321
Militarov, Andrej: 75-letnik, LD Šmarna gora	143
Pagon, Jure: 70-letnik, LD Javornik, Črni Vrh	262
Pahor, Neva: 80-letnik, LD Ig	202
Rant, Franc: 80-letnik, LD Selca	94
Sernc, Henrik: 90-letnik, LD Šmartno na Pohorju	382
Starha, Boris: 90-letnik, LD Jurkloster	41
Šuler, Anton: 80-letnik, LD Brežice	41
Tomec, Janko: 80-letnik, LD Laporje	143
Trebušak, Franc: 70-letnik, LD Trbovlje	560
Zavernik, Branko: 80-letnik, LD Podgorje	321
Zvikart, Jože: 80-letnik, LD Bukovje, Otiški Vrh	262

V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej: 41, 94, 143, 202, 262, 321, 382, 442, 504, 560, 570, 623.

Lovski oprtnik:

Ačko, Branko: Čistilna akcija LD Slovenska Bistrica	324
Avbar, Bojan: Koš – lovski običaj in bogastvo naše dediščine	151
Bakal, Oste: Ob prazničnem druženju postavili novo prežo	386
Barba, Jože: Iz mojega dnevnika	98
Bergant, Branko: Lepo je biti lovec	264
Bogovič, Gregor: Zanimiva primerka smjadi v LD Čatež ob Savi	444
Bolčina, Gregor: Pogovor o lovskih praporih	565
Cajhen, Rafael: Tri moje mačje zgodbe	205
Cojzer, Izidor: LPN Pohorje	569
Čas, Luka: Prvi v našem lovišču – namenjen meni	208
Čeč, Viktor: Gobasto rogovje smjaka v LD Velike Lašče	388
Čibej, Viktor: Medalja pred odhodom	146
Drolc, Tina: Del neukročene Afrike ujet v fotografski aparat	152
Ekar, Franc: Sejem lovsstva in ribištva – Salzburg 2016	264
Ekar, France: »Petelinov jager«	382
Ekar, France: Na obisku pri Francu Goliju	563
Ekar, France: Razstava NATUR/Narava, ljudje – divjad – gozd	385
Ekar, France: Tradicionalna »jezerska« izvirna ponudba suhomesnatih divjačinskih izdelkov	447
Ekar, France: V Škofjeloški Aleji odslej tud kip dr. Jožeta Ranta	322
Ferk, Aleksander: Skrb lovcev za divjad	47
Fras, Peter Kristijan: Poplačana lovska vztrajnost	150
Gabrijel, Stane: Na obisku pri lovcu in kiparju Ivu	207
Gabrijel, Stane: Po sedemdesetih letih spet na Frati	326
Galjot, Branko: Družina Prevč je klen lovski rod	151
Galjot, Branko: Izjemna zbirka lovskih trofej	43
Galjot, Branko: Spominsko obeležje na lovčevem domu	625
Galjot, Branko: V eni zimi ujet enajst kun belic	211

Gašperšič, Rok: Se bo los vrnil tudi v slovenska lovišča?	443	Vrščaj, Toni: KD Lovski pevski zbor Bele krajine	561
Golob, Tomaž: Uplenjena rogata srna	266	Zemljič, Dragan: Mala divjad in sokolarjenje v LPN Fazan - Beltinci	510
Gorišek, Martin: Ali poznamo goloba duplarja?	509	Žerdin, Bojan: Lovci LD Dobrovnik postavili novo lovsko prežo	99
Grošelj, Boštjan: Uspešno prestala krstno preizkušnjo	147	Žerjav, Srečko: Nam bo uspelo ohraniti risa?	445
Gselman, Marjan: Dan odprtih vrat LZ Maribor	387	Žiberna, Marjan: Njegova lisica	95
Gselman, Marjan: Koline za dobro razpoloženje	267	Žnidarič, Slavko: Kaj jim je še ostalo za obrambo?	203
Hobič, Vojko: Nagrajeni film Kraljestvo medveda	148	Žnidarič, Slavko: Trofeja pa taka!	263
Hrastar, Kristijan: Ocenjevanje salam in vin treh lovskih družin	445		
Hruševar, Silvo: Rešitev ujetega srnjaka	507	Nove knjige:	
Jonozovič, Marko: V Španijo smo poslali še enega medveda	444	Černač, Janez: V naravi ni mej, so samo prehodi v prostoru in času	451
Kersnik, Mitja: Obudimo lov na lisico	96	Černigoj, Franc: Boris Žagar – Bohinjska znamenja	47
Klajne, Franc: Hrabri imajo srečo	504	Ekar, France: Bojan Knific – Bornovi v Trzinu	629
Klajne, Franc: Lov LD Zreče v družbi žena lovcev	206	Leskovic, Boris: Marjetka Kardelj in Miha Jeršek: Polži in školjke iz Jadranskega morja	451
Koblar, Aleš: Na gamsa v Bohinj	97	Toš, Marjan: Franc Černigoj – Po sledu za besedo	154
Kocjančič, Ivica: DSL na januarskem lovu v Buzetu	386		
Kocjančič, Ivica: Strelska tekma LD Vransko in DSL	628	V spomin:	
Kočar, Tomaž: Majsko srečanje s šakalom na Ljubljanskem barju	389	Bohinč, Edvard Dušan: LD Vodice	328
Kodrič Jernej, Mojca: Bober je že na Ljubljanskem barju!	323	Brunček, Anton: LD Kamnica	452
Kodrič Jernej, Mojca: Se bober vrača na Ljubljansko barje?	149	Budin, Stanko: DSL FJK Doberdob	513
Koren, Iztok: LPN Prodi – Razor	569	Cegnar, Franc: LD Sorško polje	513
Korez, Silvo: Jožekova petelinika ali zakaj sem sploh lovec	207	Čebašek, Štefan: LD Šenčur	102
Korošak, Vinko: Kako ustrojiti medvedjo kožo?	46	Drobnič, Vid: LD Dobriča	513
Košir, Urban: Zrel jelen in LD Borovnica	206	Globočnik, Janez: LD Šenčur	631
Kovač, Bogdan – Danč: Predaja vodstva revirjev	48	Godec, Danilo: LD Podvelka	513
Kovač, Bogdan: Tudi letos čistilna akcija	324	Grah, Viktor: LD Radenci	392
Kramberger, Ludvik: Bobri na reki Ščavnici	97	Grossi, Jure: LD Hrenovice	631
Kramberger, Ludvik: Bobri v Ščavniški dolini	627	Indihar, Alojz: LD Velike Lašče	392
Kramberger, Ludvik: Tudi ribiči spremljajo dejavnost bobrov ob Ščavnici	149	Ingolič, Karel: LD Polskava	271
Krašna, Edvard: Že skotil se je brez nog	47	Jereb, Ivan: LD Dole nad Idrijo	102
Kristl, Valt: Živa legenda koroških planinskih vrhov in globač	100	Kalan, Jože: LD Mala gora	212
Kutoš, Štefan: Štiri lovske in dve puškarski generaciji Bittnerjev	45	Köveš, Jožef: LD Velika Polana	102
Leban, Jože: Viseči muflon	46	Lojč, Jože: LD Čepovan	453
Lepšina, Dušan: Ja kakšna pa si?	210	Lovrenčič, Jožef: LD Destrič	49
Leskovic, Boris: Članica LD Brezovica – svetovna prvakinja v ročni košnji	448	Makar, Alojz: LD Dobrič	212
Leskovic, Boris: Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2017	510	Nekrep, Jože: LD Paloma - Sladki vrh	49
Marhl, Jože: Promet tudi bobrom ne prizanaša	388	Orešnik, Ernest: LD Pogorevc	570
Marhl, Jože: Še ena pašna površina več	326	Osovnikar, Bogdan: LD Janžev Vrh	156
Marinčič, Anton: V LPN Jelen se medved umakne rukajočemu jelenu	449	Pihlar, Marijan, LD Ljutomer	631
Meško, Boris: Zlatovranka na Jezerskem	389	Podgoršek, Vladislav: LD Pišce	452
Mikešič, Franc: Postavitev novih jasil	44	Rupnik, Miro: LD Logatec	212
Mogu, Anton: Mlečna koruza je valjiva za divje prašiče	44	Skudnik, Miro: LD Peca, Mežica	271
Mrlak, Sabina: Nedotaknjeno življenje v afriški divjini	446	Šabjan, Zora: LD Kobilje	570
Muršec, Danilo: Pri vodenju tujih gostov velja obzirnost do kmetovalcev!	386	Šverc, Miro: LD Dolič	49
Naglost, Oton: Deležen Zlatogorove naklonjenosti	144	Tomšič, Iztok: LD Mala gora	271
Nahtigal, Janez: Štefanova spominska lovska soba	507	Udir, Janez: LD Kropa	49
Namestnik, Dane - Vicarius: O lovskem rogu	626	Videgar, Franc: LD Moravče	392
Novak, Peter: Letos najmočnejše trofeje od desetletnega povprečja	624	Videgar, Milena: LD Moravče	392
Novak, Peter: Sodobne opazovalnice (preže) iz Priekije	100	Voljč, Edo: LD Vinski vrhovi in LD Borovnica	570
Novak, Peter: Tokrat dva dni s sokoli v Beltincih	42	Zorko, Jože: LD Polskava	271
Podbešek, Albina: S štarjerskega lovskega sejma v kraju Turnau	628		
Raspet, Anton: Tekmovanje v pripravi divjačinske bakalce	564	Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi: 49, 102, 156, 212, 271, 328, 392, 453, 513, 570, 631.	
Raspet, Anton: Veleslalom za pokal velikega petelina	327		
Reiter, Polona: Pepijeva preža ali abrahamovka	101	Lovska kinologija:	
Richter, Marko - Zeleni: Smerdokavra s Kaple	508	Ačko, Branko: Vzrejni pregled za barvarske in hanovrske barvarje	571
Richter, Marko - Zeleni: Uspešen lovski februarški dan na Kapli	210	Brunskole, Maja: Suhorski lovci počastili 90-letnico ustanovitve KLPJ in njegovo drugo rojstvo	273
Rihter, Marko - Zeleni: Enorogi srnji mladič	47	Burazer, Tomaž: Kam brede slovenska lovska kinologija	159
Rotar, Franc: Druženje po »koroškem lovu« v LD Boč na Kozjaku	147	Čeč, Viktor: Tečaj vodljivosti lovskih psov LKD Kočevje	454
Rotar, Franc: Lovska koč na Košenjaku	506	Deberšek, Bojan: Odgovor	160
Rotar, Franc: Lovski blagor s prijatelji	444	Dogša, Jurij: Spomladanska (PZP) in jesenska (JZP) preizkušnja psov ptičarjev	
Rotar, Franc: Polharsko društvo Uršija gora	45	LKD Ptuj	105
Rožman, Iztok: Marjanov prvi merjasec	267	Grošelj, Boštjan: Novi poslušni lovski psi v Zasavju	454
Rožman, Iztok: Srečanje lovcev in ribičev iz Gornje Radgone	505	Hace, Helena: CAC – Snežnik, 2016	393
Ruhitel, Leon: Lisičarji	211	Janežič, Jožica: Uporabnostna preizkušnja lovskih psov po umetni KS	634
Rutar, Vojko: (1) Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč v okrajih Kamnik in Kranj	390	Koritnik, Mladen: UP psov po umetni KS v LD Banja Loka - Kostel	633
Rutar, Vojko: (2) Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč okrajev Krško, Novo mesto in Rakek	449	Košir, Katarina: Vajmarčanka Gea zmagovalka VGP v Witzenhauseu	52
Rutar, Vojko: (3) Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč okrajev Mozirje in Prevalje	511	Koštomaj, Ian: Slovenska vzreja in vzgoja puščata pečat v tujini	51
Rutar, Vojko: (4) Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč Škofja Loka in Jesenice	567	Kovačec, Katka: PNZ zasnov jamarjev LKD Ptuj - Ormož	329
Rutar, Vojko: Okrajna lovska zadruga za Vipavsko	269	Krivec, Jani: Srečanje vodnikov psov krvosledcev 2016	632
Smolar, Danilo: Lovski krst malo drugače	506	Krnjak, Franc: Preizkušnja ptičarjev v zanesljivosti prinašanja izgubljenega	213
Smolič, Stane: Nepozaben delovni in lovski dan LD Mirna	266	Krnjak, Franc: Vsestransko uporabnostna preizkušnja za ptičarje (2015)	158
Sušnik, Stane: Lisjak brez noge na smreki	205	KZS: Koledar lovskih kinoloških prireditvev za leto 2016	160
Sušnik, Stane: Srečanje lovcev LD Polskava z upokojenci in lastniki zemljišč	563	Likar, Marjan: Kako smo snemali najmanjše lovske pse	103
Sušnik, Stane: Trije lisjaki v slabi uri	209	Nahtigal, Janez: Srečanje predsednikov klubov in vzrejnih komisij za brak-jazbečarje na Češkem ter strokovna razprava o tej pasmi	453
Škrj, Janko: LD Babno polje –zagotovljena tradicija lova na jelena v roku	625	Poljanšek, Dejan: 37. Mednarodna širša poljska preizkušnja ptičarjev – CACT – Sežunov memorial	632
Štemberger, Denis: Nova preža v Zubuški jami	99	Poljanšek, Dejan: Državna tekma CACT nemških lovskih terierjev v delu po strelu	571
Števanec, Lojze: Prišel se je posloviti?	101	Roter, Matjaž: Kam brede slovenska lovska kinologija?	103
Štumberger, Franc: Gobasto rogovje je nosil tudi srnjak iz LD Lenart	563	Rožman, Iztok: Delegati ZLD Pomurja izvolili novo vodstvo	213
Tarman, Janez: Pred menoj je stal – šakal	565	Rožman, Iztok: Deveta kinološka preizkušnja ZLD Priekije	572
Toš, Marjan: Bodo v Pesniški dolini izginile tudi poslednje oaze?	324	Skobir, Jure: Državna tekma gonicev – CACT – 2015	50
Toš, Marjan: Darežljiva Diana v Verjanah	387	Sivc, Jani: Šestindvajseta Državna tekma lovskih psov v vodnem delu – CACT	635
Toš, Marjan: Dobra volja in stari lisjak na Vurmatu	43	Šumak, Janez: Ocenjevanje zunanosti lovskih psov LKD Celje	394
Toš, Marjan: Gorjupov Andre – vurmaška lovska legenda	204	Šumak, Janez: Prva UP po krvni sledi za nemške prepelčarje	104
Toš, Marjan: Pet let vztrajanja za »posebneža« s Kaple	629	Šumak, Janez: UP po umetni krvni sledi za vse lovske pasme v LD Bojansko - Štore	515
Toš, Marjan: Posebnež iz Spodnje Ščavnice	98	Šumak, Janez: Usposabljanje vodnikov lovskih psov za lov na malo divjad	156
Toš, Marjan: Slavku se je v Brengovi nasmešnila Diana	44	Šumak, Janez: Vzreja in mladinska preizkušnja nemških prepelčarjev in španjelov	157
Trojar, Mojca: Lepote narave, upodobljene s čopičem Bogdana Breznika	152	Tolar, Simon: UP po krvni sledi za vse pasme lovskih psov	514
Vajndorfer, Branko: V LPN Kompas, Peskovci bo septembra ruk panonskega jelena	448	Trček, Iztok: Le trije psi prijavljeni na UP v delu po KS	514
Vallt, Kristi: Bobri v Dravi	508	Trček, Iztok: Novo vodstvo ZLKP začelo z delom	272
Vallt, Kristi: Glavarjevi – rodbina lovcev	206	Trček, Iztok: Pokazali svoje podedovane naravne lovske zasnove	328
Vallt, Kristi: Tudi Janezu izročili listino častnega člana	204	Trotovšek, Tomaž: Tečaj za vodnike krvosledcev 2016	455
Vaupotič, Maks: Puškar Brako iz Zgornjega Kamenščaka	268	Verčko, Jožef: Peta državna razstava vseh pasem psov na Koroškem, CAC Koroške – 2016	393
Velkovrh, Milan: Salamijada ZLD Ljubljana (2016)	267	Verčko, Jožef: Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v LD Podgorje	634
Vesel, Jože: V kraški vdorni jami našel še živega jelena	325	Verčko, Jožef: Uspešen vzrejni pregled gonicev	50
Vilfan, Marko: V LPN na Kočevskem obnovljamo ograjo v obori Stari Log in se pripravljamo na jesenske in zimске skupinske love	540	Vidmar, Angel: Dvaindvajseta samostojna državna tekma v delu po KZ za barvarje	636
Vrščaj, Tone: Obiskali 95-letnega belokranjskega lovca	269	Predvidena legla lovskih psov: 52, 106, 163, 214, 273, 329, 395, 455, 515, 572, 636.	

Predavateljica je posebno pozornost namenila pristopu in postopku oživljanja, ki smo ga vadili na lutki. Ob tem smo uporabili defibrilator, prijazno napravo, ki človeka pri postopku tudi vodi in ga seznaja s sprotno analizo in napotki za nadaljevanje oživljanja.

V živahni razpravi smo ugotavljali, da nam nudenje prve pomoči sicer ni neznano, a je znanje treba v časovnih presledkih obnavljati ter se sproti seznanjati z novostmi; vse v upanju, da nam tovrstnega znanja nikoli ne bo treba uporabiti. Če pa že, bomo morali pristopiti hitro, z znanjem in brez panike.

Danilo Muršec

Nastopi LPZ Trbovlje na proslavah obletnic LD

Lovski pevski zbor iz Trbovelj je v letu 2016 na povabilo lovskih druženj v Zasavju in širše kar devetkrat gostoval na njihovih proslavah 70-letnic delovanja. Naj naštejemo: 18. junija v LD Hrastnik, 25. junija v LD Dobovec, 28. avgusta v LD Litija, 3. septembra v LD Studenec - Veliki Trn, 10. septembra v LD Zagorje ob Savi, 11. septembra v LD Vače, 17. septembra v LD Laze, 24. septembra v LD Trbovlje in 1. oktobra v LD Rečica pri Laškem. Nekaj povabil so morali pevci zavrniti, ker so bile prireditve načrtovane na isti datum, za kar jim je iskreno žal.

Za nastope je izbor pesmi zbral predsednik Društva LPZ in rogisti Zasavje - Trbovlje **Stane Bizjak**, pevce pa je dobro pripravila zborovodkinja **Katarina Marolt**. Predstavili so izbor šestih

Voščilo jubilentom in darilo LD Studenec

pesmi: *Pozdrav* Ubalda Vrabca, *Stari lovec* Marjana Robleka v priredi Janeza Kranjca, *Lovstvu slovenskem* Jožeta Skrinarja, *Lovska žena me krega* idrijska ljudska. Ob koncu vsake prireditve so obvezno zapeli še napitnico *Bratje Mihe Kunaverja* v priredbi Rafka Fabianija, ki je med prisotnimi vzbudila še posebno navdušenje.

Predsednik trboveljskega društva Stane Bizjak se je na vseh prireditvah zahvalil za povabilo, jim čestital ob visokem jubileju, starešinam pa izročil fotografijo zbora ter zgoščenko, posneto ob 35-letnici delovanja trboveljskega pevskega zbora.

Izmed vseh nastopov je pevcem najbolj ostala v spominu nepopolnjava prireditev v LD Studenec - Veliki Trn. Ob prijetnem vodenju **Branke Ban**, sicer tajnice LD Studenec - Veliki Trn, so v programu nastopili tudi učenci Podružnične Osnovne šole Studenec z učiteljicama, vokalna skupina Vilinke iz Šentjanža, Dobovski rogisti, One man band, skeči in še kaj bi se našlo. Ob odličnih kulinarčnih dobrotah, med katerimi so ponudili lovski golaž, na žaru pečen odojek

in jagnje, čevapčiče s prilogami, so se izkazali tudi vinogradniki iz Društva vinogradnikov Studenec s svojim cvičkom. Žene lovcev so spekle drobno pecivo (slano in sladko).

Pred lovskim pevskim zborom je do novega leta še nekaj nastopov in drugih obveznosti, ki jih bodo uresničili z dobro voljo, resnostjo in odgovornostjo do ohranjanja te zvrsti lovske kulture.

Marjan Palčič

predstavili novo podobo lovske koče po obnovi, ki je potekala lani.

Pobuda za gradnjo lovske koče na Breški planini je bila posledica potreb tedanjih lovcev za lažji lov na območju Dobrče, saj se je treba zavedati, da so bile Bistriška, Lešanska in Podgorska planina ter senožeti Seč iz smeri doline Tržiča težko dostopne. V visokogorske predele lovišča je bil dostop mogoč le po redkih vlakah za spravilo lesa in po nekaj pastirskih stezah. Takratni lovci so potrebovali bivač, ki bi jim omogočal nekajdnevno bivanje v visokogorju in bi služil kot izhodišče za jutranji visokogorski lov.

Gradnja lovske koče na Breški planini je glede na tehnične možnosti tistega časa terjala velike napore lovcev, pa tudi dobre organizacijske sposobnosti tedanjih lovskih funkcionarjev. Na temeljih nekdanjega, tedaj že propadlega pastirskega objekta so lovci LD Dobrča začeli z delom, ki je bilo opravljeno pretežno udarniško. Dela so potekala pod organizacijskim vodstvom tedanjega starešine LD Dobrča, pred nedavnim

Foto: T. Striž

Člani LD Dobrča, ki so sodelovali pri obnovi kritine na lovski koči na Breški planini. LD praznuje 50-letnico obstoja.

50 let lovske koče na Breški planini

LD Dobrča upravlja z divjadjo v 3500 ha velikem lovišču, katerega tretjina leži na pobočju Dobrče in sega vse do njenega vrha. Za uspešnejši visokogorski lov so lovci LD Dobrča pred petdesetimi leti zgradili bivač (lovska koča) na Breški planini, ki še vedno služi svojemu namenu. Petdeseto obletnico odprtja lovske koče smo člani 11. 6. 2016 obeležili s piknikom, na katerem smo obudili spomin na gradnjo in

preminulega **Vida Drobniča**, ki je od GG Kranj pridobil 80 m³ lesa, precej gradbenega materiala pa je priskrbel tudi pri podjetju Projekt. Navkljub zbranemu gradbenemu materialu pa je bilo treba vsa tesarstva in mizarstva dela plačati. Za pridobitev potrebnih sredstev so med člani razpisali posojilo, ki je bilo vrnjeno že v naslednjem letu na način, da so se člani LD Dobrča odpovedali odstrelu trofejne divjadi, ki so ga namenili lovnomu turizmu. Najzaslužnejši člani LD Dobrča, ki so pri gradnji lovske koče udarniško opravili vsak po več kot šesto ur dela, so bili: **Janez Čadež**, **Vid Drobnič**,

Učenci OŠ Studenec z učiteljicama in Dobovskimi rogisti

Vinko Rakovec, Franc Pogačar, Hanzl Kralj in Lovro Markovič st.; omeniti pa je treba tudi **Milana Zupana st.**, ki je članstvu podaril vso takrat potrebno notranjo opremo. Lovsko kočo na Breški planini so odprli poleti leta 1966 in je bila veliko pridobitev za lovce LD Dobrča.

Skozi čas je lovsko kočo menjala pooblaščen gospodarje, ki so vsi po vrsti zgladno skrbeli za njeno urejenost. Kljub vsemu pa je bila s škodami krita streha že tako dotrajana, da smo se lani lotili njene obnove. Konec lanskega julija je lovsko kočo dobila novo streho in s tem novo podobo. Sodobna aluminijasta kritina nikakor ne kazi podobe lovske kočice, je pa dobra, predvsem dolgoročno rešitev za objekt, ki je izpostavljen visokogorskim vremenskim vplivom. Pohvala za dobro organizacijo, kakovostno in strokovno opravljeno delo na lovske kočice velja predvsem zdajšnjemu gospodarju lovske kočice in ekipi, ki je sodelovala pri obnovi.

V zadnjih letih je lovsko kočica nekoliko izgubila na namembnosti (pri izvajanju lova) predvsem zaradi izgradnje cest in posledično večje dostopnosti v visokogorski del lovišča. Ostaja pa zapuščina nekdanjih lovcev, nekakšen spomenik njihovega osebnega prispevka članstvu in lovstvu – častitljiv lovskega objekt, povezan z mnogimi lepimi spomini na minule čase. Zdaj v lovske kočice poteka družabna dejavnost lovcev, služi pa predvsem počitku ter umiku članov LD Dobrča v tišino visokogorskega sveta pred vsakodnevnim prehitrim utripom mestnega in vaškega življenja.

Tomaž Stritih,
starešina LD Dobrča

Pohod ob dnevu državnosti

Tako kot so po vsej Sloveniji potekale številne prireditve ob 25-letnici desetdnevne osamosvojitvene vojne, je tudi naše območno Združenje veteranov vojne za Slovenijo Zgornje Dravske doline ter območno Združenje slovenskih častnikov občin Muta, Podvelka, Ribnica na Pohorju, Radlje ob Dravi in Vuzenica letos pripravilo že 22. tradicionalni pohod ob dnevu državnosti.

Že dan prej je bila osrednja proslava na MMP Radlje ob Dravi s slavnostnim govornikom mag. **Alanom Bukovnikom**, županom Občine Radlje ob Dravi. Tam se nas je zbralo kar nekaj članov zelene bratovščine, ki smo aktivno

Foto: B. Kovač

Udeleženca pohoda ob dnevu državnosti sta bila tudi Miran Ketiš in Bogdan Kovač, člana LD Orlica - Vuhred.

sodelovali pri obrambi naše domovine kot pripadniki nekdanje TO ali pa kot prostovoljci. Med prostovoljci sta bila tudi naša člana LD Orlica - Vuhred **Miran Ketiš** in žal zdaj že pokojni **Bojan Ivkovič**.

Srečanja 25. 6. 2016, ki je bilo tokrat pod pokroviteljstvom Občine Podvelka, so se udeležili tudi družinski člani in njihovi prijatelji; potekalo je na Klančniku, na Rdečem bregu pred lovsko kočico LD Podvelka. Ob prihodu so nas prisrčno pozdravili župan Občine Podvelka **Anton Kovše** ter oba predsednika združenj **Dali Cvar**, član LD Muta, in **Miloš Pečoler**, član LD Orlica - Vuhred.

Nato je sledil pohod udeležencev po ne preveč zahtevni trasi do cerkve sv. Ignacija. Med pohodom smo obujali spomine na minule dogodke, opazovali bližnjo in daljno okolico ter pridno zobali borovnice, ki so se ponujale kar same od sebe. Ko smo prišli do cerkve sv. Ignacija, sta bili pogostitev s kmečkimi dobrotami in moštom ter predstavitev zgodovine cerkve, za katero je poskrbel vodja pohoda **Franc Glazer**. Po ogledu cerkve, ki je v popolni prenovi, smo se počasi vrnili proti izhodiščni točki pohoda. Zatem je bil kratek kulturni program, ki so ga pripravili domačini KUD Lehen ter učenci OŠ Lehen s slavnostno govornico, predsednico vaške skupnosti **Marijo Hrastnik**.

Ob tej priložnosti so podelili tudi najvišja priznanja Republike Slovenije zaslužnim članom, med katerimi je bil dolgoletni član LD Podvelka **Dušan Volmajer**.

Po končanem uradnem delu smo se okrepčali z okusnim golažem in hladnim pivom. Žal nam tisti popoldan ni bil naklonjen, saj se je ulilo kot iz škafe in zmotilo tudi strelsko tekmo na glinaste golobe ter v streljanju z risanico, kar bi moralo potekati na strelišču LD Podvelka.

Verjetno bi bil ogled tekme posebno doživetje za marsikaterega udeleženca pohoda. Prijetno druženje smo zato končali malo prej, a vseeno z lepimi vtisi.

Ponovno se bomo srečali naslednje leto na 23. pohodu, ki ga bo organizirala Občina Muta.

Bogdan Kovač - Danč
LD Orlica Vuhred

Nov IO upravljalcev lovišč Pohorskega LUO

Na tretjem volilnem občnem zboru upravljalcev lovišč Pohorskega LUO, ki je bil 23. 6. 2016, v prostorih LD Slovenj

Gradec, na strelišču v Žančanih, je 31 delegatov - upravljalcev od 37 - 19 koroških in 18 štajerskih lovišč (po predhodnem kandidacijskem postopku LGB) - izvolilo v nov izvršni odbor (IO) Pohorskega območnega združenja upravljalcev lovišč (POZUL). Nekaj manj kot tisoč štajerskih lovcev, ki upravljajo z divjadjo na 62.666 ha lovišč v okviru meja Pohorskega LUO, bodo v petletnem novem mandatu zastopali **Zdravko Brezovšek** (LD Šmartno na Pohorju), **Ivan Golob** (LD Remšnik), **Alojz Gostenčnik** (LD Slovenska Bistrica) in **Darjan Vesenjaj** (LD Gaj nad Mariborom). Koroške LD, v katere je včlanjenih 1.195 članov, ki skrbijo za 75.010 ha lovišč, pa bodo zastopali **Marjan Kajzer** (LD Zeleni vrh - Vuzenica), **Milan Košelnik** (LD Prežihovo - Kotlje), **Dušan Mlinšek** (LD Dolič) in **Gregor Vrabič** (LD Koprivna - Topla). LPN Pohorje in štiri zaposlene, ki upravljajo s 27.513 ha lovišča, bo zastopal **Izidor Cojzer**, ki je bil na oktobrski konstruktivni

Foto F. Rotar

Delegati upravljalcev lovišč Pohorskega LUO na tretjem volilnem OZ, ki je bil junija 2016 v prostorih LD Slovenj Gradec na strelišču Žančani.

Foto B. Konej

Člani Izvršnega odbora POZUL in načrtovalec odstrela (od leve): Zdravko Miklašič, Ivan Golob, Marjan Kajzer, Alojz Gostenčnik, Gregor Vrabič, Milan Košelnik, Dušan Mlinšek, Darjan Vesenjaj, Zdravko Brezovšek in Izidor Cojzer

seji soglasno izvoljen za novega predsednika IO POZUL, za tajnika pa prizadevni inženir gozdarstva in lovstva **Božidar Kunej**, sicer strokovni tajnik LZ Maribor.

Revija Lovec že od leta 2006, ko so štajerski in koroški lovci izvolili člane v prvi izvršni organ, sproti spremlja tudi upravljanje in letni odstrel divjadi v tem delu Slovenije. Tako je tudi letošnji pomlad poročal o uspešni kategorizaciji odstrela in izgub na Koroškem in Štajerskem. Na volilnem občnem zboru je **Dušan Leskovec**, ki je bil na čelu zadnjih pet let, opisal petletno uspešno delovanje IO. Povedal je, da so se prejšnji člani IO (**Marko Jelen, Pavel Steblovnik, Dušan Leskovec, Jožef Pačnik, Izidor Cojzer, Zdravko Brezovšek, Ivan Golob, Andrej Ivančič in Boris Mušič**) sestali na devetnajstih rednih sejah. Upravljalci lovišč so imeli štiri zборе. Leskovec je v svojem petletnem poročilu med drugim tudi omenil/zapisal, da sta upravljanje z divjadjo in odstrel uspešno potekala po sprejetih načrtih. »Posebej moram poudariti, da je IO POZUL vsa leta odgovorno spremljal odvzem divjadi in z različnimi ukrepi uravnaval upravljanje z divjadjo. V zadnjem obdobju je bila posebna

skrb namenjena odstrelu jelenjadi in divjih prašičev ter odstrelu srn 2 +, kot tudi izgubam divjadi, škodam od divjadi na kmetijskih in gozdnih površinah in kot že vrsto let tudi nemiru v loviščih zaradi vožnje z motornimi vozili,« je spomnil D. Leskovec. Ob predaji predsedniške funkcije se je za dobro sodelovanje zahvalil vsem upravljavkam lovišč, članom IO, Zdravku Miklašiču, lovskemu inšpektorju **Bojanu Kotniku** in članom strokovne komisije POZUL za izvedbo kategorizacij. Da Pohorski LUO odgovorno upravlja z divjadjo in poskrbi za določen letni odstrel, je na volilnem občnem zboru ponovno potrdil tudi **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE Slovenj Gradec. »Tudi v preteklem petletnem mandatu smo vsi koroški in štajerski lovci skupaj dobro delali v korist naše divjadi,« je bil prepričan načrtovalec odstrela.

Franc Rotar

Zbornik 70 let LD Motnik - Špitalič

»Dobra družba te napoji, slaba pa izpije ...« (Misel iz pričujočega zbornika.)

LOVSKI INFORMATIVNI PANO V KRANJSKI GORI

Letos Lovska družina Kranjska Gora praznuje 70-letnico delovanja. V okviru praznovanja so lovci te LD sredi Kranjske Gore postavili informacijski pano, sestavljen iz osmih plošč. Na njih so opisi in fotografije, ki prikazujejo in seznanjajo z zgodovino delovanja lovcev in njihove različne oblike aktivnosti v lovišču (pri urejanju lovskih stez, zalaganju krmišč in solnic, gradnji lovskih koč in krmišč, izdelavi lesenih korit za divjad in košnjo na senošetih – rovtih).

Posnetki prikazujejo divjad v lovišču LD Kranjska Gora, pogin divjadi zaradi bolezni, poveze divjadi na cesti in panoramske posnetke lovišča na območju Karavank s pogledi na Julijske Alpe.

Na priložnostni slovesnosti so sodelovali predstavnik Zveze lovskih družin Gorenjske, predstavnik sosednje LD Doyje, s priložnostnim govorom pa tudi župan Občine Kranjska Gora Janez Hrovat. – Besedilo in foto: Mihael Kersnik

Kot moto k pisanju o jubilejnem zborniku nekoliko nestandardnega formata in z naslovom **70 let Lovske družine Motnik - Špitalič**¹ bom vzel citat iz uvodne zgodbe v rubriki Naše lovske zgodbe²: »Lovec si /.../ ali pa nisi lovec. Odločitev za jago je človekova individualna odločitev, /.../, odločitev posameznika – je nekaj intimnega. Je najprej človekova legitimna odločitev, ki šele naknadno vstopa v okvire legalnega.« Menim, da se bomo lovci s to mislijo strinjali. In strinjali se bomo tudi z nadaljevanjem razmišljanja v istem besedilu, ki bi si zaslužilo, da bi mu z objavo odprli pot do širšega kroga bralcev – tudi ne-lovcev. Tu tudi preberemo: »Jaga ni izpolnjevanje letnega odstrela, ni izpolnjevanje določenega seznama, koliko prostoživečih živali je treba odstreliti po starostni in spolni strukturi. /.../ Če bi bila jaga izpolnjevanje letnega plana odstrela, potem so naši skupni pohodi le strelski pohodi, na katerih divjadi ne plenimo, ampak pobijamo. Za dosego tega cilja niso potrebni lovci, ampak strelski vod, psi in gonjači. Živali bomo spremenili v brezpravne stvari, ki jih moramo na zahtevo lastnika divjadi – države – odstraniti, ker je tak predpis, ki nas v precejšnji meri opravičuje in odveže osebne odgovornosti. /.../ Plan je izpolnjen in sla po ubijanju je zadovoljena. /.../

Lov je nekaj celostnega. Je doživljanje narave in premišljevanje o vsem tem. /.../ Odstrel je premišljeno izbiranje in izločanje, da določene živalske vrste ostane življenjsko močna. /.../

Kdo nam je ukradel jago? To niso in ne bodo birokrati ali zemljiški posestniki, ampak smo si jo in si jo bomo sami, če smo ali bomo požabili, zakaj smo stopili v zeleno bratovščino ...« (Konec cit.)

Tako vsebinsko kot oblikovno sodi pričujoči zbornik v zgornjo kakovostno raven lovskih zbornikov, ki letos izhajajo ob okroglih obletnicah ustanovitve slovenskih lovskih družin – kolikor jih poznam, seveda. V kolofonu lahko preberemo, da je glavni urednik publikacije **Brane Šimenc** (ki je hkrati avtor dobršnega dela drugih besedil v zborniku, predvsem literarno obarvanih), avtor risbe na naslovnici (postaven divji petelin) in risb na notranjih straneh

¹ 70 let Lovske družine Motnik - Špitalič, Špitalič 2016.

² Brane Šimenc: Kdo nam je ukradel jago?

pa **Jože Motoh**. Kot oblikovalca vsečne publikacije sta podpisana **Marteta Gale in Jože Motoh** – na svoje delo sta lahko ponosna. Avtor izjemnih fotografij z motivi iz narave, profesionalno in hkrati z dušo narejenih, s katerim sta opremljeni obširno poglavje Naše lovske zgodbe ter predzadnje poglavje Stare lovske zgodbe, je **Janez Glavač**. Za zadnje bi veljal rek, ki ga tudi lahko preberemo v tej knjigi: *Za lovsko zgodbo velja: starejša je, bogatejša je ...*

Še posebej je zbornik LD Motnik - Špitalič zanimiv zaradi zelo obširnega poglavja – Naše lovske zgodbe, ki bi jih lahko označili – vsaj nekatere med njimi – kot poskus lovskega leposlovja. Avtor večine le-teh je Brane Šimenc. Za večino od njih se zdi, kot bi bile napisane po receptu – obisk pri določenem lovcu in zapis pogovora z njim: o lovčevih lovskih doživetjih in spoznanjih. Ta so kdaj tudi že večkrat povedana, drugod prebrana – spoznanja namreč. Pa – saj lovski doživljanji in njih pripovedovanja so kot kruh: jemo ga vsak dan, a se ga ne prenamemo. Skoznje sobesednik od daleč zaživi pred nami. Le škoda, da avtor ni bil bolj strog pri izbiri, kaj uvrstiti v pripoved in kaj ne. In za spoznanje bolj skrben v jeziku bi lahko bil, saj v literarni jezik ne sodijo vse besede skraja. A četudi so to večinoma le goli zapisi pripovedovanj, so dragoceni z vidika zapisovanja ljudskega izročila. Med temi zapisi je tudi Zgodba, ki hodi z mano – zaradi svoje poučnosti bi jo kazalo objaviti v Lovcu.

Brane Šimenc se poskusi tudi v povsem avtorski pripovedi – taka je zgodba *Kdo je streljal?*, na humoren način povedana lovska dogodivščina z učinkovitim preobratom, kar pa mu pri drugi avtorski zgodbi, *Petelinovo dvorjenje*, ne uspe najbolje. Dobra je tretja Šimenčeva avtorska pripoved – *Deček in srnica*. Spretno napisana zgodba z nepričakovanim koncem. Verjetno najboljša Šimenčeva zgodba pa je *Lovec in jutro*. V njej je morebiti v obliki spoznanja povedana srž dojemanja lova razmišljujočega lovca. Ob opazovanju pasočih se divje živali takole razmišlja: »Lahko izbiraš med plenilskim užitkom in med užitkom, da se odpoveš strelu, da se odpoveš svoji pravici. Obe pravici sta v ravnotežju, kot vezna posoda. Če ne bi bilo možnosti uplenitve, ne bi bilo užitka, da se plenu odpoveš. Če ne bi bilo možnosti smrti, ne bi bilo radosti življenja ...«

Avtorji lovskih zgodb in bese-

dil, ki niso neposredno povezana z lovom, so seveda tudi drugi. Prav zaradi tistih 'nelovskih' je zbornik še bogatejši in zanimiv tudi za širše bralstvo (*Janez Petrič: Zgodbe in legende iz Špitaliča in okolice*). Tudi **Silvu Učakarju** steče pero, njegovo pisanje je hkrati do prave mere domiselno humorno obarvano. Zgodba **Anžeta Goltnika** pa je zanimiva zaradi konca, kakršnega ne pričakujemo.

Zaključimo ta zapis o enem boljših zbornikov, izdanih ob okroglih obletnicah slovenskih lovskih družin s tremi aforizmi iz zaključnega poglavja *Lovska rižota*, ki marsikaj povejo ... Njih avtor je že omenjeni Jože Motoh.

Preža ni lovski, ampak politični pojem.

Najboljše lovske zgodbe niso lovske.

Dobra družba te napoji, slaba pa izpije.

In lovska družba naj bi nas bogatila. Če v naših lovskih družinah ni tako, smo si krivi sami ...

Franč Černigoj

70 let LD Cankova

V soboto, 4. junija 2016, je **LD Cankova**, ena med prvimi LD, ki so letos praznovala visok jubilej, praznovala 70 let od ustanovitve. Cankovski lovci se lahko ponašajo z bogato lovsko tradicijo, saj njihove korenine v takšni ali drugačni obliki segajo v čase habsburške monarhije. In junijsko soboto je bilo v znamenitem lovskem domu ob cesti Cankova-Rogaševci zelo živahno. Tam so se zbrali vsi: lovci, kulturniki, mladina, glasbeniki, tako da jim niti večerna nevihta ni mogla do živega.

Voditelja prireditve **Lea in Janko** sta vse zbrane pristrčno in hudomušno pozdravila in omenila, da so lovci še edini, ki znajo ustaviti trenutek, povezati obdobje časa v okolju in prostoru, ki so ga prejeli v dar in ga čuvajo za svoje otroke. Potem je lilo kot iz škafo, praporščaki so se strumno postavili v zakulisje z bleščečimi prapori in preden so dobili besedo slavnostni govorniki, so mogočno zadoneli rogovi KUD Prekmurski rogisti pod taktirko profesorja **Stanka Peterke**, sledil je še nastop Pevskega društva prekmurskih lovcev z izbranimi vižami za to praznovanje. Prireditve je obogatil domači Mešani pevski zbor Društva upokojencev Cankova. Tudi pred tem obdobjem, je dejal, so na tem območju lov in lovstvo vodili po tedanjih

Pozdravni nagovor ob 70-letnici je imel starešina LD Cankova Valentina Trajbar.

Predsednik ZLD Prekmurje Ludvik Rituper se je za to priložnost še posebej potrudil.

predpisih Kraljevine SHS, ki je nastala po razpadu avstro-ogrske monarhije. Posebej je poudaril dobro sodelovanje z vsemi uporabniki prostora. **Ludvik Rituper**, predsednik ZLD Prekmurje, je čestital jubilentom in povedal, da je to jubilejno leto, saj praznujejo visoke obletnice delovanja mnoge LD. Zato je leto v znamenju lovstva, pa tudi skrbi za habitate divjadi, biotsko pestrost in zdravo človekovo okolje. Vse v duhu čim pristnejšega sobivanja človeka z naravo.

Slavnostni govornik, član upravnega odbora LZS in prejšnji predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe** pa je v svojem nagovoru ob čestitkah obudil lepe spomine na leta svojega službovanja v Cankovi in z velikim zadovoljstvom pozdravil slavnostni zbor. Poleg številnih domačinov so domačim lovcem prišli čestitat tudi lovski tovariši iz sosednje Avstrije in Kobarida.

Prireditve je bila obenem najprimernejša priložnost za podelitev jubilejnih priznanj cankovskim lovcom za deset, dvajset, trideset, štirideset in celo petdeset let članstva. Podelili so tudi lovska

odlikovanja zaslužnim članom: znak LZS za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge in red II. stopnje. Starosta **Jože Flegar** je bil javno razglašen za častnega člana LD Cankova, Kinološka zveza pa je podelila srebrna znaka za kinološke zasluge **Jožefu Obalu** in **Karlu Šinku**.

Ob visokem jubileju so bili lovci deležni podpore in priznanja lokalne skupnosti. Župan Občine Cankova Drago Vogrinčič je zadovoljno opisal sožitje krajanov, občanov in lovcev kot skupno družino v boju in skrbi za zdravo in čisto naravo, ki smo jo prejeli od naših prednikov in jo moramo takšno predati zanamcem.

70 let LD Voličina

Leta 1921 je bila v Mariboru ustanovljena podružnica Slovenskega lovskega društva (SLD), ki je v svojo organizacijo vključevala tudi okraj Lenart. Naloga podružnice je bila, da bi v organizirano obliko dela v lovstvu pritegnila večino tamkajšnjih slovenskih lovcev, z namenom preprečiti predvsem divji lov ter vzpostaviti pozitivne odnose med lovci in okoljem. V tridesetih letih 20. stoletja so bile lovne površine, na katerih zdaj upravlja z divjadjo LD Voličina, v zakupu. Najstarejši obstoječi dokument, ki predstavlja nastanek zdajšnje LD Voličina, ima datum 13. maj 1946. To je bil dopis, ki je bil naslovljen na Slovensko lovsko društvo v Mariboru, podpisniki pa v njem sporočajo, da so ustanovili lovsko družino Okrajni ljudski odbor Voličina, Sv. Rupert v Slovenskih goricah. Drugi pomemben dokument je pogodba o zakupu za okrajno zakupno lovišče Selce, ki je bila podpisana 15. novembra 1946 in je veljala za obdobje od 15. novembra 1946 do 31. marca 1952. V letu 1946 sta na območju zdajšnjega lovišča nastali dve lovski družini: **LD Selce** in **LD Voličina**. Po priporočilih SLD Maribor sta se že kmalu obe družini združili v skupno

Foto: P. Novak

Za praznično razpoloženje so poskrbeli rogisti KUD Prekmurski rogisti.

Prijetno druženje prijateljev in lovskih tovarišev se je nadaljevalo. Skozi oblake je posijalo že zahajajoče sonce, vse naokrog je zadišalo po kresničevju in prijeten večer se je raztegnil v čudovito noč glasbe, lovske kulinarike in okušanja rujne kapljice – nazdravljali smo za naslednjih sedemdeset let. Tako je bilo prvo praznovanje ob 70-letnici ustanovitve te lovske družine v Prekmurju, ki so ga s svojimi prispevki omogočili tudi številni pokrovitelji.

Peter Novak

Lovsko družino Zavrh, ki je bila ustanovljena 8. novembra 1949 s sedežem v Voličini, upravljala pa je z lovniimi površinami nekdanjih LD Selce in LD Voličina. Tretjega decembra 1954 so člani LD Zavrh na občnem zboru sprejeli sklep o preimenovanju LD Zavrh v **LD Voličina**.

V 70-ih letih so zdajšnji lovski veterani zgradili lovski dom, in sicer v veliki meri s prostovoljnim delom lovcev in ob pomoči krajanov, leta 1973 še strelišče za trap (glinaste golobe), ki pa

Člani LD Voličina v letu 2016

Utrinek s proslave pred lovskim domom LD Voličina (2. 7. 2016)

žal od leta 2005 ni več v uporabi zaradi sodobnih okoljskih zahtev. Na seznamu nekdanjih članov LD je kar 63 lovcev, med njimi vsi ustanovni člani. Vsem veljata zahvala in priznanje za nastanek, obstoj in razvoj LD. Dolej je lovsko družino vodilo trinajst starešin: **Alojz Rojko, Martin Rojs, Janez Muršak, Janez Čuček, Feliks Vogrin, Roman Jakopac, Miloš Čuček, Jože Rojs, Franček Ornik, Andrej Šuman, Anton Muršak, Milko Čuček in Franci Ornik**. Vsak je v svojem času, seveda skupaj s člani, prispeval svoj delež k doseganju postavljenih ciljev in ugledu za gasilci drugega najstarejšega društva v kraju.

Zdaj LD Voličina šteje 54 članov (od tega tudi dve lovki), lovišče obsega 3.600 ha, je pa na območju treh občin: Lenart, Duplek in Sv. Trojica v Slov. goricah; na vzhodu sega od Gočove do Žikarc na zahodu ter na severu od Hrastovca do Črmljenšaka na jugu. Letni odstrel srnjadi, ki je gospodarsko najpomembnejša

in najštevilčnejša divjad, je 140 glav.

Slavnostna proslava ob 70-letnici ustanovitve je bila 2. julija 2016 pri lovskem domu, udeležili pa so se je mnogi gostje, predstavniki sosednjih LD, krajan, kmetje in mnogi drugi, ki z LD Voličina kakorkoli sodelujejo. V kulturnem programu, ki ga je povezovala in vodila prizadevna tajnica LD **Milica Simonič Steiner**, so nastopili godbeniki Slovenskogoriškega pihalnega orkestra Lenart, Rogisti Lovske zveze Maribor, pevci Kulturno-turističnega društva iz bližnjih Selc, Tamburaški orkester iz Dupleka ter Fantje izpod Vurberka, ki so po uradnem delu poskrbeli tudi za glasbo. Slavnostna govornika sta bila poleg domačega starešine LD **Francija Ornika** še predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** ter župan Občine Lenart mag. **Janez Kramberger**.

Na prireditvi so zaslužni člani prejeli odlikovanja LZS, zahvale in priznanja za dolgoletno delo oz. sodelovanje z LD Voličina. Slednja so prejeli Občina Lenart, dolgo-

letni avstrijski lovec iz Tirolske **Hubert Pittracher**, LZ Maribor ter vse sosednje LD. **Konrad - Radko Lešnik**, najstarejši član LD Voličina, je na slavnosti prejel listino častnega člana.

Po uradnem delu se je nadaljevalo veselo druženje ob izvrstnem srnjakovem golažu kuharske mojstrice **Anite Kurnik** iz bližnjega Zavrha ter ob dobri domači kapljici, pridelani v že 37 let starem lastnem vinogradu. LD je ob jubileju izdala spominsko monografijo oz. Zbornik, v katerem je ob zapisani zgodovini LD predvsem veliko fotografij, ki nazorno pričajo o minulih sedemdesetih letih.

Franci Ornik

70 let LD Prežihovo - Kotlje

V okviru Koroške lovske zveze (KLZ) deluje devetnajst lovskih družin. V letu 2016 jih je

(bo) kar trinajst praznovalo 70 let uspešnega dela in pomembnega lovskega poslanstva, med njimi tudi **LD Prežihovo - Kotlje**. Ob njeni 60-letnici in tudi kasneje smo veliko pisali o delu in življenju koteljskih »jagrov«, predvsem po zaslugi njihovega člana, ki je zvest dopisnik Lovca. Pred desetimi leti smo v Lovcu prvič obširneje zapisali, da zametki nekega organiziranega in bolj svobodnega lovstva po Uršljo goro segajo v prejšnje stoletje, tja v leto 1906. V pisnih virih lahko zasledimo, da so namreč že takrat nekateri premožni domačini imeli v zakupu lovišče takratne Občine Kotlje, ki je spadala v avstrijski okraj Velikovec. V letu 1924 je bilo v Kotljah ustanovljeno prvo lovsko društvo. Zagotovo pa je bilo novo prelomno lovsko obdobje leto 1945, ko je v Kotljah začela delovati *Lovska zadruha*, ki se je 10. 9. 1946 uradno preimenovala v *LD Kotlje*. Prvo desetletje po drugi svetovni vojni je bilo lovsko kar razgibano tudi ob vznosu Uršlje gore. Prva lovska reorganizacija je leta 1949 združila lovske družine v Spodnjem delu Mežiške doline. Ustanovljena je bila *LD Uršlja gora*, katere starešina je bil **Alojz Koren**. Štela je 44 članov, ki so složno upravljali z divjadjo v kar 5.427 ha velikem lovišču. Leta 1953 so lovišče LD Uršlja gora spet razdelili. Po svojih lovskih poteh so odšli prevaljski in strojanski lovci, ki so ustanovili *LD Strojna - Ravne* in *LD Jamnica - Prevalje*. Koteljski so še eno leto delovali v okviru LD Uršlja gora. Od leta 1954 naprej pa zelo uspešno in prepoznavno deluje *LD Prežihovo - Kotlje*. Leta 1964 je LD razvila prvi družinski lovski prapor, drugega pa ob svoji 60-letnici, leta 2006, ki ga krasi kar 36 spominskih travov in

Foto: F. Rotar

Pod krošnjo šartneške lipe se radi družijo udeleženci koteljske lovske sv. maše, saj je to vedno lep krščanski, kulturni in povezovalni dogodek.

119 zlatih žebličkov ter ponosno ohranja tudi spomin na svojega rojaka in pisatelja **Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca**.

Dandanes LD Prežihovo upravlja z divjadjo v nekaj manj kot 3.500 ha velikem lovišču, ki sega na sam vrh Uršlje gore, kjer na njenih pobočjih meji z lovišči LD Slovenj Gradec, LD Podgorje in LD Pogorevc - Žerjav. V njej je 48 članov, povprečna starost članstva je 57,25 leta, med njimi sta najstarejša 88-letna **Alojz Skerlovnik** in **Anton Petrič**. Najdlje so člani LD Prežihovo: 85-letni **Beno Kotnik** (68 let), dve leti manj

obiščajo tudi drug obiskovalci. Da je tam tako lepo in družabno, ima nemalo zaslug dolgoletni neutrudni vsestranski mojster obrtniških in umetniških del **Franc Adamič**, gospodar doma, kateremu mu ves čas stoji ob strani potrpežljiva žena **Majda**.

Nad Kotljami je bilo 19. 6. letos še posebno slovesno. Lovci so s svojimi družinskimi člani, kmeti, krajani, predstavniki sosednih LD, prijateljske prekmurske LD Kobilje, KLZ, LZ Slovenije, Kluba prijateljev lova iz Celovca (KPLC) ter predstavnikov ravenške občine veselo proslavili 70

Žlebnik sta LD Prežihovo izročila spominski listini Koroške LZ in LZS, v prisotnosti starešine pa nekaterim lovcem še lovska odlikovanja in priznanja. Red za lovske zasluge II. stopnje LZS je prejel 81-letni **Jože Krivograd**, zlati znak LZS za lovske zasluge **Niko Apšner**, **Janez Gostenčnik**, **Janez Krivonog**, **Ahac Navodnik** in **Anton Polanc**, znak LZS za lovske zasluge pa **Boštjan Navodnik**. Znak KLZ so prejeli: **Janez Gostenčnik**, **Stanko Gros**, **Alojz Skerlovnik**, **Branko Štruc** in **Damjan Zdovc**. LD Prežihovo je prejela še spominska darila in

mo, da z najrazličnejšimi posegi in deli vzdržujemo naravno stanje v dobro vseh vrst domorodne divjadi in zavarovanih vrst, kar nam, po našem mnenju, tudi uspeva. Lahko se pohvalimo z jelenjadjo, ki je v zelo dobri telesni in trofejni kondiciji, prav tako s srnjadjo in preostalo divjadjo. Zelo dobro sodelujemo z drugimi uporabniki prostora, kot so kmetje, gozdarji, agrarne in vaške skupnosti.

Lovci naše LD smo ekološko ozaveščeni, kar je mogoče spoznati tudi po vsakoletni udeležbi na čistilnih akcijah v lovišču, ki jih opravljamo že 25 let. Pri njihovi organizaciji že več let sodelujemo z Občino Pivka. Na velik posluh smo naleteli tudi pri županu Občine Pivka **Robertu Smrdelju**, saj podpira vsa prizadevanja naše LD.

Naši člani aktivno sodelujejo tudi na organiziranih taborih *Mladi in lovstvo*, ki jih organizira Postojnsko-Bistriška ZLD Postojna.

Praznovanje 70-letnice delovanja LD Tabor - Zagorje so se udeležili člani LD s svojimi ženami oziroma partnericami, predstavniki sosednjih LD Pivka, Gradišče - Košana, Trnovo ter LPN Jelen in LKD Postojna. Z nami so praznovali tudi predstavniki vaških skupnosti Juršče, Palčje, Parje, Drskovče, Zagorje, Knežak, Bač in predstavnik Občine Pivka. Vabilu so se odzvali tudi predstavniki vseh agrarnih skupnosti in gasilskih društev z območja družine.

Delovanje LD Tabor - Zagorje je ob praznovanju na kratko opisal tajnik **Milan Šajn**, ki je tudi član NO LZS, in v govoru poudaril: »Poleg strokovnega dela v LD ne zanemarjamo družabnega življenja, kajti zavedamo se, da v sodobnem svetu – ob globaliziranih vrednotah – ne bomo zmogli brez druženja, medsebojnega sožitja in spoštovanja načel Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Zavedamo se, da so vsi uspehi in dosežki LD odraz in posledica truda in prispevka članov in vodstev LD od ustanovitve do danes.«

Predsednik PB ZLD in podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc** se je LD zahvalil za aktivno sodelovanje v organih območne ZLD in poudaril, da še naprej pričakuje takšne rezultate.

Za vzorno sodelovanje so se zahvalili tudi predstavnik LD Pivka **Janko Slamič**, LD Trnovo **Bruno Šinček**, LD Gradišče - Košana **Marko Šonc**, predstavnik LKD Postojna **Jože Pangerc** in direktor LPN Jelen **Anton Marinčič**.

Po uvodnem delu praznovanja sta predsednik LD **Bojan Fatur**

Foto: M. Golob

Člani LD Prežihovo - Kotlje ob 70. obletnici ustvarjalnega lovskega poslanstva

Anton Petrič in 83-letni **Jože Logar** (65 let). Z daljšim lovskim stažem se lahko pohvalijo še: 79-letni **Stanko Kočnik** (56 let), leto manj 74-letni **Anton Navodnik** in 79-letni **Alojz Rožen**, **Alojz Skerlovnik** (54 let) in 81-letni **Jože Krivograd** (53 let). V svojih vrstah imajo tudi lovko **Urško Dvornik**.

Že leta 1957 so na pobočju Gore zgradili lovsko kočjo, ki je leta 1981 skoraj v celoti pogorela. V slabem letu so jo preuredili povsem na novo. Nemalo dela so imeli tudi pri gradnji lepega lovskega doma na Kogovskem, ki so ga gradili skoraj desetletje in ga slavnostno odprli leta 2002. Ob njem so postavili kar veliko lično leseno nadstrešnico, v senci katere organizirajo vsakoletna srečanja z zemljiškimi posestniki in lovski pikniki. Tam so si namreč uredili ličen prostor za piknike, pa tudi otroško in športno igrišče. Ob domu je sodobna prevzemnica za uplenjeno divjad in lovsko strelišče za preskus risanje in streljanje na umetne golobe. Vse skupaj je v objemu čudovite okolice Ivarčkega jezera, ki je le streljaj stran. Privlačno Kogovsko radi

ustvarjalnih let LD Prežihovo. Jubilej so začeli z lovsko mašo v podeželski cerkvi sv. Mohorja in Fortunata na Šartneku nad Kotljami. Šesto lovsko mašo je z ljudskim petjem spremljal MPZ Franc Ksaver Meško – Sele - Vrhe, s pozitivnimi in zahvalnimi besedami sta jo naredila še bolj svečano starešina **Milan Košelnik** in »domači lovski« kaplan in lovski pripravnik **Jure Sojč**, ki je daroval sv. mašo. Na proslavi pri lovskem domu, ki jo je privlačno povezovala domačinka in življenjska sopotnica koteljskega lovca **Katarina Valentar**, so kulturni program popestrili pevci domačega lovskega oktet, pevci s Sele - Vrhe in Lovski rogisti LD Zeleni vrh. Starešina Košelnik, ki je na čelu jubilejne LD že drugi mandat, je na kratko povzel 70-letno ustvarjalno pot tamkajšnjega lovstva, ki ga je v prejšnjih letih pomagalo širiti in plemeniti okrog 110 lovcev. Zbrane so nagovorili še predsednik KLZ **Dušan Leskovec**, predstavnik UO LZS **Slavko Žlebnik**, predsednik KPL - Celovec **Mirko Kumer** in župan ravenške občine dr. **Tomaž Rožen**. Leskovec in

plaketo LD Jamnica. Zamejski rojak, lovec, kmet in zasebni mesar **Franc Hirm**, podpredsednik KPL Celovec, pa je koteljskim prijateljskim lovcem izročil dober meter dolgo in debelo salamo.

Franc Rotar

70 let LD Tabor - Zagorje

LD Tabor - Zagorje je v julijских dneh 2016 pri lovski koči proslavila 70-letnico svojega delovanja. Med nami še vedno živi eden od ustanovnih članov te LD, ki pa žal ni več v naših vrstah.

Skozi čas se je LD Tabor - Zagorje zelo spreminjala. Od desetih ustanovnih članov leta 1946 se je število po 70-ih letih povzpelo na 68. Upravljamo z divjadjo na 4000 ha velikem lovišču, kjer prevladujejo jelenjad, srnjad in divji prašiči, pa tudi medved in volk ne manjkata. Spadamo v srednjegorsko lovišče, kjer mešani in borovi gozdovi nudijo ustrezno zavetje divjadi. Prepričani smo, da je način upravljanja z divjadjo in loviščem zelo dober, saj se trudi-

Člani LD Tabor - Zagorje ob 70-letnici delovanja

in predsednik PB ZLD Postojna mag. **Aleš Klemenc** podelila priznanja članom. Priznanji sta dobila **Jože Štanrajh** in **Andrej Sedmak**. Znak LZS za lovske zasluge so prejeli **Uroš Grželj**, **Martin Žužek** in **Peter Avčin**. Zlati znak LZS za zasluge je prejel **Mario Zadel**, red II. stopnje pa **Milan Šajn**. Značke PB ZLD Postojna sta prejela **Bojan Fatur** in **Darjo Frank**.

Podpredsednik LZS mag. Aleš Klemenc je LD Tabor - Zagorje izročil priznanje LZS.

V sklopu praznovanja je bila urejena tudi razstava starih fotografij iz življenja in dela članov LD Tabor - Zagorje.

Po končanem formalnem delu proslave se je začelo veselo druženje ob spremljavi Tria Frank, ki je trajalo pozno v večer. Lovci naše LD smo si medsebojno zaželeli še mnogo delovnih in lovskih uspehov.

Anton Šajn

Nov družinski prapor in spominska kronika

LD Juršinci proslavili 70-letni jubilej

Na velikošmarnsko soboto je bila v velikem prireditvenem šotoru *Pod topoli* pri lovskem domu v Juršincih osrednja slovesnost v počastitev 70-letnice **LD Juršinci**. Prireditev je poleg številnih lovcev in njihovih gostov pritegnila tudi veliko domačinov, saj je bila vključena v program letošnjega občinskega praznika Občine Juršinci. Juršinski lovci so še enkrat dokazali, da živijo z okoljem in ljudmi in da uživajo veliko spoštovanje zaradi predanega in požrtvovalnega dela v korist divjadi in narave. Drugače namreč

ni mogoče razumeti neverjetno veliko trakov in žebličkov, ki so jih pripeli na nov družinski prapor, ki so ga razvili ob tej priložnosti. Ob zvokih fanfar Ptujsko-Ormoških lovskih registrov pod umetniškim vodstvom **Danila Ivanuše** je prapor slavnostno razvil starešina **Ivan Hrga** in ga izročil v varstvo praporščaku **Francu Pignarju**. Z novim praporom se je po razvitju in pripenjanju trakov »pobratilo« enajst praporov sosednjih in prijateljskih LD, s katerimi sodeluje juršinska LD. Stari prapor so kot svojevrstni dokument časa in dragocen muzejski predmet shranili v lovskem domu in bo ostal v trajen spomin zdajšnjim in prihodnjim generacijam lovcev.

Sicer pa se je slovesnost *Pod topoli* začela s praznično lovsko himno v izvedbi Ptujsko-Ormoških lovskih registrov, med katerimi je že od samega začetka tudi namestnik starešine LD Juršinci **Franc Slodnjak**. Vse zbrane je nagovoril in pozdravil starešina Ivan Hrga, ki je med drugim povedal, da »še le ko zelo resno pogledamo nazaj vidimo, kako velikanske spremembe so se zgodile v okolju in kako težko je blažiti posledice

Lovci LD Juršinci leta 1950 (vir: arhiv LD Juršinci)

negativnih posegov človeka v naravo. Zato trdim, da so pred nami lovci danes hudo drugačni, zelo zahtevni časi, naloge in velikanska odgovornost. Sploh, ker že dolgo nismo sami, ker se v prostoru soočamo z mnogimi souporabniki in ker je tudi družbena javnost do nas in našega dela vse bolj kritična. Tega se tudi v LD Juršinci globoko zavedamo in zato sledimo težnjam sodobnega lovstva, ki presega stare norme in sloni na pozitivnem izročilu slovenske lovske tradicije, lovske kulture in

etike, ki nam mora biti vse bližja. Brez lova danes pač ne gre, saj narava sama ne zmore uravnavati nekoč prvobitnih procesov. Lov je že dolgo stvar časti in velike osebne odgovornosti vseh lovcev. Zato med nami in vami, dragi lovski tovariši od blizu in daleč, ni bojazni, saj imamo znanje, izkušnje, voljo in moč, da v kontekstu racionalne izrabe vseh naravnih virov razumno gospodarimo z divjadjo, kot neločljivim živim delom narave. Lovci smo najprej in predvsem varuhi in šele nato tudi lovci.« V tem duhu je nadaljeval župan Občine Juršinci, sicer tudi član domače zelene bratovščine **Alojz Kaučič**, ki je bil v pretek-

losti tudi eden od starešin te LD. Izhodišče njegovega nagovora sta bila predvsem lovsko tovarištvo in lovska poštenost. Neverjetno prodorne in simbolično globoke so bile njegove misli o tem, kako pomembno je biti dober in predvsem iskren lovski tovariš in kako pomembno je sobivanje lovcev z domačim okoljem. Juršinskim lovcem se je za predano delo zahvalil predsednik ZLD Ptuj-Ormož mag. **Emilijan Trafela**, ki je bil hkrati tudi zastopnik LZS. Opozoril je na prostovoljno oziroma neplačano delo lovcev in na velikanski prispevek na področju varstva narave ter ošvrknil državo, ki se do divjadi še vedno obnaša zelo mečehovsko. LD Juršinci je izročil spominsko priznanje LZS in zahvalno priznanje ZLD Ptuj-Ormož. Ob visokem jubileju je dvema zaslužnima lovčema izročil odlikovanji LZS, in sicer red za lovske zasluge II. stopnje **Milanu Gačniku** in red za lovske zasluge I. stopnje **Štefanu Gačniku**. Oba imata velike zasluge za krepitev lovske organizacije v tem delu Slovenskih goric. Štefan Gačnik je bil poleg starešine LD Juršinci več desetletij tudi funkcionar območne ZLD Ptuj - Ormož, prav tako

Skupinska fotografija LD Juršinci ob 70-letnici

je deloval v različnih delovnih telesih LZS. Simbolično so še enkrat razglasili tri častne člane LD Juršinci, ki so to postali s sklepom letošnjega občnega zbora; to so **Simon Toplak**, **Štefan Gačnik** in dr. **Radko Komadina**. Na kratko so predstavili tudi spominsko kroniko z naslovom *Naših prvih 70 ...* Uredniški odbor v sestavi Štefan Gačnik, Alojz Herga, Ivan Hrga, Ivan Plohl, Franc Slodnjak in dr. Marjan Toš (bil je tudi njen urednik) se je odločil za zelo skromno knjižno obliko, ki pa je kljub temu dovolj reprezentativna in predvsem vsebinsko sporočilna. Uvodnik je napisal starešina LD

nem programu, ki ga je povezovala **Darinka Čobec**, so nastopili učenci OŠ Juršinci, kvartet **Bakus** in mlada harmonikarica **Julija Toplak**. Slovesnost so na svojevrsten način sklenili Ptujsko-Ormoški lovski rogisti. Za jubilan-te so pripravili presenečenje, kar je bila domislica Franca Slodnjaka, ki se je tudi tako želel pokloniti svojim lovskim tovarišem. Rogisti so namreč nastopili v razširjeni sestavi kot prava lovška pihalna godba. Mogočen zven se je širil ne samo po šotoru, pač pa po celotnem občinskem središču in orosilo se je marsikatero starejše oko lovcev, ki so ob melodijah

v letu 2016 praznovali 70-letnico delovanja lovstva na našem območju.

V počastitev tega okroglega jubileja smo se skupaj s povabljenimi gosti zbrali 11. 6. 2016 v našem lovskem domu, kjer smo ob krajšem kulturnem programu in zvokih rogistov. Z nami so bili »pobratini« iz LD Bohinjska Bistrica, predstavniki sosednjih LD, predstavniki Zveze lovskih druţin Ptuj - Ormož, Lovske zveze Slovenije, predstavniki drugih društe v Občini Markovci, ob prisotnosti župana Občine Markovci **Milana Gabrovca** in naših družinskih članov ter ob skromni pogostitvi praznovali naš jubilej.

Vsaka okrogla obletnica je na nek način tudi čas, ko se ozremo v preteklost in se spomnimo začetkov delovanja ter na prehojeno pot ob vseh težavah in ovirah, ki smo jih morali premagati na tej poti. Prav je tudi, da se spomnimo pokojnih članov, ki so s svojim vestnim delom in nesebično pripadnostjo lovski organizaciji dodajali kamenčke v mozaik uspehov LD in ohranjanje divjadi ter delovanje lovske organizacije.

Za zasluge pri gojitvi in ohranjanju divjadi ter dolgoletno vestno delo so prizadevni še živeči člani ob tem jubileju prejeli priznanja in lovska odlikovanja. Priznanje Lovske družine Markovci so prejeli: **Uroš Kekec**, **Boštjan Fogec** in **Matjaž Šegula**; znak LZS za lovske zasluge so prejeli: **Janko Kosi**, **Marjan Kostanjevec**, **Franc Meznarič**, **Lidija Šmigoc**, **Marjan Šmigoc**, **Branko Verlak** in **Jožef Zemljarič**; zlati znak LZS za lovske zasluge: **Janez Golob st.**, **Janez Korošec** in **Martin Žuran**. Jubilejni znak za 40 let članstva v LD sta prejela **Kondrad Plohl** in **Janez Veršič**, jubilejni znak za 50 let članstva pa je prejel

Janez Korošec. Priznanja LD Markovci za dolgoletno sodelovanje so prejeli: **LD Leskovec**, **LD Cirkulane**, **LD Sv. Marjeta**, **LD Bresnica**, **LD Jože Lacko**, **LD Ptuj**, **LD Dornava -Polenšak**, **LD Bohinjska Bistrica**, **Lovska zveza Slovenije**, **Zveza lovskih druţin Ptuj - Ormož**, **LKD Ptuj - Ormož** in **Društvo ljubiteljev ptičarjev**.

Ob tej priložnosti smo podelili tudi *zahvale* za vsestransko pomoč in sodelovanje **Občini Markovci**, **Osnovni šoli Markovci**, **Športnemu ribiškemu društvu Markovci**, **Konjeniškemu društvu Nova vas** in **Prostovoljnemu gasilskemu društvu Sobotinci**. Vsem dobitnikom priznanj in odlikovanj ter zahval še enkrat čestitamo in se jim zahvaljujemo za nesebično pomoč pri delovanju naše LD.

Lovska družina Markovci je bila ustanovljena 7. 6. 1946, 5. 11. 1946 pa je bila podpisana zakupna pogodba med OLO Ptuj in LD Markovci, pri čemer je LD Markovci dobila v zakup lovišče v velikosti 3.260 ha, v katerem so takratni člani začeli gospodariti predvsem z malo divjadjo. Ker se je zaradi maloštevilnega članstva in velikih delovnih obveznosti že konec leta 1949 na pobudo takratne *LD Sveta Marjeta* pokazalo zanimanje po združitvi dveh manjših LD v eno večjo, so potekali intenzivni pogovori v tej smeri med obema lovskima družinama.

Tako je bil 4. 1. 1950 ustanovni občni zbor, na katerem je bila ustanovljena *LD Spodnje Ptujsko polje*, ki je ob ustanovitvi štela 29 članov, gospodarili pa so z divjadjo na 6.110 ha lovni površini na območju zdajšnje Občine Gorišnica in Občine Markovci.

Kljub tej spremembi so se člani pri svojem delu srečevali s števil-

Slavnostno razvitje novega prapora LD Juršinci so opravili (od desne): starešina Ivan Hrga, župan Alojz Kaučič in praporščak Franc Pignar.

Ivan Hrga, krajši predgovor pa juršinski župan in tudi član LD Alojz Kaučič. V zgodovinskem delu zgodovinarja in publicista dr. **Marjana Toša** sta strnjeno predstavljena zgodovina slovenskega lovstva in pregled zgodovine LD Juršinci. Predstavljeno je bogato in ustvarjalno delovanje juršinskih lovcev, njihova skrb za varstvo narave in divjad ter živahen društveni utrip od lovskega strelstva do kinologije, lovske kulture in lovskih običajev. V bogati zgodovini LD so bili mnogi vzponi in padci, a temeljno poslanstvo je bilo vedno uresničeno. Zgodovinski del dopolnjujejo spominski zapisi treh nekdanjih starešin, **Alojza Herga**, **Tončka Rižnarja** in **Simona Toplaka**, ki vsak iz svojega zornega kota osvetlujejo čas in dogodke, ki so zaznamovali delovni utrip lovskega kolektiva v Juršincih. Delo bogatijo izbrani dokumenti iz arhivskega fonda Zveze lovskih druţin Ptuj - Ormož in iz arhiva LD Juršinci, zanimive fotografije in bogata statistika za zadnjih deset let, ki jo je zbral in obdelal gospodar LD Juršinci **Stanko Zidarič**. Navzven drobna knjižica je še kako dragocen prispevek v zakladnico slovenskega lovskega zgodovinopisja.

V izbranem bogatem kultur-

obujali spomine na mlade dni in na čase, ko je lovski stan veljal za častnega in veliko bolj spoštovanega. Lepšega zaključka si skoraj nismo mogli predstavljati. Promocija lovstva za zgled!

Marjan Toš

70-letnica LD Markovci

Tako kot še mnoge druge LD smo tudi člani LD Markovci

Člani LD Markovci so se fotografirali ob proslavi 70-letnice svoje LD.

nimi težavami, predvsem zaradi pomanjkanja ustrezne opreme in obilice dela pri zagotavljanju hrane za zimsko krmljenje takrat še zelo številčne male divjadi.

Zaradi dobre organizacije in prizadevnosti takratnih članov so bili kos vsem zadanim nalogam pri varstvu divjadi in tudi pri gradnji lovskega doma, ki je bil odprt leta 1958 in nato leta 1979 dokončno dograjen. V celotnem času so si člani prizadevali za nakup čim več njivskih površin, na katerih so urejali krmne in pridelovalne njive, določene površine pa smo preuredili v remize, potrebne za kritje divjadi. Ves čas so aktivno sodelovali z drugimi uporabniki prostora in drugimi društvi. Tako je leta 1980 nastalo pobratenje z LD Bohinjska Bistrica, s katero še zdaj aktivno sodelujemo, saj so se v teh letih med člani obeh LD spletle številne prijateljske vezi, ki so temelj dobrega sodelovanja.

Delovanje naše LD pa ni bilo omejeno le na lov, saj so se takratni člani začeli aktivno ukvarjati s športnim strelstvom in lovsko kinologijo, za kar sta na področju športnega strelstva najbolj zaslužna **Janko Rožmarin**, na področju kinologije pa **Janez Horvat**, ki sta z doseganjem odličnih rezultatov v državnem in mednarodnem merilu ponesla prepoznavnost naše LD širše v Slovenijo in svet.

Lovska družina Spodnje Ptujске polje je delovala vse do leta 1998, ko se je ponovno razdelila na prvotni LD, in sicer na *LD Sveta Marjeta* in *LD Markovci*. Odtlej obe lovski družini delujeta vsaka na območju svoje občine.

Člani LD Markovci, ki trenutno šteje 57 članov, še naprej delujemo v skladu z obstoječo zakonodajo, letnim in petletnim lovskogospodarskim načrtom, predvsem pa si prizadevamo za ohranitev divjadi prijaznega okolja, ki je zaradi vse večje urbanizacije okolja in sodobnega načina kmetovanja izredno zahtevna naloga, saj od članstva terja vse več neplačanega dela in sodelovanja z drugimi uporabniki prostora. Vsi člani si prizadevamo, da bi nadaljevali začrtano pot naših predhodnikov, ki je jasno usmerjena k ohranjanju in varstvu naravnega okolja ter prostoživečih živali, ki jim pomagamo predvsem pozimi z dodatnim krmljenjem in urejanjem ustreznega kritja.

Naše delo se nadaljuje tudi na področju športnega strelstva, kjer zelo aktivno sodelujemo skoraj na vseh strelskih prireditvah. Člani naše ekipe že vrsto let dosegajo odlične rezultate. Vsako leto organiziramo dve že tradicionalni

strelski prireditvi, ki ju strelci od blizu in daleč izredno radi obiskujejo, prav tako si ju ogledajo tudi občani.

Delo smo vestno nadaljevali tudi na področju lovške kinologije. Naši vodniki vodijo sedemnajst lovsko uporabnih psov različnih pasem, s katerimi se vodniki poleg lova udeležujemo tudi različnih kinoloških prireditev, na katerih se po doseženih rezultatih uvrščamo v sam slovenski vrh. Prav tako vsako leto organiziramo več kinoloških prireditev. Zavedamo se, da je lov neločljivo povezan z lovsko kinologijo, ustrezno izšolan lovski pes pa je nepogrešljiv pomočnik pri iskanju predvsem ranjene divjadi in lovsko pravičnem lovu.

Vsa leta skrbimo tudi za lovski dom in druge objekte, ki jih v okviru danih možnosti vzdržujemo in dograjujemo s prostovoljnimi delom ob znatno omejenih sredstvih.

Člani LD Markovci si želimo, da bi dediščino, ki smo jo prejeli v upravljanje od naših predhodnikov, predali zanamcem v takšnem stanju, da bi bili lahko ponosni na opravljeno delo in bi se ob naslednjem jubileju s ponosom ozrli na prehojeno pot.

Ivan Šincek

70 let LD Tomaž pri Ormožu

Že v času med obema svetovnimima vojnima je bilo obsežno območje z zemljišči okrog vasi s središčem okrog Svetega Tomaža, ki leži v osrčju Slovenskih goric, izredno bogato z malo divjadjo in je nudilo odlične razmere za lovske aktivnosti, še posebno za lov na malo divjad in srnjad!

Kot je znano, je bil v Dravski banovini med vojnima na področju lovstva v veljavi »zakupni lovni sistem«, tudi na območju naše zdajšnje lovske družine. Zakupniki, premožnejši lovci ali skupine lovcev, ki jih ni bilo veliko (mnogo več kot dandanes pa je bilo predvsem male divjadi), so po pripovedovanju starejših lovcev (ki jih žal ni več med nami), morali za uspešen rezultat lovov povabiti medse svoje lovske tovariše predvsem iz lovskih društev Male Nedelje, Ljutomera, Velike Nedelje in Ormoža. Za pomoč pri izvedbi pogonov so povabili tudi mladino, njihova udeležba na lovih pa je bila vedno plačana. Iz tistega časa je med lovci ostalo veliko prijetnih in šaljivih dogodivščin, manjkale

Člani LD Tomaž pri Ormožu ob 70-letnici

niso niti večerje – zadnji pogoni, ki so jih pripravljale marljive žene lovcev in dekleta, kar je izredno lepa in prijetna navada še vedno prisotna v naši LD.

Predvsem lovci, ki so kmetje, ki so pri nas vedno prevladovali, so le s težavo plačevali zakupnino (iz hleva je morala večkrat tudi krava), zato so se morali združiti. Leta 1941 je bil lov za slovenske lovce končan, vsem zavednim so pobrali orožje, lovili so lahko samo še redki, naklonjeni okupatorju, in pripadniki nemških oboroženih sil.

Po osvoboditvi je Tomaž spadal pod Okrajni ljudski odbor Ljutomer. Leta 1946 je v takratni Ljudski republiki Sloveniji z Začasnim Lovskim zakonom prenehal veljati zakupni lovni sistem. Pobudo lovcev iz revirja Tomaž so posredovali v Ljutomer, kjer so se dogovorili, da bodo sklicali skupščino in tako organizirali lovsko družino. Tako je spomladi 1946 devet članov ustanovilo *Lovsko družino Tomaž*, izvolilo predsednika in gospodarja lovišča. LD Tomaž je bila registrirana in vpisana v lovsko karto Slovenije. To ime je imela vse do leta 1954, ko ji je takratni Okrajni ljudski odbor Ljutomer dodelil v upravljanje lovišče pod imenom Kostanj (odločba št. 3879/3-54) in se je tako imenovala tudi LD Kostanj. Na prošnjo lovske družine leta 1979 pa je Skupščina Občine Ormož odobrila, da se je družina spet imenovala Lovska družina Tomaž pri Ormožu. Kot zanimivost še to, da so leta 1973 razvili lovski prapor, katerega pokrovitelj je bil takratni Kmetijski kombinat Ormož.

Naš lovski dom oziroma koča, ki leži v čudovitem zavetju gozda, je bila dograjena in urejena v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (dotlej je bila skromna kmečka hišica, ki je takratnim lov-

cem pomenila prijetno skromno bivališče za tovariško druženje). K preureditvi in razširitvi so svoj delež prispevali vsi takratni lovci, pa tudi nekateri občani naše takratne KS. Izredno natančno evidenco o opravljenih prostovoljnih delih je vodil naš najstarejši član, obenem tudi naš častni član **Franček Rajh**, med nami znan kot Bacmanov Franček.

V prejšnjih letih pa tudi lani smo veliko truda, prostovoljnega dela in finančnih sredstev (pretežno iz članarine in izkupička od lovskih prireditev) vložili v obnovo notranjosti koče in njene okolice.

Lovsko družino je v vseh letih vodilo osem predsednikov – starešin. Vsak izmed njih je prispeval svoj delež, se po svojih najboljših močeh in znanju trudil v dobro članstva in napredka LD, prav tako pa tudi za tovariške in demokratične odnose, saj morajo vladati humani, pristrčni, predvsem pa odnosi, ki temeljijo na spoštovanju in načelih Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

Po koncesijski pogodbi naša LD upravlja s 4.060 ha velikim loviščem, od tega je 3.825 ha lovni površini. Trenutno je v našo LD včlanjenih 45 lovcev, od katerih je ena lovka in en častni član. Lovišče je sorazmerno bogato s srnjadjo, razmeroma še ustrežna – glede na ohranjene naravne razmere – je tudi zastopanost male divjadi.

Ohranjanju številčnosti male divjadi namenjamo stalno skrb, predvsem z zmernim odvzemom, nujno potrebnim zimskim krmljenjem in v okviru razpoložljivih finančnih sredstev tudi s pridobivanjem (nakupom) in najemom primernih površin za snovanje ter vzdrževanje naravnih remiz. Žal imamo še vedno preveč izgub pri srnjadi (pretežno promet), pa tudi posledice potepuških psov niso

redkost. Vendar smo v zadnjem času z dobro in prijazno besedo dosegli napredek pri sodelovanju z lastniki psov in predvsem več razumevanja. S pisnimi obvestili lastnikom psov opravimo več kot z grožnjami in prijavi.

V LD se zavedamo (to je treba še posebno poudariti), da so v kraju/občini še kako pomembni dobri odnosi z vsemi deležniki, ki jih je treba stalno razvijati, dopolnjevati in negovati.

Poudariti je treba, da imamo in razvijamo primerno sodelovanje z osnovno šolo (v njeni sestavi je tudi vrtec), še posebno pa s kmetovalci (odgovor je primeren tudi pri poravnavi škode od divjadi) in s krajani ter občani. Dobro sodelujemo tudi z vodstvom Občine Sv. Tomaž. Vsako leto za občane kolesarje in druge občane v okviru občinskega praznika pri lovski koči priredimo Dan odprtih vrat, pripravimo priložnostno razstavo, nastop rogistov, razpoloženje popestri naš lovski ansambel (mož in žena, oba lovca, in njuna otroka), ne manjka pa tudi srnjakov golaž. Zavedamo se, da tako vsakoletno druženje prispeva k primernemu in razumevajočemu odnosu do lovecev in lovstva nasploh.

Zato je bilo prav prijetno in pristrčno letošnje druženje v juniju ob naši 70-letnici. Tedaj smo podelili jubilejne značke sosedom LD, Rogistom ZLD Ptuj - Ormož, občini, ZLD Ptuj - Ormož, LZS in najstarejšemu častnemu lovcu naše LD pa jubilejne plakete lovske družine. Zahvali sta nam izrekla župan občine **Mirko Cvetko** in predsednik ZLD Ptuj - Ormož mag. **Emilijan Trafela**.

V LD se zavedamo, da je med drugim eden od pogojev za naše prihodnje uspešne aktivnosti pridobivanje in vključevanje novih mladih članov. Povprečna starost članstva naše LD je nekaj več kot 50 let, kar pa ne pomeni, da se ne more zelo hitro še bolj dvigniti, če ne bomo uspešni pri pridobivanju in vključevanju novih članov, če ne bomo poskrbeli predvsem za pomladitev.

Kot sem vedno poudarjal in kar je bil vedno moj moto (in je nedvomno tudi dandanes) še v času predsedovanja komisiji Mladi in lovstvu pri LZ Slovenije, je to naša prvenstvena naloga in naša dolžnost!

Vlado Kovačič

70 uspešnih let LD Remšnik

Uspešna pot *Lovske družine Remšnik* se je začela kmalu po končani drugi svetovni vojni, ko so posamezniki iz Remšnika in njegove okolice, ki so pred vojno že imeli lovske izkušnje, začeli razmišljati o urejanju organiziranega lovstva v svojem okolju. Že izkušen lovec **Maks Volmajer** (Švarank) je zbral osem somišljenikov in leta 1946 so ustanovili *Lovsko družino Remšnik*. Prvi starešina je bil **Maks Volmajer**, gospodar **Jože Jerič** (Ulbin), tajnik **Franc Mazej**, blagajnik **Anton Volmajer** (Pušnik), člani pa: **Rudolf Smolar**, **Alojz Erjavc**, **Feliks Račnik** (Laponc), **Anton Golob** (Kurnik) in **Urban Kojzek**. Z ustanovitvijo LD so začeli naravno gospodariti z loviščem,

strokovno vzgajati bodoče lovce ter skrbeti za pravilen odnos do gojitve in odstrela divjadi.

Visoki jubilej uspešnega delovanja LD so proslavili zadnjo nedeljo v avgustu 2016. Začetek slovesnosti se je začel s sv. mašo, ki jo je daroval prof. dr. **Vinko Potočnik** ob lovski koči v brezovnem gozdičku. Po maši je bil blagoslov obnovljene koče. Po končanem verskem obredu se je vsem sodelujočim zahvalil domači lovec **Albert Grögl**.

Slovesnost se je nadaljevala z uvodnim pozdravom voditeljice programa **Valerije Tertinek** in govorom dolgoletnega strešine LD Remšnik **Ivana Goloba**. Starešina je predstavil lovsko družino in poudaril nekatere mejnike v njenem razvoju: lovska koča je bila zgrajena leta 1961. Tistega leta so razvili tudi prapor, v letu 1971 so osvojili prvi pokal v streljanju na glinaste golobe, lovsko kočo so dogradili leta 1978. Lovsko razstavo LGB Radlje ob Dravi so prvič pripravili leta 1980, strelišče za glinaste golobe pa so zgradili leta 1984. Starešina se je zahvalil tudi za sodelovanje in pomoč Lovski zvezi Slovenije, Lovski zvezi Maribor, Občini Radlje ob Dravi, Občini Podvelka, KS Remšnik, sosedom lovskim družinam, lovcem iz Avstrije, Župniji Remšnik in lastnikom zemljišč, na katerih so lovišča LD Remšnik. Številne zbrane je nagovoril tudi član UO LZS in predsednik Izobraževalne komisije pri LZS ter član UO LZ Maribor in predsednik Izobraževalne komisije pri LZ Maribor **Ivan Žižek**, ki je LD Remšnik ob njeni 70-letnici predal

priznanje LZS in priznanje LZ Maribor za uspešno delo. V imenu vodstva LGB Radlje ob Dravi je čestitke in pohvale ob jubileju izrekel starešina LD Podvelka **Slavko Prah**. Veliko pohvalnih besed za uspešno sodelovanje z lovci iz sosednje Avstrije je namenil predsednik lovskega okrožja Deutschlandsberg mag. **Johan Kriner**. Zbrane sta nagovorila še župan Občine Radlje ob Dravi mag. **Alan Bukovnik** in predstavnik Občine Podvelka mag. **Jože Marhl**, ki je LD Remšnik predal tudi priznanje župana Občine Podvelka **Antona Kovšeta** za uspešno opravljanje lovskega poslanstva in dobro sodelovanje z Občino Podvelka.

Ob tej priložnosti so podelili tudi odlikovanja LZS. Znak za lovske zasluge so prejeli: **Albin Prelog**, **Drago Florjančič**, **Janez Repnik** in **Marija Golob**. Z zlatim znakom za lovske zasluge so bili odlikovani: **Alojz Unuk**, **Anton Ledinek** in **Marko Hafner**, z redom za lovske zasluge II. stopnje pa je bil odlikovan **Anton Ambrož**. LD Remšnik je podelila še zahvale svojim članom za opravljeno delo pri obnovi lovske koče; prejeli so jih: **Marko Hafner**, **Alojz Unuk**, **Stanko Erjavc**, **Dušan Hafner**, **Ivan Uranek**, **Vinko Hafner**, **Matjaž Hafner**, **Mirko Namestnik**, **Albert Grögl**, **Milan Kraker**, **Jožef Smrečnik**, **Danilo Hafner** in **Ivan Golob**.

Pester kulturni program so pripravili Rogisti LD Muta, domači cerkveni pevski zbor in Ansambel Poskok. Nato je bilo veselo druženje ob zvokih Ansambla Stil 5.

Mag. Jože Marhl

Foto: Foto Anka

Lovka in lovci LD Remšnik ob 70-letnici

70 let LD Cerklje ob Krki

Pred sedemdesetimi leti, 27. 9. 1945, se je po predhodnem posvetovanju in na pobudo gostilničarja **Alfonza Vahčiča** v njegovi gostilni zbral štirinajst lovecev, ljubiteljev lova, ki so ustanovili *Lovsko društvo Cerklje ob Krki*. Izvolili so tudi prvo vodstvo. Ustanovnega sestanka so se udeležili naslednji člani: **Alfonz Vahčič** (gostilničar), **Jože Butara** (pismonoša), **Anton Račič** (posestnik), **Franc Račič** (krojač), **Rudi Golob** (posestnik), **Mihael Pavlovič** (posestnik), **Josip Pavlovič** (posestnik), **Karol Nagy** (posestnik), **Janez Videnič** (posestnik), **Franc Dvornik** (krojač), **Anton Račič** (čebelar), **Franc Marinček** (šofer), **Martin Gramc** (posestnik) in **Janez Pešec** (po-

Štirindvajsetega oktobra 2015 so člani LD Cerklje ob Krki proslavili svojo 70-letnico.

sestnik). Prvi predsednik društva je postal Alfonz Vahčič. Leta 1956 so se začeli ukvarjati s prvim lovskim turizmom. Leta 1961 so razvili prvi društveni prapor, leta 1966 pa so slovesno odprli novi lovski dom.

Vsa leta delovanja smo prizadevni člani skrbeli za urejenost lovske kočice in okolice. S prihodom mlajših članov v lovske vrste se je porodila želja po zgraditvi strelišča, kakršnega so že imele sosednje lovske družine. Zgradili smo ga na parceli pod lovsko, kupili napravo za metanje glinastih golobov iz Italije in nato več kot deset let zelo uspešno organizirali strelska tekmovanja, ki so v najboljših letih privabljala lovce - strelce iz vse Slovenije. Poleg kočice smo zgradili še nadstrešek, ki ga uporabljamo predvsem za družabnosti po lovih in za večje prireditve.

V soboto, 24. oktobra 2015, smo člani LD Cerklje ob Krki pod nadstreškom pri lovski koči na Izviru s slovesnostjo in razvitjem novega prapora LD obeležili 70-letnico ustanovitve cerkljanske lovske družine. Starešina **Franc Butara** je v slavnostnem nagovoru pozdravil vse zbrane in povedal, da lovci še naprej delamo v korist divjadi tako, da ohranjamo primerno številčnost in ji izboljšujemo življenjske razmere. Meje lovišča se skozi leta niso bistveno spreminjale. Površina zdajšnjega lovišča obsega 4.054 ha, od tega je lovne površine 3.537 ha. LD Cerklje ob Krki je članica LZS in Zveze lovskih druženj Posavja, vseskozi pa je tudi aktivna članica v Lovskogojitvenem bazenu Žumberak - Gorjanci.

Na letošnjem občnem zboru družine je dokončno dozorel sklep o nakupu novega prapora. Dolgih

54 let je stari prapor zastopal LD Cerklje ob Krki na različnih prireditvah, proslavah in pogrebnih slovesnostih. Načel ga je zob časa. Ob tej priložnosti smo se z minuto molka poklonili vsem pokojnim lovcem LD Cerklje ob Krki. Novi prapor s simbolom jerebice in fazana trenutno predstavlja enotno LD 49 članov. Na njegov drog so pritrjeni žeblički z imeni vseh članov in imeni vseh, ki so pomagali pri njegovem nakupu.

Ob slavnostnem razvitju je starešina novega prapora namenil nekaj besed praporščaku in njegovemu namestniku. Rekel jima je: »Častno ga nosita in pazita nanj, ker je simbol našega ponosa, zgodovine in dela.« **Niko Marn**, predsednik ZLD Posavje, je skupaj s starešino LD Cerklje ob Krki najzaslužnejšim članom družine podelil lovska odlikovanja

– znake LZS za lovske zasluge, zlate znake LZS za lovske zasluge in red za lovske zasluge II. stopnje (srebrni). Spominske zahvale so šle v roke predstavnikom sosednjih lovskih druženj v Posavju in sosednjim hrvaškim lovskim druženjam ter nekaterim ustanovam v brežiški občini.

Ob tej priložnosti so imeli nagovore tudi podžupanja Občine Brežice **Katja Čanžar**, predsednica sveta KS Cerklje ob Krki **Jelena Ilišević**, pomočnica ravnateljice OŠ Cerklje ob Krki **Renata Baznik** in **Ivan Kralj**, boter novega prapora. Kulturno slovesnost so obogatili Šentjernejski rogisti in Koledniki iz Bušče vasi, program pa je povezovala **Darja Krošelj**.

Ob zaključku slovesnosti se je starešina zahvalil vsem sponzorjem, ki so nam pomagali pri

izvedbi naše prireditve. Veselo razpoloženje se je v čarobnem in sončnem jesenskem vremenu ob mesnih dobrotah marketa Dušak in cvičku našega člana **Alfonza Komatarja** nadaljevalo pozno v noč.

Janez Dejak

70 let LD Prestranek

Lovska družina Prestranek je v soboto, 3. 9. 2016, praznovala 70-letnico svojega delovanja s slavnostno prireditvijo, ki je bila pri lovskem domu omenjene LD na Ravniku.

Na prireditvi je bilo v slavnostnem kulturnem programu predstavljeno delovanje LD Prestranek, podeljena so bila priznanja in odlikovanja LZS, območne Postojnsko-Bistriške ZLD in LD Prestranek, na ogled je bila priložnostna razstava fotografij. Ob tej priložnosti je LD izdala tudi jubilejno značko in bilten. Prireditve se je začela s slavnostnim mimohodom praporščakov in predstavitev praporov enajstih lovskih druženj, med katerimi je bil tudi prapor LZS.

Na slovesnosti so poleg predsednika LD Prestranek zbrane nagovorili in jim ob visokem jubileju čestitali podpredsednik LZS, podžupan Občine Postojna, podpredsednik Postojnsko-Bistriške ZLD in predsednik izvršnega odbora OZUL, LUO Notranjske. Na prireditvi so nastopili pevci Lovskega okteta Javornik.

Aleš Klemenc

Lovski kolektiv LD Prestranek je 3. 9. 2016 proslavil svojo 70-letnico in se ob tej priložnosti tudi fotografiral.

Na obisku pri lovcih LD Dobrovo

Otroci starejših skupin **Vrtca Dobrovo** in **Kojsko** smo v petek, 22. aprila 2016, enega od pohodov za športni program *Mali sonček* opravili na Koradi. Pot smo začeli na križišču pri spomeniku, vodila nas je mimo planinske koče do lovske, kjer sta nas pričakala lovca **Klavdij Simčič** in **Zvonko Marinič**.

Ob nazorni predstavitvi lovcev in njihovega temeljnega poslanstva smo spoznali divje živali, ki živijo na tem območju, ter delo, ki ga opravljajo lovci v skrbi za živali in njihovo naravno okolje. Nato smo se posladkali z lovskim čajem, otroci pa so lovčema v zahvalo zapeli pesmice. Lepo nam je bilo.

Za izčrpano razlago in lep sprejem se lovčema LD Dobrovo lepo zahvaljujemo.

Tanja Mavrič, vzgojiteljica

Več kot 30 let dela z mladimi v LD Brestanica

Lovska družina **Brestanica** namenja delu z mladimi posebno pozornost že več kot trideset let. Vse se je začelo z lovsko razstavo, ki so jo leta 1985, ob svoji 40-letnici delovanja, pripravili na gradu v Brestanici. Lovsko razstavo so si ogledali otroci iz vrtca in učenci osnovnih šol Brestanica, Blanca in Senovo. Deset let kasneje, ob svoji 50-letnici delovanja, so v grajskih kletih in sobanah pripravili lovsko razstavo, na kateri so prikazali vso naravno okolje: gorski svet, nižinsko okolje, vodno in obvodno okolje ter star nedotaknjen gozd. Ob tej priložnosti so v tri tisoč izvodih izdali knjižico *Majhni koraki za varstvo narave*, katere namen je bil prikazati, kako lahko vsak z majhnimi koraki prispeva k varovanju našega, že zelo ones-

Foto: T. Mavrič

Otroci na obisku pri lovcih LD Dobrovo

naženega okolja. Knjižica je eno izmed prvih del v Sloveniji, ki jih je izdala LD z namenom ozavestiti mlade o naravnem okolju in potrebnem varovanju slednjega. V njej poleg splošnega opisa okolja, divjadi in zavarovanih živalskih vrst, navodil obnašanja v naravi najdemo različne praktične vaje, rebus in nagradno križanko. Letos, ob 70-letnici njihovega delovanja, so brestaniški lovci pri delu z mladimi stopili še eno stopničko višje. V Kulturnem domu na Blanci so pripravili lovsko razstavo, ki so si jo ogledali otroci iz vrtca in učenci vseh razredov Osnovne šole Blanca, povabljeni so bile tudi osnovne šole Brestanica, Senovo in Sevnica, ki pa si razstave zaradi logističnih težav ob koncu šolskega leta niso mogle ogledati. Tudi v svojem zborniku, ki so ga izdali ob 70-letnici, so opisali dosedanje delo z mladimi. V torek, 28. junija 2016, so organizirali enodnevni lovski tabor za mlade pod vodstvom lovskega mojstra **Franca Zorka**. Po zboru udeležencev tabora, kjer se jih je zbralo kar sedemnajst, so sledile predstavitve lovstva in zgodovine lovstva, divjadi in prstoživečih živalskih vrst v njihovem lovišču ter njihovo obnašanje v naravi. Omenjene predstavitve je na zanimiv način predstavil lovski mojster **Franc Slemenšek**,

za tujerodne damjake in manjšega lovskega muzeja z nagačeno divjadjo: divjega petelina, ruševca, jereba in medveda. Taborniki so bili navdušeni nad damjakom **Miškom**, ki je tako zaupljiv, da je otrokom jedel iz rok. Nato sta sledila predstavitev pasem lovskih psov in prikaz iskanja obstreljene divjadi z bavarškim barvarjem, ki ga je predstavil **Žaro Novak**. Ob tem so mladi spoznali, zakaj pomeni, če rečemo, da je pes lovcem najboljši pomočnik. Zatem je sledila predstavitev sokolarjenja, ki sta ga predstavila predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed **Vilma Alina Šoba**, sicer članica sosednje LD

Taborniki so bili navdušeni nad damjakom **Miškom**, ki je tako zaupljiv, da je otrokom jedel iz rok.

Z lovskega tabora mladih v LD Brestanica

starešina LD Brestanica. Mladi taborniki so bili navdušeni nad Francovim znanjem oponašanja živali, nad njegovimi pripovedmi lovskih dogodivščin in sproščenostjo ob predstavitvi, saj so se med predstavitvami naučili tudi kakšno lovsko pesem. Nato so odšli na pohod po lovišču in si ogledali odvrtačno krmišče za divje prašiče, kaluže in visoke preže. Na pohodu so opazili stopinje srnjadi in divjih prašičev. Mladi nadebudneži so spoznali, kako se skuha lovski golaž v naravi, ki so ga pojedli pri lovskem bivaku pod Javornikom, za katerega vestno skrbi **Jože Sotošek**. Po kosilu je bil pri **Dušanu Perku** ogled obore

Videm ob Savi, in tajnik zveze **Branko Robar**. Tovrsten način lova sta prikazala s sokolom in kraguljem, zaradi česar so bili mladi še bolj navdušeni. Po večerji, ki so si jo taborniki sami spekli na ognju, je bila na vrsti predstavitev lovskih običajev. Vsi nasmežani, polni lepih vtisov z lovskega tabora, so se od brestaniških lovcev poslovili v poznih večernih urah z željo po ponovnem snidenju in željo, da bi LD Brestanica nadaljevala z organizacijo lovskih taborov, katerih glavni namen je spodbujati otroke k spoznavanju narave in zelene bratovščine.

Maja Brunskole

Za spomin na prijetno druženje

Janez Kvarthuh je 21. 5. 2016 dopolnil 70 let življenja. Nas v povezavi z jubilejem posebej zanima njegovih zadnjih 36 let, ki jih je preživel med lovci LD Laze.

Janez se je rodil v Zadobravi pri Ljubljani, kjer je končal osnovno šolo ter se nato izučil za finomehanika. Ambicioznost ter želja po boljšem življenju sta ga odpeljali v Švico, kjer je delal med letoma 1967 in 1980. V Švici je spoznal tudi ženo Anico, s katero sta si kmalu ustvarila družino ter začela v domači Zadobravi graditi hišo in poslovni prostor, kamor so se vrnili leta 1980. V Švici Janez nikakor ni pozabil dogodivščin s poletnih počitnic, ki jih je preživel v Ribnici s starim očetom Jožetom, ki ga je že kot otroka vpeljal v svet lovstva. V Kočevju in Ribnici sta vsak svoje dodala še strica, ki sta v Janezu še dodatno vzbudila lovske gene.

Janez se je tako že leta 1980, še pred vrnitvijo iz Švice, vključil v LD Laze. »Krivec« je bil tudi prijatelj Zvone Snoj, član LD Laze. Kasneje, leta 1991, se mu je pridružil še Miro Keber, s katerim prijateljujeta že od otroških let in sta bila sodelavca tudi v Švici.

Janez in Miro sta kljub delu v Švici uspešno izpolnjevala svoje pripravniške dolžnosti. Ni jima bilo težko v petek sesti v avto in prevoziti več kot 1000 km, v nedeljo brakirati ter se zvečer spet odpraviti na dolgo pot v Švico. To rad pove mladim pripravnikom, ki imajo težavo že iz Ljubljane izpolnjevati svoje pripravniške obveznosti.

Janez Kvarthuh je leta 1982 opravil lovski izpit in postal ponosni lovec LD Laze. Po vrnitvi v Zadobrovo, leta 1980, se je takoj aktivno vključil v delo LD Laze. S prijateljem Mirom sta si na Vnajarjih v centru lovišča LD Laze postavila idilična vikenda, kjer vse več aktivno uživata zasluženih pokoj.

Janez je z leti vse bolj obvladoval lovske veščine in kmalu postal eden najbolj aktivnih članov naše LD. Še posebno je cenil družbo svojih lovskih tovarišev ter spoštoval vse pisane in nepisane lovske običaje. Najbolj je užival v zimskih pogonih na divje prašiče, s katerimi nas je Diana zadnja desetletja bogato obdarila. Seveda ne bi bilo tako brez rednega krmiljenja in pravilnega odstrela. Janez je pri vseh delovnih akcijah vedno med prvimi.

Pri lovcih je priljubljen zaradi vedrega značaja, pridnosti in družabnosti. Tako smo mu že leta 2003 zaupali mesto v Upravnem odboru LD Laze in tajniško funkcijo. To še vedno uspešno in s ponosom opravlja v zadovoljstvo vseh lovcov LD Laze. V vmesnem času je vodil tudi gradnjo gospodarskega poslopja poleg našega lovskega doma, kjer imamo zdaj svojo hladilnico, skladišče za krmila in pokrit prostor za družabne dogodke. Prav na omenjenem prostoru je praznoval svojo 70-letnico v družbi svojih lovskih in drugih prijateljev. Bil je tudi med pobudniki prijateljskih druženj s sosednjimi LD in še posebno z lovci LD Metlika. Vrsto let že organizira naše skupne love in druga srečanja z lovci LD Metlika. Pri tem ima tudi podporo žene Anice, zavedne Belokranjke.

Zaupali smo mu tudi mentorstvo kar štirim pripravnikom. Tudi to dol-

žnost je skrbno in predano pripeljal k uspešnemu koncu.

Lovci LD Laze smo Janezu za njegovo predano delo izkazali priznanje s predlogom in izročitvijo znaka LZS za lovske zasluge in zlatega znaka za lovske zasluge. Ob 60- in 70-letnici LD Laze je prejel posebno priložnostno priznanje za najbolj zaslužne člane LD Laze.

Janez, ki ne kaže nobenih tegob zrelih let, je še vedno med aktivnejšimi člani pri lovu in upravljanju LD. Zato mu želimo še naprej trdnega zdravja in se mu priporočamo za njegov nenadomestljiv prispevek k delu in življenju naše in njegove LD.

LD Laze – I. M.

Naš dolgoletni lovski tovariš in prijatelj **Stane Leskovšek** je praznoval 80-letnico. Luč sveta je zagledal 23. 8. 1936 na srednje veliki kmetiji v Podvinah - Planini pri Sevnici. Ko je imel komaj pet let, se je začela druga svetovna vojna in okupator jim je v hudi zimi požgal domačijo. S starši so jih pregnali v brežiške priapore. Zaradi nevzdržnosti so z materjo pobegnili in bili pri znanjih do osvoboditve.

Po končani osnovni šoli se je kmalu zaposlil kot rudar v rudniku Hrastrnik in tam delal pet let. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil kot miličnik v Ljubljani. Delaven in vesten, kakršen je še vedno, je hitro napredoval do komandirja postaje, zaščitne enote in prometne policije.

Zaradi ljubezni do narave in življenja se je leta 1972 najprej vključil v LD Turjak, kjer je kar hitro sprejel več zahtevnih del in funkcij. Ko si je ustvaril dom na Ljubljanskem barju, so ga pritegnili pogledi na bližnji Krim, zato je leta 1983 prestopil v LD Tomišelj, kjer je član še vedno. Tudi pri nas so kmalu spoznali njegove vrline in strokovne sposobnosti ter ga vključili v družinske organe. Izvoljen je bil za člana UO in veliko je prispeval pri dograditvi lovskega doma, katerega upravitelj je bil več let. V osamosvojitvenem letu 1991 smo mu zaupali funkcijo gospodarja (1991 do 1993), ki jo je s svojimi širokimi pogledi vestno in uspešno opravljal. Sodeloval je tudi v odboru Krimskega lovskogojitvenega območja. Leta 1995 smo ga izvolili za starsešino (1995 do 1997). V času njegovega vodenja družine smo praznovali 50-letnico naše LD in dogradili bivač na Krimu. Zaradi njegove volje do dela in prijaznosti do ljudi je bil vsa leta zaželen kot mentor mnogim mladim lovcem in vzor tudi manj mladim članom. LD Tomišelj zastopa tudi v strelski ekipi veteranov, kjer je na republiškem prvenstvu dosegel naziv mojster strelca. Še vedno je član UO LD in vodja komisije za prirreditve. Čil, zdrav in dobre volje ob 70-letnici LD sodeluje tudi pri obnovi lovskega doma.

Za nesebično in poštrevno delo je dobil več državnih in družbenih odlikovanj. V lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. LD Tomišelj je našega Staneta ob visokem osebnem jubileju odlikovala za njegov velik prispevek v dobro LD, njenega lovišča in za dobre medsebojne odnose z družinskimi priznanjem.

Narisi: M. Samar

Dragi Stane, solovke in solovci ti želimo, da bi še naprej tako dobro skrival leta in ostal zdrav ter dobre volje. Želimo ti dober pogled in veliko

lovskega blaga ter da bi lahko še velikokrat po lovu posedeli in pokramljali v našem lovskem domu.

LD Tomišelj – L. B.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnik

Stefan Lanjšček, LD Rogašovci
Stanislav Pirjavec, LD Čaven
Jože Prepeluh, LD Pugled
Janez Franc Steržaj, LD Rakek
Mirko Žetko, LD Žabnik, Obrov

85-letnik

Franc Branc, LD Jelovica, Ribno
Evgen Čermelj, LD Hubelj
Miroslav Fras, LD Medvode in LD Poljane
Branko Gostinčar, LD Vransko
Jožef Hribernik, LD Škofja Loka
Francišek Krajnc, LD Smrekovec, Šoštanj
Anton Markovič, LD Velka
Milan Novak, LD Selca
Janez Partlič, LD Malečnik, Košaki
Vladimir Pašalič, LD Strunjan
Anton Pavlič, LD Luče
Alojzij Ravnihar, LD Udenboršt
Ivan Janko Razpet, LD Tolmin
Ivan Robič, LD Kamnica
Franc Urkanek, LD Lukovica
Bruno Vrh, LD Trnovo
Anton Žagar, LD Jože Lacko, Ptuj

80-letnik

Franc Fužir, LD Mozirje
Vincenc Groznik, LD Šmartno pri Litiji
Silvester Jurjavčič, LD Idrija
Franc Leban, LD Otavnik
Miha Lipušček, LD Tolmin
Mario Anton Mekina, LD Rakek
Peter Ramor, LD Rakek
Alojz Noč, LD Jesenice
Ivan Ožbolt, LD Osilnica
Janez Pešl, LD Pernica
Marjan Potočnik, LD Begunjsčica
Branko Radošević, LD Mlinše
Franc Ravnjak, LD Gaj nad Mariborom
Rudolf Rudolf, LD Porezen
Ivan Strnad, LD Ruše
Kristijan Valtl, LD Muta
Stefan Winkler, LD Trnovski gozd
Miljan Zidanič, LD Globoko

75-letnik

Anton Černe, LD Rakek
Franc Fatur, LD Pivka
Franc Feuš, LD Ljutomer
Franc Gostič, LD Šmarna gora
Anton Habjan, LD Višnja Gora
Sergej Jakomin, LD Rižana
Stefan Kohek, LD Vinski Vrhovi
Janko Kristan, LD Gabrovka

Edvard Lever, LD Planina
Izidor Marušič, LD Tabor, Zagorje
Janez Meze, LD Logatec
Ivan Mikek, LD Gornji Grad
Anton Oblak, LD Zabukovje
Jožef Rogina, LD Orlica
Ivan Sever, LD Ormož
Lucjan Starc, LD Marezige
Jožef Škoflek, LD Dobrna
Friderik Štruc, LD Remšnik
Viktor Tomšič, LD Tabor, Zagorje
Janez Volf, LD Lendava
Alojz Vrščaj, LD Bučča

70-letnik

Jože Abrahamsberg, LD Rahovo
Janko Belopavlovič, LD Suhor
Janez Boncelj, LD Dobrča
Martin Cokan, LD Kajuh, Šmartno v Rožni dolini
Milan Ferš, LD Pobrežje, Miklavž
Silva Gornjak, LD Trnovski gozd
Silvester Gregorič, LD Pobrežje, Miklavž
Alojz Gubensek, LD Braslovče
Ivan Hibler, LD Gornja Radgona
Alojzij Hitič, LD Taborska jama
Franc Jevnikar, LD Dobrič
Janez Jus, LD Žetale
Franc Končan, LD Brezovica
Jože Kovač, LD Laško
Zdravko Kovačič, LD Žilce
Slavko Kralj, LD Štanjel
Martin Krebs, LD Gornji Grad
Branko Krese, LD Mala gora
Bogdan Krivec, LD Trnovski gozd
Silvo Krstinc, LD Suhor
Željko Marinič, LD Dobrovo
Vincenc Mešiček, LD Log, Šentvid pri Grobelnem
Danijel Mohorič, LD Jelenk
Borut Mokrovič, LD Dobova
Vasilij Novak, LD Stol, Žirovnica
Franc Praznik, LD Jamnica
Marija Rakuša, LD Šmarje
Marijan Retko, LD Taborska jama
Franc Rode, LD Laze
Dušan Rosenfeld, LD Polskava
Vojko Skočir, LD Kobarid
Anton Slapničar, LD Veliki Gaber
Edo Srebernjak, LD Šmartno pri Litiji
Janez Suhadolnik, LD Begunje
Stane Sušnik, LD Polskava
Ivan Šnofl, LD Voličina
Stanislav Trebižan, LD Hubelj
Janko Viher, LD Zeleni vrh, Vuzenica
Vincenc Vrbnjak, LD Mala Nedelja
Kostja Zupanc, LD Zalec
Marijan Žvirč, LD Zeleni vrh, Vuzenica

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Foto: J. Popež – Grča

Letos močnejše trofeje od desetletnega povprečja

Razstava jelenjih rogovij iz lovišč GG županije Zala

Tradicionalna razstava lovskih trofej (odstrela jelenjadi za leto 2016) je tudi letos potekala na enak način kot prejšnja leta. Popoldne, drugi oktobrski petek, v slikoviti dolini Szentpéterfölde (Madžarska), ki je približno trideset kilometrov oddaljena od mejnega prehoda v Dolgi vgsi, pripravijo ta enkratni dogodek, pravo poslasticco za lovce in ljubitelje lovstva.

Natanko ob 14. uri je **Gyula Rosta**, direktor gozdnega gospodarstva Zalaerdő, pozdravil navzoče obiskovalce prireditve in jih prijazno seznanil z gospodarjenjem tamkajšnjega gozdnega gospodarstva z gozdom in divjadjo, saj je njihova dejavnost neločljivo povezana tudi z lovom.

Direktor lovišč **Tamas Pal** ima prijetno dolžnost voditi statistiko za tamkajšnje lovišče, ki za leto 2016 kaže posebno ugodne podatke, povezane z upravljanjem lovišča. Ocene letošnjih trofej (rogovja uplenjenih jelenov) so namreč po moči boljše od desetletnega povprečja. Med drugim je povedal: »Domači lovci in lovski gostje so v letošnjem letu do kon-

Najmočnejše jelenje rogovje iz lovišč madžarske županije Zala – trofeja leta 2016

ca septembra uplenili znaten del predvidenega za letni odstrel,« nato pa je predstavil razveseljive statistične podatke. Nato so domači rogisti z nekaj koračnicami naznanili, da je velika razstava nared za ogled.

Na jasi v prelepem objemu neokrnjene narave so bile trofeje razvrščene v velikem polkrogu sredi čudovite jase; najzlahtnejše so bile znotraj v posebnem krogu. Tam se vsako leto srečujejo domači lovci in gostje, stari prijatelji iz Avstrije, Slovaške in Hrvaške. Pomurski lovci so tod že stalni gostje, saj ne izpustijo priložnosti, da si ne bi ogledali toliko močnih trofej.

V loviščih županije Zala s skup-

Številni obiskovalci pred lovsko kočjo gozdnega gospodarstva Zalaerdő

Foto: P. Novak

Tudi letos na razstavnem prostoru ni manjkalo občudovanja vrednih trofej.

no površino približno 74.000 hektarjev je bilo do konca septembra uplenjenih 169 jelenov in prav toliko njihovih rogovij je bilo razstavljenih na razstavnem prostoru. Razvrščeni so bili po ocenah: 27 zlatih medalj, 44 srebrnih in prav toliko bronastih. Najmočnejše rogovje je doseglo 245,43 točke s težo rogovja 13,54 kg. Jelen je bil uplenjen v sosednjem lovišču Becshely. Povprečna teža vseh rogovij je bila 7,18 kg, trofeje, ki so osvojile odličja, pa so v povprečju tehtala 8,59 kg in presegla dolgoletno povprečje, odkar spremljajo moč trofej v loviščih županije Zala, ki delno mejijo tudi na prekmurska lovišča LD Petišovci in LD Kobilje.

Peter Novak

Spominsko obeležje na lovčevem domu

Letos mineva 25 let od razglasitve samostojne slovenske države. Prav toliko let pa tudi mineva od vojne za Slovenijo, v kateri so sodelovali pripadniki enot Teritorialne obrambe (TO), organov za notranje zadeve, Narodne zaščite in drugi. Med udeleženci vojne in na pripravah nanjo so sodelovali tudi mnogi lovci. Po toliko letih spomin na tiste dogodke že blede in da ne bi bilo prepozno in šlo za vedno v pozabo, se je vodstvo LZ Slovenije odločilo, menim, da še pravočasno, pripraviti publikacijo **Lovci v vojni za Slovenijo 1991**. To naj bi bil zbornik spominov, pričevanj in dokumentov, vse z namenom natančnejše predstavitve vloge, pomena in prispevka lovcev in lovske organizacije v njej. Za gradivo tega zbornika, torej za kakršnekoli podatke, evidence in dokumente iz tistih prelomnih časov smo prek Lovca in spletnih strani LZS zaprosili vse lovske družine in vse lovce. Priprava in ureditev zbornika sta zaupani zgodovinarju dr. **Marjanu Tošu**.

V spomin na dogodke izpred četrtega stoletja se že vse leto vrstijo slovesnosti, proslave, komemoracije in srečanja. Med pomembnimi dejavniki v procesu osamosvajanja so bili tudi posamezniki, ki so v največji tajnosti v svojih domovih in poslopjih hranili orožje in strelivo takratne TO in Milice. Zagotovo so bila to nadvse domoljubna, nesebična, odločna, predvsem pa zelo hrabra dejanja, ki bi se v drugačnih razmerah lahko usodno končala. Eden takih

hraniteljev orožja na Gorenjskem je bil tudi lovec **Peter Slatnar** iz Cerklj na Gorenjskem. Pri njem doma je bilo v letih od 1990 do 1991 tajno skladiščeno za velik tovornjak streliva TO takratne Občine Kranj. V spomin in da bi se vsaj malo oddolžili družini Slatnar za pogumno dejanje in odločitve, s katero so tvegali tudi svoja življenja, smo 15. oktobra 2016 na njihovi domačiji odkrili spominsko ploščo; odkrila sta jo **Anton Rešek**, takratni komendant TO Občine Kranj, in cerkljanski župan **Franc Čebulj**.

Peter Slatnar je dolgoletni lovec, sprva je bil član LD Krva-

zator gasilstva na Slovenskem. Pa tudi sicer so Slatnarji v Cerkljah zelo znani. Petrov sin, **Peter ml.**, je slovenski športni javnosti, zlasti ljubiteljem smučarskih skokov in poletov zelo znano ime. Ta Peter je namreč znani inovator povsem novega modela Slatnar – skakalnih smuč, s katerimi opremlja mnoge državne reprezentance, tudi slovensko s **Petrom Prevcom** na čelu, odkar so lastniki mogočnega Elana opustili skakalni program in prenehali z izdelavo teh smuč. Peter ml. je tudi konstruktor smučarskih vezi (okovja), ki ga uporablja večina skakalcev v svetovnem pokalu. Pa še to:

Foto: B. Galjot

Po odkritju spominske plošče: **Peter Slatnar** (v sredini), ob njem levo nekdanji komendant TO Občine Kranj **Anton Rešek** in župan Občine Cerklje **Franc Čebulj**

vec, od leta 1981 pa je včlanjen v LD Udenboršt. Izhaja iz znane Ambružarjeve domačije iz Ambroža pod Krvavcem. Slatnarji so bili vseskozi pravi lovski rod, saj njihova lovska tradicija sega generacije nazaj. Petrov oče **Jože** je bil poklicni čuvaj pri Hribarjevih na gradu Strmol, po vojni pa lovski nadzornik v lovišču Karavanke, preden se je to lovišče z loviščem Kamniške planine združilo v zdajšnje LPN **Kozorog**. Tudi ded **Nace** je bil 62 let lovec pri kriških grofih iz Sv. Križa pri Komendi. Znan lovec je bil tudi Nacetov brat **Tine**, Bosov Tine iz Stahovce, kraljevi lovec z najdaljšim, 61-letnim stažem, ki je v cokolih preplezal Grintavce, Brano, Skuto in druge vršace Kamniških planin, bil je planinski vodnik in eden prvih gorskih reševalcev pri nas. Pred planinskim domom v Kamniški Bistrici stoji v bron ulit spomenik tej lovski in planinski legendi tamkajšnjih gor.

V hiši, na kateri je bila odkrita spominska plošča, se je rodil tudi **Fran Barle**, utemeljitelj in organi-

zator blagovna znamka smuč **Slatnar Carbon** postaja v športnem svetu vse bolj znana in uveljavljena, predvsem pa ohranja slovensko skakalno smučko.

Branko Galjot

LD Babno Polje - zagotovljena tradicija lova na jelena v roku

Najbolj jo neguje **Anton Mestnik - Zvone**

Vsak lovec ve, da je paritveno oglašanje jelena (samca) *rukanje*, obdobju pa pravimo *ruk*. To zajema čas od prve polovice septembra in traja približno tri tedne. Začetek ruka je v nižinah nekaj dni prej, lahko tudi en teden, v višjih legah pa nekaj dni kasneje. Hladne noči in jutra so napovednik zgodnejšega in intenzivnejšega rukanja, deževno vreme pa praviloma zmanjša jakost in pogostost oglašanja ter

skrajša obdobje ruka. Po načinu oglašanja rukajočega jelena lahko razlikujemo, ali gre za jelena, ki ima ob sebi trop košut (samic) in jih z rukanjem brani pred drugimi jeleni – vsiljivci, ali pa način oglašanja pove, da ruka jelen, ki poziva na borbo za košute z jelenom, ki ima košute. Lepo je mogoče razlikovati tudi ruk mladih jelenov, ki si želijo naklonjenost košut, pa so še prešibki za borbo z glavnimi, starejšimi in telesno močnejšimi jeleni.

Človek, ki je bil v svojem evolutijskem razvoju najprej lovec, je s pridom uporabil oponašanje jelenjega rukanja kot pripomoček pri lovu in ga v celotnem razvoju izpopolnjeval do take mere, da je oponašanje jelenjega rukanja dandanes tudi tekmovalna disciplina v treh kategorijah rukanja. Predvsem na območjih s tradicionalno prisotnostjo jelenjadi, kot sta Kočevska in Notranjska, je lov na jelena v času ruka skozi čas postal najbolj privlačen in spoštovan način lova na to divjad. Po ustnem izročilu naj bi bil to »kraljevi lov na jelena«, predvsem iz časov lovnega veleposestniškega zakupništva ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja. Tako se je tradicija obdržala do današnjih dni, se ves čas dograjevala in prenašala na mlade lovce.

Lovišče LD Babno Polje zajema pas ob državni meji z Republiko Hrvaško, in sicer na SV od meje z Občino Loški Potok pa do Vavkovca na JZ (podnožje Snežnika). Razen neposredno okrog naselja Babno Polje, kjer se razprostira travnato polje (Zavodi) kot kraška planota, je celotno lovišče strnjen gozd jelke, bukve in smreke, idealen habitat za jelenjad in velike zveri (medved, volk, ris). Nadmorska višina lovišča se giblje od 750 m ob naselju pa do okrog 1.100 m ob Snežniku. Obstaja nekaj pisnih dokumentov o načinu lova, obsegu in vlaganjih iz časov med obema vojnama, ko je imel območje zdajšnjega lovišča v zakup **Karel Kovač**, industrialec iz Loške doline. Nekaj vaščanov z Babnega Polja mu je pomagalo pri lovu, večina pa jih je po drugi svetovni vojni pomagala ustanavljati zdajšnjo LD. Ti vaščani so prenašali tedanje avstro-ogrske lovske običaje in lovsko znanje v novo nastajajočo LD. Obstaja veliko lovskih zgodb o tedanjih lovih, kako so povabljeni gostje – poslovni partnerji zakupnika Kovača – največkrat v času jelenjega ruka uporabljali lovske večerine pri zalezovanju rukajočih jelenov, ki so jih pripeljale do tako zaželene trofeje ali pa do

velikega razočaranja, ko so po tednu lova odšli domov praznih rok. Vse zgodbe so žal samo ustno izročilo in bodo verjetno počasi pozabljene.

Stari, lovsko prekaljeni ustanovitelji so bili tedanjim lovcem v novoustanovljeni LD mentorji za prenos lovskega znanja in izkušenj, pa tudi strogega učenja oponašanja jelenjega oglašanja v ruku in hkrati izdelave lovskih rogov kot pripomočkov za rukanje, ki se jih izdeluje iz kravjega roga. Tedanji mentorji so zdaj že vsi pokojni, njihova dediščina in spomini nanje pa so še zelo živi. To so bili nepozabni **Janez Ule**, **Vinko Poje** in **Janez Troha**. Iz tedanje skupine lovskih zanesenjakov – rukačev je živ le še **Anton Mestnik** - Zvone, ki pa je v LD vstopil »še« leta 1954, čeprav je kot gonjač sodeloval skoraj pri vseh Kovačevih lovih in je prav tako kot dober mentor prenašal lovsko znanje na mlajše generacije lovcev.

Anton Mestnik - Zvone je 15. oktobra praznoval 90 let. Rodil se je v Velikih Lesah ob Krki. Ko mu je bilo dve leti, se je z družino preselil v Babno Polje, kjer živi še dandanes. Njegov oče je bil državni uradnik tedanje Kraljevine SHS (Finančna policija na meji), kar je takrat veljalo kot zanesljiv zaslužek, zato so si kmalu kupili hišo in del kmetije. Zvone je kot najstarejši otrok obiskoval osnovno šolo v Babnem Polju, po dokončanju pa je pomagal staršem na kmetiji, kjer jih je doletela druga svetovna vojna. Že leta 1942 je italijanska fašistična vojska aretirala vse moške v Babnem Polju in jih odpeljala v taborišče na Rab. Od tam so 16-letnega Zvoneta in še nekaj njegovih kolegov premestili v taborišče Reinicci v Italijo. Po kapitulaciji fašistične Italije ga je zajela nemška vojska in ga skupaj z drugimi odpeljala v nemško taborišče Dachau, kjer je bil interniranec od septembra 1943 do sredine maja 1945, ko je tretji rajh kapituliral. Po končani vojni se je vsa družina zopet zbrala doma v Babnem Polju, kjer so takoj začeli z obnovo porušenega doma. Italijanski fašisti so namreč medtem dvakrat požgali vas Babno Polje. Zvone se je po koncu vojne zaposlil pri tedanji Gozdni upravi kot sekač. Kasneje si je kupil svoje konje in z njimi spravljaj – vlačil les iz gozda na kamionsko cesto. Težko in nevarno delo v gozdu je leta 1959 zamenjal z zaposlitvijo v tovarni Kovinoplastika - Lož, kjer je delal do upokojitve.

V vseh letih članstva v LD

Babno Polje je kar trikrat opravljal funkcijo predsednika LD in bil vodja gradbenih del za lovsko kočjo na Županovem lazcu. Bil je tudi gospodar LD, oskrbnik lovske kočje – hišnik, predstavnik LD v Upravnem odboru območne ZLD Notranjske. Zato ni čudno, da je častni član matične LD in nosilec nekaj visokih lovskih odlikovanj LZS in tudi LZ Hrvaške.

Zvone je lovec, ki mu prav čas jelenjega rukanja pomeni največ-

pripravili svečan lovski pogon v njegovo čast, ki je bil hkrati tudi otvoritveni skupni lov v jesenske skupne love. Naše veliko spoštovanje do Zvoneta pa ni posledica zgolj njegovega lovskega znanja in izkušenj, ampak tudi njegove zmrnosti in modrosti v vseh pogledih. Še posebno je vesel družjen z lovci, ko ob kozarčku rujnega zapojemo katero od lovskih (npr. Lepo mi poje črni kos ...).

Janko Škrli

Foto: J. Škrli

Devetdesetletni Anton Mestnik - Zvone je bil tudi letos vesel, ko je v živo poslušal jelenje rukanje v lovišču pod Snežnikom in mladim predstavljaj, kako je treba pravilno vabiti jelena. Ob visoki okrogli življenjski obletnici smo mu posvetili tudi naš letošnji prvi skupni lov.

ji lovski užitek, še posebno če s svojim rogom pritegne predse »tekmeča« v naravi. Kolikor nam seže spomin nazaj, ni v lovišču zamudil še nobenega ruka. Sam pravi, da bi zbolel, če bi doma slišal oglašanje jelena v bližnjem gozdu, od doma pa ne bi mogel. V svojem zanosu oponašanja jelena v ruku popolnoma izklopi vse druge stvari in se vživi s »čisto glavo«. Da je res mojster svojega znanja, pričajo tudi njegove lovske trofeje v njegovi lovski sobi. Tudi letos si je vzel kar precej časa za poslušanje jelenjega rukanja, si napolnil dušo za vse leto in je zdaj že v pričakovanju prihodnjega ruka. Vsako jesen po končanem ruku »trenira« mlajše lovce in jih poučuje, kako zalesti jelena, kako se mu približati, kje nevešči delajo napake itn.

Na Zvoneta smo vsi lovski tovariši zelo ponosni, zato smo mu ob njegovem rojstnem dnevu

O lovskem rogu

V več kot 600 strani obsega-joči knjigi – lovskem priročniku Divjad in lovstvo (Zlatorogova knjižnica, št. 37/2012, stran 47) je lovskemu rogu odmerjene le četrt strani. Da le omenjenih pevskih zborov v tem delu ne omenjam. Še največ besed je namenjenih o ansamblu Lesenih rogisti. Izdelovalec lesenih rogov je trobentač in je nekoč želel igrati z Zasavskimi rogisti, dvakrat je z nami tudi nastopal. Ob druženju smo se spominjali, kako smo mulci na paši z moževne vrbe odluščili lubje in ga nato ponovno zvili v podolgovato cev. Za ustvarjanje zvoka smo iz tanjše kratke vejice izdelali *prdo*. Ker se je lubje z mladih dreves odluščilo le spomladi, so sposobnejši izdelali (verjetno tudi s pomočjo odraslih) tako trobilo iz lesa po drugačni metodi, trobilo za vse

leto. Razložil sem, kako sem nekoč pri lovcu Grintalu, čislanim dolenjskem trobilcu na lovskih pogrebih, našel del pastirskega roga, ki je bil žal že tako črviv, da je razpadel, ko sva njegov del, verjetno po dolgih desetletjih, potegnili s podstrešja. Narejen je bil iz na pol prekleane malo močnejše in verjetno kak meter dolge veje, ki so jo po vzdolžnem izdolbenju sredine iz obeh polovic in oblikovanju začetka roga (namesto ustnika) spet zleplili skupaj. Takratna lepila živalskega izvora (klej) niso bila odporna proti vlagi, ki je na pašnikih posebno jeseni ni manjkalo, zato so celega ovili z leskovo vitro. Sin **Vasja**, ki vodi Zasavske rogiste, mi nekako ni verjel (dokler ni med študijem na Akademiji za glasbo dobil potrditve), da so takšni rogovi, ki so jih Švicarji posodobili in jih imajo za svoje, nekoč imeli korenine (tudi) pri naših pastirjih. Rogovi Lesenih rogistov so sicer zelo zahtevno in umetelno izdelani po enak »tehnologiji«, le da so večinoma sestavljeni in s sodobnimi lepili zlepljeni iz več (delov) vej in okičeni (ne okrašeni) z raznimi ornamentami. Z lovskimi rogovi nimajo praktično nič skupnega, razen da so ti rogisti za prve melodije in nastope uporabljali naše (lovske) skladbe, ki so izdelovalcu ostale od kratkega sodelovanja z Zasavskimi rogisti. Tudi na Srečanja slovenskih lovskih rogistov jih nismo nikoli sprejeli. Domnevam, da je v omenjenem priročniku avtorica besedila o rogovih **Sely de Brea Šubic**, ker me je nekoč ob našem nastopu v Kočevju temeljito »izprašala« o rogovih. Na njeno željo sem ji tudi poslal kar precej gradiva in ji tudi povedal, da na »slovenski lovski rog brez ventilov«, ki ga omenja, ni mogoče zaigrati uglasenih naravnih tonov, saj je vsak rog drugačen, ročno izdelan. Rog, ki je v knjigi predstavljen kot »lesen vejnat lovski rog«, je v resnici roževinast (iz roga goveda) klicni rog, ki pravzaprav ni trobilo, saj se zvok iz njega izvabi s kovinskim jezičkom in je torej pihalo (kot klarinet, oboa, fagot itn.).

O kovinskih rogovih, ki se pri nas ponekod še najdejo in jih posamezni lovci tudi uporabljajo ob raznih priložnostih in gotovo niso našega izvora, sem že nekdaj pisal. Lani smo Zasavski rogisti z *lovske maše* ob maševanju patra **Lovrenca Anžela** in **Pavleta Juhanta** počastili kamniške lovce ob 110-letnici Lovske kluba in 70-letnici Lovske družine Kamnik. V kroniki pišejo tudi o »svojem« lovskem rogu. Oče

Franceta Steleta, preparatorja in soustanovitelja LD Kamnik, je leta 1891 prinesel tri kovinske rogove, ki mu jih je dal baron Born za delo v obori za jelenjad v zdajšnjem Jelendolu. Steletovi so bili grajski lovci in kasneje lovci kamniške gospode. **Miho**, ki je bil lovec kriške graščine, je leta 1806 na lovu na Kriški planini smrtno ranil medved.

Po letu 1917 je en rog ostal pri Steletovih, drugi se je izgubil, s tretjim pa je **Janez Nograšek** - Johan kot gonjač služil skoraj vsem kamniškim zakupnikom lo-

bujanje štirinožnih pomočnikov s »ta, ta, taaa« ali na koncu »le vkup, le vkup, le vkup!«. Posebno mu je v spominu brakada med Petrovim Brdom in Baško grapo nad vasjo.

Rut, kjer dolino zapirajo visoke Lajte, Rutarski gozd in Bohinjske gore. Tam se tudi sam sliši in v odmevih, v ponavljajočih in od gora odbijajočih zvokih, kot bi bilo več rogistov, tudi sam uživa z drugimi lovci v veličastnosti Narave, v skrivnostnem pričakovanju ob zvonjenju brakov.

Spoštljiv odnos do lovske eti-

Ivko na rog »barona Borna« trobi že več kot 40 let.

Rezbar Ivko ima v zbirki tudi svoj leseni rog.

višč, dokler ni dobil svoje lovske pravice. Leta 1953 se je začel učiti njegovih enostavnih »melodij« **Janez Klemenc** - Ivko in po nekajkratni izmenjavi »uporabnikov« roga je le-ta končno ostal v njegovi oskrbi. Ivko tako z njim že od leta 1974 trobi na lovskih prireditvah, lovskih krstih, pogrebih ... S svojim rogom je nepogrešljiv tudi na brakadah, ko lovcem na pogonih in na stojščih pospeši utrip s svojimi znaki. Lovci poznajo njegovo vabilo »Na lov, na lov«, med pogonom spod-

ke, lovskih šeg in s tem tudi do lovskega roga se med kamniškimi lovci ohranja in mojster Ivko svoje znake in skromne melodije rad prenaša na mlajše lovce. Kot izvrsten rezbar si je tudi sam izdelal lesen lovski rog in ga dodal svoji zbirki podobnih rogov.

Še en tak kovinski rog smo našli v LD Hotedršica, ko smo tri generacije Zasavskih rogistov pri njihovem dolgoletnem skrbnem gospodarju **Francu Leskovcu** - Francu poslušali jelenje rukanje. Tudi zatrobili

Foto D. Namestnik

Franc'Inovemu rogu bomo priskrbeli nov ustnik.

smo nanj, čeprav je brez ustnika. Moji rogisti so ugotovili, da je zvok precej blizu naravnim tonom v B-intonaciji, in to zato, ker je njegova dolžina okrog 120 cm, kar je približno dolžina cevi malega lovskega roga in se njegova cev počasi in postopno širi proti odmevniku.

Gotovo obstaja še več takšnih ročno izdelanih trobil. O nekaterih sem nekdanje pisal v Lovcu, tudi o njihovem izvoru. Tudi dva nista popolnoma enaka, kar je pogoj za skupinsko trobljenje. Vsi pa so bili verjetno izdelani zunaj naših meja. Od kje torej slovenski lovski rog? Zanimivo, da me je prav v Hotedršici pred desetletji takratni predsednik LZS general **Rado Pehaček** spodbudil, da sem vztrajal in lovce po Sloveniji seznanjal z lovskim rogom, jih (brez plačila!) učil in soustanavljal nove skupine rogistov in jim kot častni član Kluba prijateljev lova iz Celovca pomagal pri nabavi instrumentov. Nekatere »lovske veličine« so namreč te rogove odklanjale, da niso naši, da so germanski. Tudi Prekmurski rogisti so na svojem zgodovinskem prvem nastopu pred več kot štirimi desetletji, ob obletnici LZS, v Ljubljani zaigrali na štiri male »nemške« rogove nekaj nemških lovskih signalov. Pa mi je po enem od tekov Po lovskih smučinah v Hotedršici (kamor nas je pripeljal njihov član **Boris Hladnik** in od takrat Zasavski rogisti z LD redno sodelujemo) prišel Rade de-
jal, da tudi harmonika, citre in še kaj ni »naše«, nam je pa všeč in že tako dolgo živijo z nami, da smo pozabili na njihov izvor. Tako je kovinski lovski rog nemškega in francoskega izvora postal tudi naš. Lovski rog (takšen, ročno izdelan iz kovine ali roževine) je že davno pel po naših gozdovih, le da so zvoki tudi slovenskih gonjačev

takrat seznanjali s potekom lova tuje lastnike in tuje zakupnike lova. Upajmo, da se slovensko hlapčevstvo ne bo kdaj vrnilo v naše gozdove!

Dane Namestnik - Vicarius,
lovski mojster

Bobri v Ščavniški dolini

Naselili so tudi Negovsko jezero

Naravovarstveniki pa tudi lovci in vsi drugi, ki ljubejo naravo, bodo gotovo veseli, da Ščavniško dolino naseljujejo bobri (*Castor fiber*), ki jih do zdaj, vsaj po pripovedovanju najstarejših prebivalcev, ni bilo. O prvi naselitvi dveh bobrišč smo v Lovcu že poročali. Tedaj nas je do prvega v Spodnjih Ivanjih pripeljal lovski čuvaj **Franc Veberič**. V svojem revirju LD Negova, ki ga nadzoruje kot čuvaj, je prvi »odkril« bobrišče na reki Ščavnici. Posledica omenjenega prispevka je bila, da nas je poklical ribič **Roman Muhič** iz Biserjan pri Sv. Juriju ob Ščavnici, ki nas je popeljal še do bobrišča na reki Ščavnici v Slaptincih, ki sodijo v občino Sv. Jurij ob Ščavnici.

Tokrat nas je do novega bobrišča, ki je v bregu Negovskega jezera, kjer z loviščem upravlja LD Negova, popeljal gobar **Jožek Kramberger**. Bobrišče smo z njim obiskali 20. 10. 2016. Ob pogledu na bobrovo delovanje v okolici smo bili prijetno presenečeni. Presenečeni zato, ker se je bober, skoraj gotovo z družico, priselil na obalo 9 ha velikega Negovskega jezera. Ko nas je gobar Jožek poklical po telefonu, nismo odlašali, pač pa se takoj odpravili na ogled te zanimivosti. Ko smo si ogledali okolico okrog bobrišča, z njegovi-

mi glodači »posekana« drevesca in njegov »brlog«, ki je na zahodnem delu obale Negovskega jezera, nam je o svojem odkritju povedal: »Le dober teden dni je od tega, v petek 14. oktobra 2016, ko sem se odpravil po gobe. Moj 'štal' za iskanje gob je okolica Negovskega jezera, saj tu živim skoraj od otroštva. Bil sem tudi lovski pripravnik LD Negova in velikokrat 'trajabar' ob skupnih

Pižmovk morda ni tudi zato, ker je brežina jezu obdana z gladkimi betonskimi ploščami(?)».

Naj zapišemo, da smo se še vrnili na bobrišče in opazovali delo, ki ga bober(i) nadaljuje(jo) pri gradnji bobrišča in pripravljajo(z) zaloge hrane. V bližnji okolici je dodatno podrli (drli) še nekaj manjših dreves, »naglodana« pa so tudi že debelejša debela.

Ludvik Kramberger

Foto: L. Kramberger

Novo bobrišče v obali Negovskega jezera. Okrog bobrišča, ki je v obali, so oglodana nova in nova drevesa.

lovih. Ko sem ob obali oprezal za gobami, se mi je zdelo sumljivo, da so bila ob obali na sveže podrti manjša bukova drevesca. Ko sem prišel bliže, sem takoj ugotovil, da je to delo bobra.« Ker je Jožek bral o bobrih, ki so se naselili na reki Ščavnici, je takoj vedel, da je to, kar vidi, delo bobrov, zato me je tudi poklical. Da je bobrišče sveže, smo ob obisku ugotovili po povsem svežem gradbenem materialu manjših debel in bukvinih vej, na katerih je bilo še sveže listje. Listje na vejah verjetno ni ovenelo tudi zato, ker so veje in debelca bobrišča potopljena v vodo in tako lahko »živijo« še nekaj časa. Ker je gobar velik ljubitelj narave, je bilo to zanj zelo zanimivo, zato se je odločil, da bo obelodanil svojo najdbo.

Ob bobrišču sva opazovala okoličje jezera. Na gladini sva zagledala edinega še živečega laboda, ki naju je radovedno opazoval. Kam so izginili preostali, nama ni znal povedati nihče. Jožek se je tudi spomnil, da je bilo na jezeru nekoč veliko pižmovk (*Ondatra zibethicus*), ki so bile dokajšnja nadlega mlinarju, katerega mlin je poganjala voda iz jezera. S kopanjem svojih rogov so mu namreč predirale jez in ga je moral krpati s »pausi« (snopi svežega vejčja), ki so ga porivali v rove pižmovk in jih dodatno mašili z ilovico. Pižmovk zdaj ni več, pa tudi tristo let starega grajskega mlina ne, od katerega je ostala le razvalina.

Foto: A. Podbevšek

Lovci se kitijo s košatimi čopi dlak z gamsovega hrbtnega grebena v tekmi, kdo ima najlepšega.

S štajerskega lovskega sejma v kraju Turnau

Avstrijci so naravnost obsejdeni z adventnimi sejmi. Menijo, da tako zapolnijo praznino v manjših turističnih krajih. Tako jih prirejajo širom po deželi. Lovci Gornje Štajerske so si ga omislili v kraju Turnau, v gorski vasi pod vrhom Hochschwaba. Na ograjenem mestnem trgu postavijo stojnice, okrašene s smrekovimi venci in figurami divjih živali. Ponujajo divjačinske mesnine,

Na stojnicah so bili naprodaj: divjačinske mesnine, razni domači izdelki, lovske potrebščine, pa tudi likerji in med.

izdelke iz živalskih kož, lesa in volne, vmes pa lovsko opremo od klobukov, jopic do pasjih ovrtnic. V sredini dogajanja diši po divjačinskem golažu, ješprenju in salamah. Na odru se vrstijo govori, zborovsko petje, a najpomembnejše je ocenjevanje gamsovih čopov

iz dolgih zimskih dlak na lovskih klobukih. Prav zabavno je gledati lovce, kako s ponosom in šalami majejo čope. V omenjeni deželi so gamsi zakon in njihova podoba predstavlja blagovno znamko avstrijske Gornje Štajerske. Pristajali bi tudi našim lovcem! Še to: v Avstriji so lovci cenjeni in skoraj ni prireditve, da ne bi nastopali ali postopali naokoli v svojih zelenih lovskih krojih.

Albina Podbevšek

Streliška tekma LD Vransko in DSL

Na Vranskem so na letošnji velikonočni ponedeljek znova pripravili strelsko tekmovanje *Velikonočni pirh*, ko lovci streljajo v posebne, velikonočne tarče; oblikovali so jih v obliki pirha in jih obarvali z različnimi barvami. Idejo so dobili od lovskih prijateljev na avstrijskem Koroškem, saj je tako strelsko tekmovanje pri njih že dolgoletna tradicija.

Tekmovanje je potekalo v moški in ženski konkurenci ter

Foto: I. Kocijančič

Članice Društva slovenskih lovk smo bile gostje na družabni strelski tekmi Velikonočni pirh na Vranskem.

ekipno. Sodelovalo je okoli 130 strelk in strelcev ter štirinajst ekip iz raznih lovskih družin. Streljali so s puško risanico z razdalje 100 m. Strelec strelja sede z improviziranih lovskih prež. Letošnje tekmovanje je bilo organizirano že šestič in dogodek je postal tradicionalno druženje lovcev strelcev iz vse Slovenije in zamejstva. Tekmovanje je potekalo brez zastojev, predvsem pa brez zapletov. Vsi nastopajoči so bili zadovoljni s tekmo, hrano in predvsem z nagradami, ki so bile zelo privlačne. Predvsem zato se nas je večina odločila, da bomo na tekmo prišli tudi naslednje leto.

Pokale in lepe nagrade sta podelila župan Občine Vransko **Franc Sušnik** in starešina LD Vransko **Florijan Rojnik**.

Najboljši rezultat v ženski ekipi (osvojila je prvo mesto) je dosegla mlada lovka **Kristina Kramar** iz LD Luče, druga je bila **Alojzija Hrastovec**, izkušena strelka, članica Društva slovenskih lovk in LD Vransko, tretje mesto pa si je pristreljala **Suzana Mazzon** iz Kluba slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob – Italija.

Vse čestitke organizatorjem. Čeprav nam vreme ni bilo povsem naklonjeno, je tekmovanje *Velikonočnih pih* več kot uspelo. Tudi dobre volje in vzdušja ni manjkalo. Še pred zaključkom tekmovanja smo se dogovorili, da se tekmovalci že veselimo naslednjega srečanja.

Ivica Kocjančič

Pet let vztrajanja za »posebneža« s Kaple

Marko Richter, lovec in lovski čuvaj s Kaple na Kozjaku, ki se ga je oprijel vzdevek Zeleni, je ponovno dokazal, da je vztrajnost lepa čednost. Pet let je opazoval in zalezoval zanimivega srnjaka v svojem revirju in ga tudi večkrat fotografiral. Rogovje omenjenega srnjaka sprva ni bilo nič posebnega, nato pa je začelo kazati znake neznatne rasti. Po petih letih ga je Marko letos uplenil pri Jozlovem mlinu, v prvem revirju lovišča **LD Kapla** na Kozjaku. A prvič, je povedal Marko, ga je ta srnjak resno opozoril nase že 20. januarja 2016, torej pozimi, ko je ocenil, da bo njegovo rogovje nekaj posebnega. Nato je nešteto obhodil revir, a srnjaka ni bilo več na spregled. Ponovno ga je videl spet šele sredi marca, ko ga je tudi fotografiral.

Potem pa kot da se je pogreznil v zemljo: srnjaka spet ni in ni bilo. A Zeleni je znan kot vztrajen lovec in je čakal in čakal. O zanimivem srnjaku je govoril tudi z revirnim vodjem **Pavlom Garmutom**, ki ni vedel zanj. Skupaj sta ga zalezovala in iskala; Pavle ga ni nikoli videl, Zelenemu pa je bila Diana naklonjena in srnjaka je maja le uplenil: lovsko pravično in v spomin na pokojnega prijatelja **Maksa**, ki mu je tudi nadel

Foto: J. Vilhužnik

Marko Richter - Zeleni (LD Kapla) s svojo zanimivo trofejo

vzdevek Zeleni. Njegova trofeja je res nekaj posebnega in zanj je Zeleni, ki je tudi odličen lovski fotograf, dobil veliko lovskega blaga od številnih prijateljev iz zelene bratovščine. Marko je povedal, da je tega Dianinega darila res vesel, a da bi bil vesel tudi, če bi srnjaka uplenil Pavle. Tako bi moralo veljati ob uplenitvah med vsemi lovci, je prepričan mladi lovec, ki svoje poslanstvo dejansko opravlja z vso dušo in srcem.

M. T.

Nove knjige

Bojan Knific: Bornovi v Tržiču

Septembra 2016 je pod takim glavnim naslovom izšla in bila predstavljena obsežna knjiga (408 strani) o baronih Bornih, ki so si pol stoletja prizadevali za splošen družbeni napredek Tržiča in okoliškega prebivalstva. Kot podnaslov je zapisano: *Pričevanja o življenju tržičkih baronov Bornov*. In kot je na predstavitvi posebej poudaril avtor knjige dr. **Bojan Knific**, kustos Tržiškega muzeja, je vsebina knjige z zbranimi arhivsko-dokumentiranimi gradivi zanimiv, povsem nov in vsekakor aktualen pisni »dodatek k zgodovini plemstev na Slovenskem«. Knjigo je založila Založba Narava, d. o. o., iz Kranja in je v prvem natisu (2016) izšla v 1.500 izvodih.

Julius baron von Born (1891 do 1897) je bil židovskega rodu in se je rodil leta 1840 na območju zdajšnje Poljske. Že v mladosti se je uveljavil kot uspešen gospodarstvenik in izstopal kot odličen finančnik berlinskega bančništva. S takimi referencami je kmalu dobil mesto in vpliv v višjem družbenem okolju, tako v samem berlinskem bančništvu kot tudi svetovnem merilu. Leta 1880 so Juliusa Borna »povzdignili« v dedni plemiški stan s stopnjo barona. Kot finančnik je med drugimi finančnimi investicijami z denarjem pomagal tudi cesarju financirati gradnjo pomembne železnice Dunaj–Trst.

Znano je, da je imelo v plemiškem stanu tudi lovstvo poseben »status« in vpliven pomen. Med plemstvom je bil namreč lov sestavni del vsakdanjika; bilo je merilo in pokazatelj vpliva in moči tega razreda. Prav na lovu so se med vplivneži rojevale ideje in oblikovale poslovne vezi ter se na lovih ali po njih dogovorili o najpomembnejših političnih, gospodarskih, režimskih dejanjih. Tudi Julius Born (in kasneje njegova sinova) je še kako hitro dojel, da je lovstvo ena najpomembnejših oblik in sredstev za doseganje njegovih gospodarskih in političnih ciljev, predvsem pa tudi osebnega blagostanja. Zato ga zasledimo v prvih vplivnih lovskih vrstah ob koncu devetnajstega stoletja. Prav v tistem obdobju je začel gospodarsko in raziskovalno, pa tudi lovsko vstopati v tržiški karavanški svet. V letu 1891 je že bogati Julius Born v Tržiču od *Kranjske industrijske družbe* odkupil delnice vseh posesti s površino 10.000 oralov na območju Loma pod Storžičem, Jelendola, Podljubelja, Bistrice. Vzporedno je odkupoval zemljišča večjih kmetov in drugih posestnikov. Na ljubeljski strani je postal tudi lastnik že nekoliko pojemačega

rudnika živega srebra, v okolici Tržiča in nad njim, na območju zdajšnjega Jelendola (Butterhofs), pa je postal posestnik mogočnih bukovih gozdov z izjemno veliko in kakovostno lesno maso. Kasneje, ko oglarjenje ni bilo več donosno, so Borni sadili gospodarsko donosnejšo smreko. Bil je lastnik vodnih virov in rudnin. Obenem pa si je baron Born na območjih svoje posesti z vsem hotenjem in doslednostjo pridobil tudi vse lovne pravice. Že takoj po prvih nakupih posesti, v površini skoraj 2.752 ha, je začel svojo posest tudi ograjevati in jo spreminjati v »oboro«, v katero je naseljeval jelenjad, ki so jo pripeljali z Madžarske, Poljske in iz Avstrije (Štajerske). Med letoma 1891 in 1896 je Born iz Švice pripeljal alpske kozoroge, za katere je bila cena 4000 do 6000 švicarskih frankov za žival in jih izpustil v okolišju na območju Ljubelja. Njegovo ograjeno posest so upravljali pooblaščenici, pri njem zaposleni lovci in gozdarji. Veljala je stroga, popolna prepoved prehajanja in hoja skoznj ter nabiranja gozdnih plodov. To je bila za sosedo in male kmete velika ovira, saj so se nekdanj lahko tam svobodno gibali in pasli živino. Vzporedno je v bližini njegove obore začel postavljati svojo ogrado za divjad (predvsem za jelenjad) tudi veleposestnik **Gilbert Fuks** v Kokri. Večji kmetje – lovski zakupniki manjših površin – so se zelo bali Bornovega nespravljalivega in krutega lovskega režima. V knjigi *Bornovi v Tržiču* je na neposreden način opisan tudi grozovit lovsko-kmečki dogodek – umor kmeta, povzet iz časopisa Gorenjec (št. 32 /1908), ko sta Bornova lovca, brata, označena kot »nemškutarja Tscharman«, na planini Kovči na zverinski način umorila Matičevca, ker jima je le očital, »da nimata (kot Bornova lovca) v kmečkem lovskem revirju kaj iskati«.

Julius Born je bil ob delu in življenju v Tržiču vedno bolj in bolj zasvojen z lovom. Ni bil samo strasten lovec, ampak tudi pragmatik, saj je za politično in gospodarsko elitno družbo Evrope začel razvijati priljubljen trofejni lovni turizem na najvišji ravni. Tudi njegova sinova **Friderich** (1873–1944) in **Carl** (1876–1957) nista bila nič manjša lovska navdušenca. Še posebno Carl je šel po očetovih stopinjah kot lovec in gospodarstvenik. Dokazoval in deloval je v okolišjih nad Tržičem od vrhov Karavank do Jelendola, Stegovnika. Za razvoj lovstva in njegov gospodarski

razcvet je bilo pomembno, da je pred 121 leti zgradil predor skozi Dolžanovo sotesko in tako odprl pot v »novi« svet. Prav tako je napravil še manjše predore na ljubeljski strani, na poti na planino Preval, ki so omogočali tudi in predvsem odlične visokogorske lovske zalaze pri lovu gamsov in po naselitvi alpskih kozorogov tudi na to divjad. Uredil je tudi privlačen predor pod Stegovnikom, kjer so bila med drugimi rudnina mi tudi nahajališča bakrove rude. In kjer je baker, je tudi zlato! Domačini, še posebno tisti, ki so se zaposlili pri Juliusu Bornu in nato pri njegovem sinu Carlu, so imeli radi Borne, saj so jim nudili zaposlitev in, kot so govorili, tudi pravično plačilo za opravljeno delo. Prva, pri Bornu zaposlena slovenska lovca domačina sta bila **Matevž Ahačič** (od 1897 do 1926 in **Jakob Žumer**, ki se je zaposlil v letu 1895). Knjiga *Bornovi* v

Julius Born, začetnik nastajanja gospodarsko, politično in lovsko vplivne rodbine na tržiškem okraju na Gorenjskem.

Tržiču razkriva, da so bili pri zahtevnejših in bolj plačanih delih vedno v prednosti tuji delavci. Tudi vodje lovišča/lovstva so bili vedno tujci. Tako je tudi zapisano sporočilo: »Tujci za tujce!« Kmetje in manjši posestniki so, preden je bila postavljena obora, lahko nemoteno koristili gozdne poti, steze, dostope v njihove gozdove, planine, takoj nato pa je bilo vse to prepovedano in povsem ukinjeno. Zato so nastajali mnogi spori in nesoglasja s kmečkim prebivalstvom. Izoblikovalo se je narodovo sporočilo: »Kmetje ne prodajajte zemlje!« Lovska ograja (leseno-žična obora) je bila dolga 37 km in se je začela pri Hudičevem mostu v Dovžanovi soteski – Pri Primožiču – in se nadaljevala do Vrha Košute in nato potekala po deželni meji med

Koroško in Kranjsko ter nato proti jugu skoraj do Storžiča in spet nazaj do Primožiča. Ograja je bila visoka 3 m. Lovci z dobro kondicijo so jo lahko obhodili v sedmih urah. V knjigi je povzeto iz članka v *Slovincu* (1893), da je bilo v to oboro »spuščenih 150 jelenov in toliko srn, divjih koz in druge divjačine«. Skupaj na bi v ogradi živelo 400 glav divjadi. *Slovenec* se še sprašuje: »Kaj pa se je zgodilo s potmi in kaj s kmeti?« Domačini in kmetje so ograje nim površinam pravili »živalski vrtovi«. Podrobnejše statistične podatke o divjadi v obori razberemo iz povzetka poročila **Dušana Šušteršiča**, ki ga je zadalžilo Ministrstvo za gozdarstvo LRS (prevzemni zapisnik iz leta 1945), kjer navaja, da je bilo v desetletju od leta 1930 do 1940 v Bornovem lovišču uplenjeno: 402 glave jelenjadi, 78 glav srnjadi in 312 gamsov. O odstrelu kozorogov, divjega petelina, ruševca in druge divjadi ni navedenih podatkov. V osemletnem obdobju od 1930 do 1940 (razen 1935 in 1936) je poginilo 140 glav jelenjadi, 98 glav srnjadi in 55 gamsov. V poročilu iz leta 1945 tudi piše, da je bilo pred drugo svetovno vojno tam približno 500 glav jelenjadi, v letu 1945 pa samo še okrog 50. Enako zmanjšanje številčnosti je veljalo tudi za gamse; od nekdanjih 600 jih je po vojni ostalo le še okrog sto.

Lovske trofeje iz Bornovega lovišča so bile skoraj vedno predstavljene na mednarodnih lovskih razstavah in ocenjevanjih, kar je dokaz tesne povezanosti Bornov z evropskim lovstvom. Tudi na zadnji predvojni slovenski lovski razstavi v Ljubljani, leta 1930, so bili roglji in rogovja gamsov iz Bornovega lovišča visoko ocenjene lovske trofeje in skoraj vse tudi prejemnice medalj.

Pri prvem Bornu (Juliusu) in tudi pri sinu Carlu pa je opaziti, da s *Slovenskim lovskim društvom (SLD)*, ustanovljenim leta 1907 kot *Klub*, Borni niso sodelovali. Da pa so se poznali z nekaterimi vidnimi člani SLD, v omenjeni knjigi potrjuje povzitek božično-novoletnega voščila Carla Borna in njegove soproge Renate (24. 12. 1936), poslano dr. **Ivanu Lovrenčiču**, predsedniku Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, na Vrhniko in kot odgovor tudi njegovo povratno božično-novoletno voščilo.

V času druge svetovne vojne je bil grad Bornovih v Jelendolu požgan, poškodovan in opustošen, so bili tudi drugi objekti. Preostalo uporabno opremo in inventar so

raznesli domačini ali pa je bil tudi nezabeležen odtujen.

V času od približno 1930 do 1945, t.j. do konca druge svetovne vojne, so bili na seznamu, zaposlenih pri Bornu, zapisani trije gozdni čuvaji in lovci: **Ignac Nahtigal** z Jezerskega, **Anton Plečnik** in **Jurij Štelcer** (ni zapisano od kod sta bila doma). Zadnji lastnik »Bornovine« v Jelendolu – Puterhofu, Carl Born, je moral pred nacisti zbežati iz naših krajev, ker je bil židovskega rodu. Najprej je šel v Italijo, nato pa se je preselil na Dunaj, kjer je leta 1957 tudi umrl v dvainosemdesetem letu starosti. Od njegovih gozdno-lovskih čuvajev se je Ignac Nahtigal vrnil na rodno Jezersko in se zaposlil na gozdnem obratu Jezersko in Predvdor. V letu 1957, ko je Lovska družina Jezersko dobila v upravljanje vrnjeno lovišče, se je Ignac včlanil v to LD. Zadržal je bogato zakladnico spominov na trdo gozdarsko in lovsko delo pri Bornovih, kajti njihovi lovci so morali poleg lova in nadzora lovišča početi tudi vse drugo: od popravila obore, vzdrževanja lovskih objektov, naprav, priprave krme, krmljenja divjadi do vodenja in strežbe lovskim, političnim in poslovnim gostom. K njihove mu delu je sodilo tudi: pomoč v kuhinji, nabava, prevozi in celo z otroškim varstvom jim ni bilo prizaneseno. Ignac se je vedno rad spominjal na svoje partizanske dni in grozote druge svetovne vojne. Nikoli ni opustil skrbi in želje, da bi ohranili nekaj Bornove zapuščine kot zgodovinski pomnik nekega minulega obdobja. Gotovo je vsaj delni prispevek k temu tudi omenjena knjiga.

Knjiga *Bornovi v Tržiču*, zasnovana in napisana strokovno-zgodovinsko, po vsebini ne služi samo kot neka družinsko-rodbinska kronika, ampak tudi kot del pregledne zgodovine razvoja kraja, pa tudi novih odkritij in prizadevanj za gospodarski razcvet tržiškega okraja. Zato je del krajevne tržiške kronike, kjer so na podlagi dokumentov in pričevanj ljudi povzeti dogodki v kraju. Razpoznavna sta tudi posebna skrb za divjad in njen pomen. Ne nazadnje v omenjenih sporih C. Borna s kmeti ne prezremo manj znane sodne pravde, kjer izstopa dvoličnost dr. **Ivana Tavčarja**, odvetnika, pisatelja, politika, časnika, in ljubljanskega župana dr. **Ivana Hribarja**, ki je zastopal tožitelje, t.j. kmete – posestnike zemljišč na planini Korošica, ki so se upirali, ker niso želeli oddati zemljišč za lovske namene Bornovega imperija. Zoper vse

bolj agresivne namere so se kmetje pritožili tudi na Deželni zbor. Pravda se je končala tako, da so kmetje tožbo izgubili. Izkazalo pa se je, da je zaradi neuspele pravde kmetov njihov prejšnji zagovornik odvetnik Hribar odpovedal zastopanje, saj je v nadaljevanju pravde prevzel zastopanje Juliusa Borna proti kmetom. V knjigi z zanimanjem preberemo opise

Ignac Nahtigal (1901–1994) z Jezerskega je bil eden zadnjih Bornovih lovcev. Na fotografiji (iz tridesetih let p. stol.) z uplenjeno gamsovo kozo v Bornovem lovišču pod Košuto.

vodnih ujm, delovnih in drugih nesreč, zaposlenih v gradu. Druga svetovna vojna tudi Bornovih ni obšla. Marsikaj izvemo novega o nekdanji ozkotirni železnici v Jelendolu, elektrarni, opekarni, železniški povezavi Tržič–Kranj, dobrih delih Bornovih, kot npr. les in zemljišče za izgradnjo, postavitev planinske kočice na Kofcah, darilo Juliusa Borna. Opisano je grajsko udobje, prehrana, gradnja predora in njegove prednosti v Dolžanovi soteski. V knjigi nadalje piše o denacionalizaciji in seveda o lovstvu Bornovih, ki je skozi povzetke ohranjenega pričevanja ljudi opisano in predstavljeno v popolni neposrednosti pa tudi krutosti tedanjega časa. Zanimivo so predstavljeni in zapisani dogodki in načini, kako so baroni pridobivali kmečka in druga zemljišča. »Bogvar, da bi te jagri dobil, da bi kar po gozdovih hodili,« tako je v to knjigo zapisal prof. dr. **Janez Bogataj**.

Isabella Gruber, pravnikinja Juliusa Borna, je v svojem predgovoru *Knjigi na pot* poleg množice zahval vsem, ki so zbirali, odkrivali, zapisali in naposled uredili in oblikovali arhivsko gradivo in vire o njeni rodbini zapisala: »*Ponosna sem na svoje prednike. Ponosna sem, da sem del te družine.*«

Franca Ekar

Lepega septembra dne, ko smo našega lovskega tovariša **Marijana Pihlarja** spremljali na zadnji poti, smo se spraševali, zakaj morajo oditi tako zgodaj najboljši. Njegovo življenje se je kruto končalo 5. 9. 2016, v nekaj mesecih po hudi bolezni. Zapustil nas je prijatelj in nadvse spoštovani tovariš - Prlek.

Takoj ko se nam je pridružil, se je aktivno vključil v življenje lovske družine. Prevzemal je vse dolžnosti, ki smo mu jih naložili, in jih nadvse uspešno ter dosledno tudi izvrševal! Bil je dolgoletni ugeden član UO LD (2006 do 2010), predsednik komisije za škodo in nenadomestljiv predsednik komisije za lovske šege (1994 do 2002 in 2006 do 2010). Kot odlični organizator je oživil lovske pleske, ki so nato postali tradicija, prav tako lovske maše in vsakoletno polaganje sveč na grobove preminulih članov ob dnevu mrtvih. Na njegovih plečih je bila organizacija in izvedba zahtevnih programov 50-letnice in lani še 70-letnice obstoja LD. S svojo prepoznavnostjo in vztrajnostjo je uspel k zahtevnim programom pritegniti tudi sponzorje in tako zmanjšati finančna bremena LD. Njegovo delo je vgrajeno tudi v naš novi lovski dom.

LZS je Marijana za uspešno delo odlikovala z znakom za lovske zasluge in zlatim znakom za lovske zasluge, LD Ljutomer pa z zlato družinsko plaketo.

Kot lovec nam ostaja v spominu, da se je raje družil kot hvalil s plenom in da je redno zalagal krmišča.

Tako dosleden in uspešen kot v lovstvu je bil tudi v zasebnem, poklicnem in družbenem življenju. Vse življenje je preživel na domačiji, kjer je z ženo in sinom v zadnjih letih ustvaril prepoznavno turistično kmetijo. Kot pristen Prlek je užival pri delu v vinogradu in svoji vinski kleti. S prizadevnostjo in znanjem je zaslužen postal član bratovščine Vinskih viteзов. Kot poklicni gostinjski in turistični delavec je pred leti v vlogi vodje uspešno razvijal tudi bližnje terme v Banovcih. Aktivno se je predajal delu v vinogradništvu in na kmetiji.

Aktiven in nepogrešljiv je bil v kraju in občini, saj je bil dolgoletni predsednik KS, TD in član gasilskega društva. Za njim ostajajo uspešno izpeljani infrastrukturni projekti v kraju ter oživitve pomena rojstne hiše jezikoslovca Franca Miklošiča s spominskimi prireditvami v sosednjem Radomerščaku.

Lovci in stanovski tovariši, prijatelji in sokrajani se bomo našega Marijana spominjali kot delavnega, zanesljivega in predvsem dobrega človeka! Za njim ostaja vrzel, ki jo bomo težka zapolnili!

LD Ljutomer – E. L.

Šenčurski in okoliški lovci smo se v začetku avgusta 2016 na šenčurškem pokopališču po lovsko poslovili od našega dolgoletnega člana **Janeza Globočnika** iz Vogelj. Po delu, duši in srcu je bil pravi kmetovalec, nadvse delaven, napreden, razgledan, ugleden in spoš-

tovan. V domačo vas je prinesel marsikatero novost v kmetijski pridelavi in pri delih v gozdu. Celotno delovno življenje je posvetil ohranitvi in napredku obsežnega Pirčevega posestva, ki je pod njegovim preudarnim gospodarjenjem postalo ena največjih in najuspešnejših domačij v kraju. Imel je še veliko delovnih in ustvarjalnih načrtov, vendar ga je kratkotrajna, a težka bolezen premagala. Umrli je 2. 8. 2016 v 80. letu starosti.

V zeleno bratovščino se je vključil leta 1965. Kaj hitro je bil vprežen v aktivno delo v lovišču in organe upravljanja LD. Dela je bilo takrat veliko, saj je bilo šenčursko lovišče v tistem času znano po obilju male divjadi, ki pa je vse leto terjala učinkovito strokovno delo pri upravljanju z njo in njenem varstvu. Janez je vsako leto opravil nešteto delovnih ur in traktor-skih voženj pri krmljenju fazanov in jerebic, pri razvozu krme in drugih delih v lovišču. Vsa leta, odkar v lovišču potekajo čistilne akcije, kar je že blizu 30 let, je bil vedno aktiven in iz lovišča s traktorjem odpeljal na tone navlake in odpadkov. Bil je eden od pobudnikov gradnje fazanjega vzreja-lišča v lovišču ter z delom in nasveti veliko prispeval k njegovi uspešnosti. Prav tako je bil tudi pobudnik ureditve krmnih njiv za malo divjad, takratni novosti pri upravljanju z divjadjo. Gospodar in član UO LD je bil v letih od 1981 do 1989 in od 1992 do 1996, v »zlatih letih« šenčurskega lovstva, ko je lovišče slovelo kot najbogatejše z malo divjadjo na Gorenjskem. Dva mandata (1986 do 1992) je deloval v Komisiji za gospodarjenje pri ZLD Gorenjske, kjer je uspešno vodil odbor za malo divjad. Bil je uspešen vodnik nemških pičarjev. Aktivno je deloval tudi v domačem gasilskem društvu, v konjeniškem klubu in organih krajevnih skupnosti.

Za dolgoletno in uspešno delo v lovski organizaciji je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in zlatim znakom LZS za lovske zasluge, ZLD Gorenjske pa mu je podelila plaketo. Prejel je tudi vsa družinska odličja ter še mnoga druga pisna priznanja in plakete.

Dragi Janez, veliko skupnih dogodivščin in prijetnih spominov nate nas bo še naprej spremljalo ob naših družinjah in lovih. Hvala ti za prijeten čas

in trenutke, ki smo jih preživel s teboj. Spominjali se te bomo kot odločnega in odgovornega lovca in prijetnega lovskega družabnika, predvsem pa kot človeka, ki je neizmerno ljubil domačo zemljo in kot le malokdo spoštoval naravo in njeno divjad. Hvala ti za vse, kar si nesebično prispeval za razvoj šenčurskega lovstva in divjad našega lovišča. Še poslednjič Ti kličemo – lovski zdravo!

LD Šenčur – B. G.

Smrt je znova rezko zarezala v vrste lovecev LD Hrenovice – 12. septembra smo se zadnjič poslovili od našega lovskega tovariša in starešine **Jureta Grossija**. Prizadene in užalosti nas, ko odhajajo starejši in modri moške; a ko usoda poseže med mlajše, ki so še prepolni življenjskih in lovskih stremeljenj, je bolečina morda še bridkejša: naš Jure je izgubil boj z zahrbtno in hudo boleznijo pri vsega petinširidesetih letih.

Jure Grossi (23. 5. 1971 – 10. 9. 2016) je otroštvo preživel v Razdrtem. Starejši se kot lovca spominjamo njegovega že pokojnega očeta Bruna. Jure se je izšolal za kovinarja, kot strojni tehnik je delal v postojnskem LIV-u in nato Tajfunu. V Hrenovicah si je ustvaril družino z dvema otrokoma.

V lovske vrste je vstopil leta 1991, po opravljenem izpitu je leta 1993 postal član LD Hrenovice. Kot lovec začetnik je precej pozornosti namenjal gamsom in mali divjadi, ves čas je bil tudi vodnik lovskega psov. Zlasti v zadnjih letih se mu je priljubil lov na jelenjad in predvsem na divje prašiče. Spominjamo se ga kot polnega in prepolnega energije. Zlasti njegovi tesnejši lovski prijatelji so se čudili, kako ob službenih in družinskih obveznostih najde še čas za kar lepo število lovskega uric v lovišču ter za kopico delovnih in organizacijskih obveznosti v LD. Kot da je slutil ...

Jure ni bil mož velikih besed, pač pa mož delovanja in dejanj. Tako je tudi vodil LD, zgled je dajal z delovnostjo in sposobnostjo organiziranja, jalove

razprave so mu bile tuje. Tisti, ki so z njim tesneje sodelovali, pravijo, da je znal tudi udariti po mizi, a zamere ni kupal. Njegove značajske lastnosti in sposobnosti, zlasti odločnost in široko strokovno znanje, so hitro prišle do izraza, kmalu je začel prevzemati zadolžitve v LD in na višjih ravneh. Pred očmi je imel pomen znanja, dosledno in ves čas se je izobraževal, in sicer: za lovovodjo, ocenjevanje trofeje, ocenjevanje lovske škode, za mentorstvo in seveda informatiko. Član IO LD Hrenovice je bil od leta 2003 do 2007, nato gospodar LD od 2011 do 2015, za starešino pa smo ga izvolili marca 2015. Med drugim je bil član Komisije za ocenjevanje trofeje Zahodno-visokokraškega OZUL od leta 2005 do 2010, član Komisije za oceno odstrela in izgub v LUO od 2006 do 2010 ter od 2013 naprej. V letih 2012 do 2016 je bil član častnega razsodišča Postojnsko-Bistriške OLZ in od 2015 naprej član UO OLZ. Za svoje prizadevno delo je ob priznanju LD Hrenovice prejel še plaketo OLZ I ter bil odlikovan za znakom LZS za lovske zasluge in z redom III. stopnje.

Praznino, ki zeva za našim Juretom Grossijem, bomo težko zapolnili. Ohranili ga bomo v častnem lovskem spominu.

Lovci LD Hrenovice – Š. K.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (na tudi o jubilejnih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2015, str. 345, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Marjan Trebše, LD Radeče,
* 24. 3. 1951, † 5. 10. 2016.

Lado Špiler, LD Artiče,
* 4. 7. 1949, † 11. 10. 2016.

Štefan Söke, LD Velika Polana,
* 1. 12. 1953, † 27. 9. 2016.

Dejan Kapše, LD Predgrad,
* 27. 4. 1979, † 26. 8. 2016.

Viktor Lavrič, LD Predgrad,
* 5. 3. 1950, † 20. 9. 2016.

Mihael Majerle, LD Predgrad,
* 20. 12. 1940, † 23. 9. 2016.

Adolf Ferik, LD Muta,
* 14. 8. 1935, † 17. 8. 2016.

Albin Mavrar, LD Ljubinj,
* 26. 2. 1941, † 24. 9. 2016.

Andrej Marinc, LD Ruše,
* 2. 7. 1942, † 12. 10. 2016.

Mihael Pišljarič, LD Javornik, Črni Vrh,
* 3. 10. 1933, † 17. 10. 2016.

Kazimir Kotnik, LD Kropa,
* 22. 2. 1933, † 24. 10. 2016.

Anton Kadunc, LD Taborska jama,
* 4. 3. 1938, † 5. 10. 2016.

France Sever, LD Brezovica,
* 13. 9. 1940, † 18. 10. 2016.

Jože Grabnar, LD Raka,
* 16. 2. 1932, † 16. 9. 2016.

Janez Rudolf Malis, LD Litija,
* 4. 1. 1941, † 10. 10. 2016.

Anton Pečoler, LD Zeleni vrh, Vuzenica,
* 14. 6. 1944, † 26. 9. 2016.

Emil Erjavec, LD Krka,
* 15. 2. 1928, † 29. 10. 2016.

Leopold Jelenič, LD Črnomelj,
* 28. 8. 1933, † 29. 10. 2016.

Stojan Fajtič, LD Fajtič hrib, Renče,
* 11. 12. 1947, † 6. 5. 2016.

Franc Stepančič, LD Fajtič hrib, Renče,
* 13. 5. 1938, † 3. 10. 2016.

Nikolaj Lutman, LD Fajtič hrib, Renče,
* 6. 12. 1940, † 2. 11. 2016.

Jožef Meolic, LD Murska Sobota,
* 21. 5. 1932, † 30. 10. 2016.

Umrli časten spomin!

Foto: J. Krivec

Zbor vodnikov psov krvosledcev pred oktobrskim skupnim lovom v lovišču LD Loka pri Zidanem Mostu

Srečanje vodnikov psov krvosledcev 2016

Pred lovskim domom in pod nadstreškom lovskega doma LD Loka pri Zidanem Mostu se je 23. 10. 2016 zbralo 52 vodnikov krvosledcev in njihovih simpatizerjev. Na ta dan je LD Loka pri Zidanem Mostu ob pomoči Komisije LZS za lovsko kinologijo spet organizirala srečanje vodnikov psov krvosledcev in vseh tistih, ki jim ni vseeno, kako ravnati, kadar divjad ne obleži na mestu po nenatančnem strelu. Čeprav v Lovcu ni bilo objavljeno vabilo za srečanje, se je pri lovskem domu zbralo veliko lovcev, ki se ukvarjajo s to pomembno dejavnostjo lovske kinologije oziroma imajo pravilen odnos do iskanja obstreljene divjadi. Jutranja dobrodošlica s čajem in toplo juho ob prihodu, številni pozdravi, stiski rok, objemi, takojšnji pogovori o naših psih, težavah na KZS so bile takojšnje teme.

Zbrane je pozdravil **Jani Krivec**, starešina in glavni organizator srečanja. Na programu srečanja je bilo: zajtrk, skupinski lov, razprava o problematiki krvosledništva po analizi iskanj v letu 2015 in kosilo z zaključkom. Pozdrav je veljal tudi vodniku psa krvosledca, članu UO LZS **Tomažu Trotovsku**. Kot udeleženec tega srečanja je bil med nami tudi **Ivan Žižek**, predsednik Komisije za izobraževanje pri LZS.

Nato je bila predstavitev poteka skupnega lova, predvsem s poudarkom na varnosti, postavljanjem strelcev na stojišča, predstavitevjo

lovovodje. Lov je potekal v predelu Velikega Kozja v lepem sončnem vremenu. Gonjači so pridno potiskali divjad proti stojiščem. V predelu lovišča stalno živijo gams, damjaki, srnjad in divji prašiči. Strelci so kmalu odmevali po predelu lovskega revirja.

Po lovu smo se spet zbrali pri lovskem domu in ugotovili, da so bili nekateri strelci uspešni; uplenili so košuto damjaka in tri divje prašiče. Strelci so streljali tudi na drugo divjad, ki pa ni obležala v ognju, zato so morali opraviti kontrolne preglede nastrelcev. Ob takem številu izkušenih vodnikov psov krvosledcev je bila to najmanjša težava.

Pred pozdravom uplenjeni divjadi so se zbrani okrepčali z malico in poslušali poročilo oziroma analizo iskanj obstreljene divjadi za minulo leto, ki jo je po pooblastilu predsednika Komisije za lovsko kinologijo pri LZS predstavila vodnica psa krvosledca in bodoča kinološka sodnica za ocenjevanje dela krvosledcev **Lorna Resman**. Povedala je, da bo povzetek analize objavljen v eni naslednjih številk Lovca in bo poleg na spletnih straneh LZS (Kinologija) predstavljena vsem lovcom.

Po pozdravu uplenjeni divjadi se je začel družabni del srečanja. Gostitelji so pripravljali hrano na žaru, tako da je lahko vsak kmalu prejel lakoto in žejo. V prijetnih pogovorih z željo, da bi se naslednje leto spet srečali, smo se v poznem popoldnevu počasi poslovili in razšli.

Menim, da so takšna srečanja in druženja v današnjem času, ko smo vsi časovno obremenje-

ni, nadvse koristna, predvsem za izmenjavo izkušenj in širjenje lovsko-kinološkega znanja, ki ga v marsikateri lovski družini v naši lovski organizaciji še vedno primanjkuje, kar še posebno pokažejo izsledki analize iskanj obstreljene divjadi.

Jani Krivec

37. Mednarodna širša poljska preizkušnja (ŠPP) ptičarjev - CACIT - Sežunov memorial

Deževno jutro 15. 10. 2016 nas je pričakalo v prelepi dolini Drage v lovišču LD Ig, kjer ob največjem ribniku stoji eden izmed najlepših lovskih domov. **Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP)** je skupaj z **LKD Ljubljana** in LD Ig organiziralo mednarodno ŠPP – 37. Memorial Bogdana Sežuna. Ta uporabnostna preizkušnja je predvidena vsako leto in doslej tudi vedno uspešno uresničena, organizirana pa je v spomin na starostno in nepozabnega kinologa Bogdana Sežuna, ki je v svojem življenjskem obdobju prispeval levji delež strokovnosti v slovensko lovsko kinologijo.

Kot sem omenil že na začetku, je to preizkušnja mednarodne ravni, ki jo vedno organizira DLP, njen namen pa je, da imamo v naših loviščih pse, ki so trdnega in zanesljivega značaja, ki zlahka premagujejo ovire, ki so navedene v Pravilniku za ŠPP – SM.

Za SM v letu 2016 se je s svojimi psi prijavilo le osem vodnikov,

kar je glede na prejšnja leta dokajšnje zmanjšanje števila. Doslej je ta preizkušnja vedno potekala dva dni, za tako malo prijavljenih psov pa smo na KZS v prijavi prošnji navedli, da bomo preizkušnjo izpeljali v enem dnevu. To so nam tudi odobrili.

Treba pa je poudariti, da je bila izmed osmih prijavljenih vodnikov kar trojica vodnic, kar je pri opazovalcih in vseh drugih udeležencih vzbujalo precej pohval.

Kinološki sodniški zbor so sestavljali: **Rudi Rakuša**, **Vlado Bogdanovič**, **Miroslav Bauman**, **Franc Turnšek** in kot strokovni vodja **Dejan Poljanšek**.

Sodniki so se pred uradnim odprtjem ŠPP – CACIT na jutranjem sestanku dogovorili, da bodo ocenjevali delo psov v dvojicah/parih. Rudi Rakuša in Vlado Bogdanovič sta sodila vodno delo in discipline ubogljivosti, Miroslav Bauman in Franc Turnšek pa discipline s polja in vlečko zajca.

Zvone Poznik, delegat KZS, je uradno odprl začetek Mednarodne ŠPP – **Memorial Bogdana Sežuna**, po dolini Drage je zadonela **Zdravljica**. Krajše pozdravne nagovore so nato udeležencem namenili predsednik DLP **Vilko Turk**, predsednik LKD Ljubljana **Dejan Poljanšek** in vodja prireditve **Matjaž Gerbec**. Sodniki so poudarili, kaj pričakujejo od psov in njihovih vodnikov.

Po žrebu štartnih števil je polovica vodnikov/vodnic odšla opravljat vodno delo, druga polovica pa v drugi del lovišča poljsko delo.

Na tej mednarodni ŠPP se ocenjuje pse v 21 disciplinah. **Vodno delo** je zahtevna disciplina, saj

Zbor vodnic in vodnikov s ptičarji na 37. Mednarodni ŠPP – Sežunovem memorialu (Draga pri Igu, 15. 10. 2016)

vsebuje predmete, kot so prosto šarjenje v globoki vodi z bogatim kritjem, iskanje in prinašanje race iz kritja ... Poleg tega ocenjujejo še vaje ubogljivosti, pri poljskem delu pa delo po vlečki poljskega zajca, način iskanja, stojo, mirnost psa pred odletelo pernat divjadjo in prinašanje izgubljene pernate divjadi.

Na to preizkušnjo se navadno prijavijo predvsem izkušeni vodniki s svojimi psi, kajti pogoji, ki jih morajo do tedaj že izpolnjevati psi, so naslednji: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljeni spomladanska preizkušnja (PZP) in jesenska vzrejna preizkušnja (JZP). Izkušnje dobrih vodnikov so se pokazale tudi pri delu psov in v zadovoljstvo je bilo opazovati pse, kako mora ptičar uspešno opraviti svojo nalogo. Vsi vemo, da mora imeti tudi pes »svoj dan«, ki pa na žalost tisti dan ni bil za vse sodelujoče najboljši. Takšen primer smo videli celo pri psu vodnice, ki je pred štirinajstimi dnevi z njim zmagala na državni tekmi v vodnem delu. Žal je njen pes na istem terenu pokazal veliko slabšo predstavo. Vendar kot kinologi moramo to znati vzeti v zakup in se potolažiti, da je vsaka takšna izkušnja tudi dobrodošla in upati, da bo naslednjič bolje.

Sodniki so vlečke napravili po Pravilniku ŠPP za delo ptičarjev in se potrudili, da so imeli vsi psi vodnikov/vodnic dokaj podobne možnosti. Po opravljenem delu so sodniki javno obrazložili delo vsakega psa in tudi javno razglasili oceno. Sojenje je bilo na visoki strokovni ravni in primerno mednarodni preizkušnji. Noben od vodnikov se na oceno ni pritožil.

Ko je ura odbila poldne, smo se zbrali na malici ob lovskem domu v Dragi, kjer se je četverka vodnikov zamenjala. Spet eni na polje, drugi na vodo ...

Kot na vsaki preizkušnji je bilo tudi tokrat tekmovalno vzdušje v pričakovanju, kdo bo s svojim štirinožcem pokazal najboljše delo. Kot že omenjeno, so odločale ma-

Foto: D. Poljanšek

Prvi trije najuspešnejši tekmovalni pari na Sežunovem memorialu 2016

lenkosti, kajti psi so bili večinoma zelo izenačeni. Računalniški štab v lovskem domu je delal, kolikor hitro je bilo mogoče, za kar se moramo zahvaliti predvsem večji **Tini Jež**.

Naposled je napočil trenutek razglasitve rezultatov in zmagovalca 37. Mednarodne širše poljske preizkušnje, Memorijala Bogdana Sežuna (2016). To je postal **Anton Vuzem** s svojim nemškim kratkodlakim ptičarjem **Amorjem**, »kraljem lova«, ki je zbral 209 točk in I. a. n. r.

Nasledni vrstni red:

2. **Čedomir Vogrinec** z nemško kratkodlakarko **Jojo Svetilovrenc**; 203 točk, I. b. n. r.

3. **Lidija Šmigoc** z nemškim kratkodlakarjem **Benom Sebeborci**; 208 točk, II. c. n. r.

4. **Janez Horvat** z nemškim kratkodlakarjem **Agom Prvskim**; 196 točk, II. d. n. r.

5. **Aleksander Koser** z nem-

škim kratkodlakarjem **Zorkova Capka Aron**; 193 točk, II. e. n. r.

6. **Petra Dečman** s psom **Gyurkovari Beceses**, kratkodlaka madžarska vižla; 192 točk, II. f. n. r.

7. **Katarina Košir** z nemškim kratkodlakarjem **Bacijem od SLO policije**; 185 točk, III. g. n. r.

Prvi trije so prejeli pokale, zmagovalec pa tudi prehodni pokal, na katerem bosta za vedno vtisnjena ime psa in njegovo ime.

Delegat KZS je naposled uradno sklenil mednarodno delovno preizkušnjo, nakar smo se vsi nastopajoči in sodelujoči prijateljsko poslovili ter z dobro voljo in polnimi vtisi preživetega kinološkega dne. Zaželeli smo si, da bi se spet srečali v večjem številu na naslednjem, 38. Sežunovem memorialu.

Dejan Poljanšek

UP psov po umetni KS v LD Banja Loka - Kostel

LKD Kočevje je v programu lovskih kinoloških prireditev za leto 2016 med drugim načrtovala tudi uporabnostno tekmo (UP) po umetni krvni sledi (KS) za vse pasme lovskih psov.

UP po umetni KS je bila organizirana v soboto, 8. 10. 2016, gostili pa smo jo lovci **Lovske družine Banja Loka - Kostel**. Priprave na prireditev so se začele že dan prej, ko so se v zgodnjem popoldnevu pred lovskim domom v Banja Loki zbrali sodniki in člani organizacijske skupine lovcev LD Banja Loka - Kostel ter začeli s pripravi. Organizacijska skupina je pripravila večerjo in uredila prostor za naslednji dan, kinološki sodniki pa so skupaj s pomočniki pripravili vsak po tri umetne krvne sledi, dolge približno 1.000 metrov. Predvsem ogled priprave slednih čevljev z vpenjanjem spodnjih delov nog smrjadi, ki so potrebni za pripravo KS, je bilo edinstveno in zanimivo doživetje, saj je marsikdo te priprave videl prvič.

Naslednje jutro so se priprave začele že ob prvem svitu in ob 8. uri so se vsi udeleženci zbrali pred lovskim domom, vse je bilo nared za preizkušnjo. UP po KS se je udeležilo osem vodnikov s psi različnih lovskih pasem. Po pozdravnem nagovoru starešine LD Banja Loka - Kostel **Cvetka Skoka** in predsednika LKD Kočevje **Jožeta Špeharja** ter po pojasnilu pravil UP po umetni KS je najprej sledil

Foto: M. Koritnik

Prvovrščeni vodnik Andrej Puž z bavarskim barvarjem Ursom

preizkus strelomirnosti psov in šele nato odhod na teren, kjer so sodniki pse preizkusili v delu po na umetni KS.

UP so vodili in delo psov ocenjevali trije sodniki: **Alojz Mlakar**, **Jurij Rihtaršič** in **Dejan Poljanšek**. Po končanem preskusu so se vsi udeleženci ponovno zbrali pred lovskim domom, kjer je bila razglasitev rezultatov. Vseh osem psov je izpolnilo zahteve in uspešno opravilo UP po umetni KS. Najboljše rezultate so dosegli **Andrej Puž** z bavarskim barvarjem **Ursom** (113,00 točk), **Mitja Andoljšek** z bavarsko barvarko **Kapajo Kumsko** (104 točke) in **Leja Rukša** z brandl brakom Asom (101 točka). Prvi trije so prejeli pokale, preostali udeleženci pa priznanja LKD Kočevje.

Ob koncu prireditve se je predsednik LKD Kočevje zahvalil vsem udeležencem za udeležbo in disciplino, sodnikom in njihovim pomočnikom in članom LD Banja Loka - Kostel pa za delovno požrtvovalnost pri izvedbi prireditve in za pogostitev v lovskem domu.

Mladen Koritnik ml.

Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v LD Podgorje

Lovsko-kinološko društvo **Koroške** vsako leto načrtuje in organizira uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov. Vsako leto organizira preizkušnjo v drugi lovski družini. Tako je bila letošnja 3. 9. 2016 v LD Podgorje pri Slovenj Gradcu.

Starešina **Benjamin Kramljak** je nekaj dni pred preizkušnjo sklical sestanek s predsednikom strokovnega sveta LKD **Bojanom Deberškom** in kinologom LD **Boštjanom Vrčkovnikom**. Dogovorili so se o poteku preizkušnje, si razdelili naloge, sam pa se je zaradi neodločljivih nalog opravičil. Na predlog starešine je naloge vodje preizkušnje prevzel kinolog **Boštjan Vrčkovnik**, ki je zagotovil tudi pomočnike, kri in parklje smjadi ter izbral terene za polaganje sledi.

V petek popoldne, dan pred tekmovanjem, smo se **Boštjan Vrčkovnik** in pomočniki **Janez Podkrižnik**, **Ivan Markus**, **Robi Hojnik**, **Milan Petek**, **Miha Breznik** in **Ciril Ojclom**, vsi lovci LD Podgorje, in mednarodna kinološka sodnika **Bojan Deberšek** in jaz sestali v lovski koči LD

Podgorje. Vrčkovnik je predstavil območja polaganja sledi ter vsakemu sodniku določil pomočnike. Skupina s kinološkim sodnikom **Deberškom** je pripravila dve sledi, ki ju je položila v predelu Suhega dola, moja skupina pa tri na območju od cerkve sv. Duha proti lovski koči. Vse sledi so bile dolge okrog 1000 m, položene z ustrezno količino krvi; 40 % samo s čevlji s parklji smjadi in dvema pravokotnima kljukama na primerno izbranih, ne preveč strmih, dobro prehodnih terenih (brez goste podrasti).

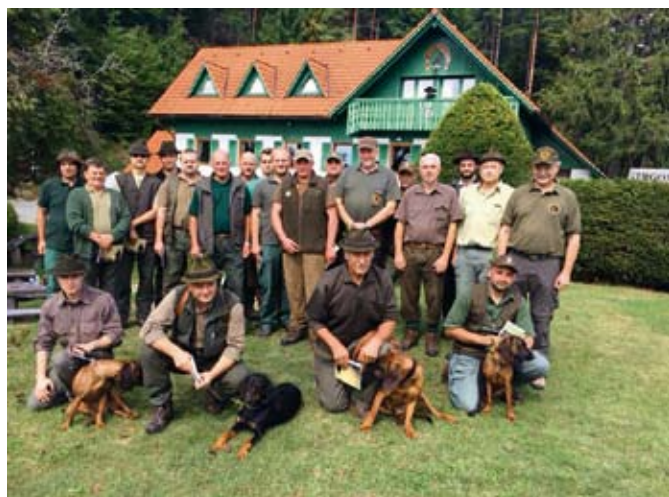
Naslednji, tekmovalni dan je bil zbor udeležencev pred lovsko kočjo. Vreme je bilo lepo sončno, kar preveč toplo za tisti letni čas. Preizkušnje se je udeležilo pet prijavljenih vodnikov s psi. Udeležence in druge prisotne sva nagovorila **Boštjan Vrčkovnik** v imenu LD in vodje prireditve ter jaz v imenu LKD Koroške. Predstavil sem tudi potek prireditve in Pravilnik o uporabnostni preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov. Vodja prireditve je izžrebal sledi in oblikoval skupine za odhod na teren.

Prireditve se je udeležilo tudi osem lovskih pripravnikov. Vodja prireditve je izkoristil priložnost in se dogovoril s **Cirilom Ojclom**, da bo krvosledništvo predstavil pripravnikom. **Ciril**, upokojeni poklicni lovski čuvaj in dolgoletni uspešen iskalec ranjene divjadi z brandl braki na Kočevskem, je pripravnikom obrazložil pomen krvosledništva, učenje krvosledcev za delo po krvni sledi in v to tematiko vključil bogate izkušnje primerov iz svoje prakse. Skupaj so si ogledali tudi del preizkusa po krvni sledi.

Vodniki s psi so opravljali sledi po izžrebanem vrstnem redu. Pred začetkom sledenja sta sodnika vodnikom še enkrat razložila, katere discipline bosta ocenjevala na preizkušnji in način ocenjevanja. Preizkušnja je potekala hitro in brez zapletov, kar je bila predvsem zasluga pomočnikov, ki so poskrbeli za prevoz sodnikov do začetka naslednje sledi, tako da je sodnik lahko odšel takoj na sled z drugim vodnikom. V tem času so pomočniki že prestavili trup smjadi na konec naslednje sledi. Po končani preizkušnji vodniki niso imeli pripomb nad položenimi sledmi ali na prisojeno oceno.

Najboljši trije rezultati: vodnik **Matej Domej** z bavarsko barvarko **Uzo Lovsko** je dosegel 114 točk in I. nagradni razred;

Dušan Mlinšek s črnogor-

Vsi udeleženci, organizatorji in sodniki na uporabnostni preizkušnji po KS, fotografirani po preizkušnji pred lovskim domom LD Podgorje.

ske planinsko goničko **Bribo** je dosegel 92 točk in II. nagradni razred;

Leopold Lesičnik z bavarsko barvarko **Ut Lovsko** pa je zbral 88 točk in III. nagradni razred.

Dva vodnika s svojima psoma preizkušnje nista opravila.

Suho vreme, suh teren, veliko svežih zapeljevalnih sledi divjadi so bili razlog, da so psi na sledi delali napake. Dva psa, ki sta ju vodila dva mlada lovca (eden še pripravnik), sta zaradi svoje neizkušenosti naredila tri napake in sta bila izločena iz tekmovanja.

Po zbranih podatkih je vodja prireditve razglasil rezultate ter vsakemu udeležencu izročil Bilten LD Podgorje, ki so ga izdali ob 70-letnici. Med razglasitvijo rezultatov sta sodnika na kratko analizirala del vsakega psa na sledi in opisala napake, ki so vplivale na znižanje ocene v posamezni disciplini oz. na izločitev.

Na koncu sem se v imenu LKD Koroške zahvalil vodstvu LD Podgorje, še posebno starešini, vodji prireditve in vsem prej navedenim pomočnikom za pomoč

in dobro organizacijo preizkušnje ter izkazano gostoljubje.

Jožef Verčko,
predsednik LKD Koroške

Uporabnostna preizkušnja lovskih psov po umetni KS

V organizaciji **LKD Novo mesto** smo v soboto, 17. 9. 2016, v lovišču **LD Veliki Gaber** uspešno izvedli uporabnostno preizkušnjo (UP) lovskih psov v delu po krvnem sledu (KS).

Lovišče **Veliki Gaber** se razprostira najseverneje od drugih lovišč **OZUL Novo mesto** oziroma lovskih družin **ZLD Novo mesto**. Lovišče je veliko 3.896 ha in ga upravlja 46 članov zelene bratovščine. Večina lovcev tudi živi v tem okolišju, kar je pomembno za uspešno sodelovanje z vsemi drugimi uporabniki zemljišč, na katerih lovijo divjad. Lovski dom in objekti, ki mu pripadajo, so postavljeni na idiličnem prostoru,

Udeleženci po uspešno opravljeni UP lovskih psov v delu po KS v lovišču LD Veliki Gaber

Foto: J. Jonežič

ki ga krasi velika lesena skulptura iz hrasta, na kateri so upodobljeni lovski motivi – iz lesa izklesani divji prašiči.

Temni oblaki, ki so se lovili po nebu tisti v petek, in sopara v ozračju so napovedovali večjo spremembo vremena, napovedovali so močne nalive in nevihte.

Vodja prireditve **Jožica Janežič** in delovna ekipa gabrovskih lovcev z njihovim predsednikom **Mirkom Žefranom** je pričala sodniško ekipo: **Francija Svetca**, **Bojana Deberška** in **Jožefa Verčka**. Na hitro so sodniki pripravili svojo opremo in spremljevalci so jih povedli na teren. Dežne kaplje so že začele svoj ples. A položiti je bilo treba osem sledov za osem prijavljenih psov v vodniki. Vrnili so se premočeni, dež ni in ni pojenjal, temveč se je iz ure v uro le še krepil. Ob zakurjenem kaminu, vročem čaju in topli malici se je razpletel izrazito lovsko-kinološki pogovor.

Ponoči so močni nalive v nevihtnih objemih spirali krvave umetne sledi.

Zjutraj je vodnike pozdravil predsednik lovske družine in vodja prireditve. Vodniki so izžrebali štartne številke, nato pa so s sodniki in domačimi lovci - vodniki odšli po terenu v lovišče, kjer so pse preizkušali v delu po KS.

Zelena vejica, ki je pričala o uspešno opravljeni UP po KS, je bila pripeta za slednimi ovrtnicami petih psov in klobuki njihovih vodnikov. Trije žal niso bili uspešni. V slabih vremenskih razmerah je bilo iskanje sledov izredno oteženo, zato tudi neuspešno čestitke za poskus, ki je verjetno vodnikom in psom prinesel novo izkušnjo.

UP po KS se je udeležilo tudi več pripravnikov, ki so z zanimanjem poslušali razlago o polaganju KS in iskanju obstreljene še žive ali že mrtve divjadi. Zaradi spoštovanja do živali nima nihče pravice, da bi jo brezvestno pustil trpeti. Lovec mora narediti vse, da bi divjad, ki jo je ranil, s pomočjo izšolanega psa in njegovega vodnika čim prej našel (ali se, prav tako

z njuno pomočjo, trdno prepričal, da je bil strel popolnoma zgrešen). Da je lovsko kinologija v loviščih LD kolikor toliko urejena, se velja zahvaliti predvsem posameznim vodnikom, ki se trudijo s svojim krvosledništvom, da uresničujejo zahteve LD glede lovsko etičnega lova.

Na tem mestu se zahvaljujem delovni ekipi LD Veliki Gaber, njenemu vodstvu, sodnikom in vsem drugim, ki so kakorkoli pomagali uspešno izpeljati UP po krvni sledi. Hvala za prijetno delovno in predvsem koristno kinološko druženje.

Jožica Janežič

Šestindvajseta Državna tekma lovskih psov v vodnem delu - CACT

Draga pri Igu (2016)

Po lanski uspešni jubilejni tekmi je letos tekmovalo še več prijavljenih psov. Tradicija se torej nadaljuje tudi s 26. Državno tekmo lovskih psov v vodnem delu – CACT, ki je bila 24. 9. 2016 v soorganizaciji **Lovskega kinološkega društva Ljubljana** (LKD Ljubljana), **LD Ig** in pod okriljem **Kinološke zveze Slovenije** (KZS).

Dnevi pred prireditvijo so potekali v znamenju priprav. Postorili smo vse potrebno za nemoten potek tekmovanja in za dobro počutje vseh povabljenih in nastopajočih. Vodja priprav in prireditve je bil kinolog naše LD Ig **Matjaž Gerbec**. Tako kot zadnja tri leta tudi letos Matjažu lahko pripišemo zvrhano mero strokovnosti in odgovornosti.

Prve meglice so se začela dvigati nad bajerji v Dragi. Čisto rahel piš, ravno pravnjska vlaga in prvi sončni žarki so obetali odlične razmere za delo psov v vodnem delu.

Že pred osmo smo žrebali štartne številke. Naši pridni fantje v »kuhinji« so poskrbeli, da je že zjutraj zadišalo po kavici in drugih priboljških. V odsotnosti našega starešine **Marka Vilfana** je prisrčno dobrodoščilo vsem zaželel predsednik NO LD Ig **Anton Pucihar**. Pridružili so se mu še soorganizator prireditve, predsednik LKD Ljubljana in strokovni vodja prireditve **Dejan Poljanšek**, delegat KZS **Zvonimir Poznik** in vodja sodniškega zbora **Rudi Rakuša**.

Vseh devetnajst tekmovalcev

se je kmalu za tem porazdelilo na tekmovalna mesta, razdeljena za tri različne zvrsti zahtevanih preskusov psov. Priznani kinološki sodnik **Rudi Rakuša** je ocenjeval delo psov pri sledenju za izpuščenno raco v vodi, porasli z ločjem, in ocenjeval kakovost ter uporabo pasjega nosu.

Kinološki sodnik **Vladimir Kobal** je ocenjeval šarjenje psa v vodi, porasli z ločjem (brez race), ter ubogljivost oziroma vodljivost psa. Način prinašanja izgubljene race iz vode, vodljivost psa ter odložljivost s strelomirnostjo pa je bilo področje ocenjevanja kinološkega sodnika **Gorana Peršina**.

Malce pred poldnevom smo si organizatorji in tudi tekmovalci ter sodniški zbor vzeli malo odmora, da smo pogasili žejo in pregnali

Še uvrstitve najboljših treh v posamični konkurenci.

V konkurenci preostalih pasem je tretje mesto osvojil **Matej Hunjadi** z labradorko **Ajo Boltvinsko**, druga sta bila **Tomaž Dajčar** in prepeličar **Ciko**, zmagal pa je **Damijan Mihevc** s prepeličarko **Ajdo**.

V konkurenci pičarjev je bil »bronasti« **Silvo Kralj** z nemško kratkodlakarko **Iro Lovrenško**. Na samem vrhu pa je bila prevlada deklet! Drugo mesto (CACT-R) je pripadlo **Lidiji Šmigoc** z nemškim kratkodlakarjem **Benom Sebeborci**. Zmago in naslov državne prvakinja v vodnem delu sta letos osvojila **Katarina Košir** in njen nemški kratkodlakar pičar **Baci »od SLO policije 1949«**. Naveza, katere delo si

Še zadnji napotki pred začetkom tekmovanja ...

lakoto. Vsa pohvala fantom v kuhinji; **Tone**, **Tomaž**, **Aleš**, **Stane** in drugi so se tudi letos resnično izkazali.

Medtem se je s točkami in rezultati hitro polnil tudi »semafor«. Tako kot lani je tudi letos za avtomatsko obdelavo podatkov vzorno skrbela **Tina Jež**.

Številnim tekmovalnim dvojicam navkljub smo tekmovalje sklenili zavidljivo hitro. Po sodniški predstavitvi vseh ocen so sledili še končni izračuni in na vrsti je bila razglasitev rezultatov, pokalov in plaket. Kot je pri nas v navadi, je vsak nastopajoči prejel plaketo in vrečko s spominskim darilom, prvi trije, posamezniki in ekipe pa tudi pokale.

Tretje mesto je v ekipni konkurenci zasedla ekipa **LKD Gorica** v sestavi **Darjo Spačal**, **Darko Miklavčič** in **Marjan Rijavec** (233,5 t.). Drugo mesto je pripadlo ekipi **LKD Ljubljana**, ki so jo sestavljali **Katarina Košir**, **Damijan Mihevc** in **Matej Hunjadi** (246,5 t.). Zmagovalno ekipo **LKD Ptuj - Ormož 1** pa so sestavljali **Vilko Turk**, **Silvo Kralj** in **Anton Vuzem** (258 t.).

je bilo vredno ogledati, saj je bilo z eno besedo brezhibno. Baci je prejel še CACT, Katarina pa za eno leto veliki prehodni pokal občine Ig. (Mimogrede: za Koširjeve je to že drugi naslov državnih prvakov letos. Enega je domov prinesel tudi Katarinin mlajši brat Urban – DP v oponašanju jelenjega rukanja).

Naj za konec povzamem del sodniškega poročila, ki se nanaša na oceno prireditve in ki pove praktično vse.

»Državno tekmovalje je potekalo brez težav in pripomb na sojenje. Vremenski razmere so bile idealne, dovolj vlage in toplote. Vsi psi, razen enega, so pokazali izredne sposobnosti dobro izšolanega psa. Tekmovalje je končalo 18 od 19. psov. Organizacija je bila na najvišji ravni, tereni odlično pripravljeni, za kar je potrebno organizatorje še posebej pohvaliti.«

Še javna zahvala sponzorjem, darovalcem in vsem, ki ste nam kakorkoli priskočili na pomoč pri organizaciji prireditve. Posebno še snemalcu **Marijanu Likarju** za reklamni prostor na spletu in lepo

POPRAVEK

V članku Državna tekma CACT nemških lovskih terierjev v delu po streli (Lovec, 11/2016, str. 571–572) je bil pri navedbi rezultatov tekme pomotoma napačno naveden priimek vodnika drugouvrščenega terierke Alice from Wonderland. Pravilno bi moralo pisati »vodnika **Zdravka Balerina**«.

Za neljubo napako se vodniku opravičujemo.

Uredništvo

Ekipa LKD Ljubljana – podšampioni (Damijan, Katarina in Matej)

Zmagovalna trojka (»bronasti« Silvo, »zlata« Katarina in »srebrna« Lidija)

posnet film, pa tudi fotografoma **Tanji Klari Kovačič** in **Vitalu Šuligoju** za čudovite fotografije. Vse dobro do snidenja! Če ne prej, pa na prihodnji DTVD 2107!

Jani Šive

Dvaindvajseta samostojna Državna tekma v delu po KS za barvarje

Vsako leto se vodniki psov krvosledcev - barvarjev zberejo na drugem koncu naše domovine, da se skupaj s svojimi zvestimi pomočniki pomerijo v delu po umetni krvni sledi (KS).

Samostojna tekma v delu po umetni krvni sledi je po določenih pravilnikih preizkušnja, ki se kar najbolj približuje dejanskemu delu vodnika in psa krvosledca v lovišču, ko opravljata to nepogrešljivo in humano poslanstvo. Vsakemu izmed lovcev se kdaj primeri, da zgrešimo in moramo zaradi različnih okoliščin na

pomoč poklicati vodnika psa krvosledca.

Tudi zato, ker na območju LKD Gorica - Nova Gorica cenimo delo vodnikov psov krvosledcev, nismo veliko razmišljali, da ne bi ugodili prošnji **Vzrejne komisije za barvarje** pri Kinološki zvezi Slovenije in skupaj z **Lovsko družino Trstelj - Kostanjevica** organizirali državne samostojne tekme po krvi sledi za pse krvosledce.

Predvsem za LD je to kar zahteven organizacijski zalogaj, ki pa so ga, naj to zapišem na začetku, člani LD Trstelj - Kostanjevica odlično opravili.

Kinološki sodniki **Radoš Bur-nik**, **Zdravko Brezovšček**, **Tomaž Burazer**, **Alojz Mlakar**, **Jožef Velikonja**, **Ervin Feregotto** in sodniška pripravnica **Lorna Resman** ter njihovi pomočniki **Robert Peras**, **Jelko Lapajne**, **Marjan Blažič**, **Martin Frančeškin**, **Darjo Spačal**, **Andrej Kovačič** in **Cvetko Milanič** so se zbrali pri lovski koči v Kostanjevici na Krasu že v petek popoldan. Pridružili smo se jim še strokovni vodja **Bojan Deberšek** in delegat

KZS **Robert Bandelj** in jaz kot vodja prireditve.

Kraški teren je zahteven, zato je bilo treba pazljivo izbrati terene za položitev umetnih krvnih sledi, kar je bilo pred tekmo tudi storjeno.

V soboto, 18. junija 2016, zjutraj je bilo pred lovsko kočjo živahno: prihajali so prijavljeni vodniki, lovci - terenski spremljevalci in drugi udeleženci 22. samostojne Državne tekme v delu po KS za barvarje. Na tekmo se je prijavilo trinajst vodnikov bavarskih barvarjev iz vse Slovenije in vseh trinajst se je tekmovanja tudi udeležilo, kar je zelo pohvalno. Marsikdo ne ve, koliko truda je potrebno za strokovno položitev krvnih sledi. To sem napisal predvsem za tiste, ki se prijavijo, pa

je bilo pričakovano in je povprečje na takšnih in podobnih tekmovanjih.

Zmago si je priboril domači vodnik **Slavko Vidmar** s psičko **Bonnie ze Skalniho**, saj sta osvojila vse mogoče točke. Drugo mesto je zasedel **Ivan Fišer** iz Slap pri Ptujski Gori s psom **Alijem**. Naslednja mesta so zasedli izkušeni vodniki krvosledcev LKD Gorica - Nova Gorica. Tretji je bil tako vodnik **Ivo Leban** s psičko **Tasko Volčansko**, četrty **Sandi Ščuka** s psom **Brunom ze Skalniho** in peti **Silvo Mrevlje** z **Alanom**. Tretjeuvrščeni Leban, četrtouvrščeni Ščuka in petouvrščeni Mrevlje so s svojimi psi dosegli povsem enako število točk, zato je o uvrstitvah odločala starost psov.

Foto: R. Percs

Najboljši trije pari na 22. Državni samostojni tekmi v delu po KS za barvarje

se mogoče iz različnih razlogov nato tekmovanja ali UP ne udeležijo; niti odsotnosti ne sporočijo pravočasno.

Na tej preizkušnji je bilo zanimivo, da so bili vsi prijavljeni psi barvarji pasme bavarski barvar.

Kot sem že navedel, je kraški teren zahteven, divjadi je veliko (veliko zapeljivih sledi), zato vodniki in tudi psi niso imeli lahkega dela. Zahteven kraški teren je očitno terjal svoje: le sedmim vodnikom in njihovim psom je uspelo priti po krvnih sledeh do končnega cilja. O zmagovalcu so odločale minute, v katerih je nekaterim na sledi uspelo poiskati in vodnikom pobrati vseh pet položenih kartončkov ter tako priti do konca sledi s položeno mrtvo divjadjo.

Število tistih, ki jim je uspelo,

Šesti je bil vodnik **Srečko Mumel** s **Perom Lovskim**, sedmi pa **Anton Štebih** z **Aronom**.

Da Krasa nismo zapustili ne lačni ne žejni, so poskrbeli domači lovci. Seveda velja zahvala tudi vsem sponzorjem prireditve, ki so bili: **Puškarstvo Skobir** iz Slovenj Gradca, **Pet top tački** iz Sežane **Trgovina Koprte** iz Nove Gorice, **Veterina** - Gorica in **Marjan Rustja** iz Ajdovščine, ki je za vse udeležence prireditve izdelal spominske obeske. Posebna zahvala velja članu UO LKD **Robertu Perasi** in starešini LD **Jelku Lapajnetu**. Dokazala sta, da lahko s skupnimi močmi in skupnim delom premagamo marsikatero zahtevno zadevo.

Angel Vidmar, vodja prireditve

Predvidena legla lovskih psov

Posavski goniči (SLRGp):

O: tuj plemenjak, m: 5/1, 13. 11. 2016,

Lado Rastresen, Lučine 32, 4224 Gorenja vas.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj bok kombinirko Merkel Suhl, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je gravirana. Tel.: 041/521-270.

Prodaj dobro ohranjeno Suhlovo tricevko, kal. 16-16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 1.150,00 €. Tel.: 040/323-399.

Prodaj kombinirano puško - tricevko Merkel Suhl, kal. 7 x 65 R/12-12. Strelni daljnogled Schmidt&Bender 6 x 42 (s konico). Cena: 750 €. Tel.: 031/880-945.

Prodaj češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Zeiss Jena in češko potisno montažo ter **risanico - repetirko** Mauser, kal. 8 x 57 IS, s strelnim daljnogledom Zeiss Jena (Suhlova montaža). Tel.: (01) 43-44-845.

Prodaj boroveljsko kombinirko, kal. 16/7 x 57 R, s menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42, (Suhlova montaža), hitro snemljivi jermen Niggeloh, v kopitu shramba za naboje. Puška je bila malo uporabljena, je izredno ohranjena in zelo natančna. Cena 1.750 €. V račun lahko vzamem repetirko .222 Remington ali .22 Hornet. Tel.: 041/513-960.

Prodaj kombinirko Kriehoff Ultra, kal. 12/243 Win., z optiko. Tel.: 041/680-138.

Prodaj odlično ohranjeno repetirno risanico Sauer Elegance 202 s kanelirano cevjo, kal. .30-06 Spr. Cena po dogovoru. Tel.: 041/654-610.

Prodaj nov strelni daljnogled Carl Zeiss Conquest 4-16 x 50 z rdečim križem, **optično piko** Docter ter **strelni daljnogled** Swarovski 1,5-8x50. Tel.: 041/496-520.

Prodaj repetirno risanico, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom Huina 6 x 40 (Suhlova montaža), **češko bokarico**, kal. 12/7 x 57 R (novi tip), s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 (Suhlova montaža) in nov **str. daljnogled** Bushnell 6-24 x 50. Tel.: 041/262-024.

Prodaj repetirno risanico Sauer 101 XT, kal. .270 Win., z optiko. Tel.: 041/680-138.

Prodaj boroveljsko kombinirko (izdelek L. Borovnika), kal. 16 / 7 x 65 R, s menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) ter **repetirno risanico** Mauser 66, kal. 7 mm Rem. Mag. Tel.: 040/160-014.

Prodaj MK-puško TOZ, šibrenico brezpetelinko FEG, kal. 16-16, in francosko potežno **šibrenico** Manli, kal. 16. Tel.: 041/378-261.

Prodaj lepo ohranjeno repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, z novim orehovim kopitom in strelnim daljnogledom Kales 6 x 42 (Suhlova montaža), cena 650 €, in lepo ohranjeno bok **šibrenico** madžarske izdelave, kal. 12/12, z ejektorji in skoraj novim oreho-

vim kopitom, (280 €). Tel.: 041/656-610.

Prodaj naslednje orožje: šibrenico CZ, brezpetelinko, kal. 16-16, z ejektorji (delno gravirana) (cena 500 €); **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (tekmovalna cev), s str. daljnogledom Leopold 3 x 10 - 40 (1.000 €); **kombinirko** Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža) in menjalnimi cevmi 12/12 (1.300 €); **revolver** Taurus CP, kal. .44 Rem. Mag., z inox 150 mm cevjo (600 €). Tel.: 051/264-370.

Prodaj lepo ohranjeno bok kombinirko, kal. 7 x 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16. Tel.: 031/356-702.

Prodaj zelo natančno repetirno risanico, kal. 8 x 57 IS (Puškarna Kranj), s str. daljnogledom (zasučna montaža), ter **revolver** Ruger, kal. .22 WMR. **Kupim pa stare naboje**. Tel.: 040/740-685.

Prodaj polavtomatsko risanico Browning Long Trac, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom 1,5 - 4 x 25 (cena 1.200 €); **repetirno risanico** CZ, mod. ZKK-602, kal. .375 H&H, s strelnim daljnogledom Hensold 4 x 32 (zasučna montaža) (800 €); **bok kombinirko** CZ Tatra, kal. 7 x 65 R/16, s str. daljnogledom Habicht Nova 6 x 42 (Suhlova mont.) in kratko **vložno cev**, kal. .22 WMR, rezervne **šibrene cevi**, kal. 16/16 (cena 1.200 €); **pištolo** CZ 75 Compact, kal. 9 mm Luger, dva toka in strelivo zanjo (700 €). Tel.: 051/264-370.

Prodaj novo repetirno risanico Sako 85M, mod. Bavaria, kal. 6,5 x 55, s str. daljnogledom Schmidt&Bender 3-12 x 50, z osvetljenim križem in hitro snemljivo mak montažo. Vse je komplet in novo. Cena 30 % od nabavne cene (3.200 €). Tel.: 031/800-905.

Lovski psi

Ponujam paritev z mojim kratkodlakim istrskim goničem (z odlično oceno). Tel.: 041/315-254, Tone.

Na voljo za oddajo so mladički pasme nemški trbarvni gonič. Oče in mati sta delav-

na psa, uporabljana za lov. Tel.: 040/158-275.

Naprodaj so mladi resasti jazbecarji, stari štiri mesece, s kratko trdo priležno reso, brki in bradico, že cepljeni. Tel.: 031/360-688.

V psarni Hudobrek Kennel v letošnji zimi načrtujemo leglo nemških kratkodlakih ptičarjev vrhunskih staršev nemških, avstrijskih, slovenskih vzrejnih linij. Oče: KS DeeJay vom Perbachtal, zunanost odlična, D1, S1 (4h St.M.E), VGP 1, VSWP 1, Kleem. preizkušnja, mati Diva Adin Dom, 5/I, PNZ 55 +22, JZP: 192, SPP- Sežunov memorial: I., K.S: II. Več informacij na www.hudobrek.eu ali info@hudobrek.eu ali 031/273 182.

Drugo

Kupim Slovenski lovski priročnik 1/1 (LZS). Tel.: 041/315-254, Tone.

Na voljo so lovni fazani in race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Z divjimi prašiči zelo bogata LD na Dolenjskem nudi posameznikom možnost nakupa **lovne dovolilnice za zimsko sezono 2016/17**. Mogoči so tudi **skupinski lovi za večje organizirane skupine lovcev**. Ugodno! Več informacij po tel.: 040/411-201.

Prodaj muflona 4+ damjače košute in teleta. Tel.: 031/515-098.

Prodaj starejše muflone in navadnega jelena - dvajseteraka. Cena ugodna. Tel.: 051/666-916.

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogova - izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter netopirnice. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj starejše muflone in navadnega jelena - dvajseteraka. Cena ugodna! Tel.: 051/666-916.

Prodaj jelena - damjaka, starega pet let, lahko tudi samo

DECEMBER									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)						
			vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec	
1. Če	8:40	18:11	7:24	16:18	6:12	17:30			
2. Pe	9:30	19:02	7:25	16:17	6:13	17:29			
3. So	10:14	19:58	7:26	16:17	6:14	17:29			
4. Ne	10:54	20:58	7:27	16:17	6:15	17:29			
5. Po	11:30	22:01	7:29	16:17	6:16	17:29			
6. To	12:03	23:07	7:30	16:16	6:17	17:29			
7. Sr	12:34	-----	7:31	16:16	6:18	17:29			☺
8. Če	13:05	0:15	7:32	16:16	6:19	17:29			
9. Pe	13:37	1:27	7:33	16:16	6:20	17:29			
10. So	14:10	2:39	7:34	16:16	6:21	17:29			
11. Ne	14:47	3:55	7:34	16:16	6:22	17:29			
12. Po	15:29	5:11	7:35	16:16	6:22	17:29			
13. To	16:18	6:25	7:36	16:16	6:23	17:29			
14. Sr	17:15	7:35	7:37	16:17	6:24	17:30			☺
15. Če	18:18	8:37	7:38	16:17	6:25	17:30			
16. Pe	19:25	9:31	7:38	16:17	6:25	17:30			
17. So	20:33	10:15	7:39	16:17	6:26	17:31			
18. Ne	21:40	10:53	7:40	16:18	6:26	17:31			
19. Po	22:45	11:26	7:40	16:18	6:27	17:31			
20. To	23:48	11:55	7:41	16:18	6:28	17:32			
21. Sr	-----	12:21	7:41	16:19	6:28	17:32			☺
22. Če	0:49	12:47	7:42	16:19	6:29	17:33			
23. Pe	1:49	13:14	7:42	16:20	6:29	17:33			
24. So	2:48	13:42	7:43	16:21	6:29	17:34			
25. Ne	3:47	14:12	7:43	16:21	6:30	17:35			
26. Po	4:45	14:46	7:43	16:22	6:30	17:35			
27. To	5:42	15:24	7:44	16:23	6:31	17:36			
28. Sr	6:35	16:08	7:44	16:24	6:31	17:37			
29. Če	7:27	16:57	7:44	16:24	6:31	17:37			☺
30. Pe	8:13	17:52	7:44	16:25	6:31	17:38			
31. So	8:55	18:51	7:44	16:26	6:31	17:39			

rogovje (trofejo). Tel.: 041/357-974.

Prodaj novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovskih kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodaj neuporabljano elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna in z jamstvom. Ugodno. Tel.: 068/680-121.

Kupim jelena - damjaka, starosti 1+ ali 2+ za rejo v obori. Tel.: 041/494-560 - Branko.

Prodaj RCBS matrice za kalibre .30-06 Spr., .223 Rem., .22-250 Rem.. Tel.: 041/680-138.

Prodaj novo GPS-sledilno ovratnico za psa. Je 100 % vodoodporna in deluje prek že vgrajene SIM-kartice. Z njo je mogoče spremljati gibanje in lokacijo psa kar preko mobilnega telefona. Tel.: 041/353-319.

Daš-dam, d. o. o.

Varpolje 66
3332 Rečica ob Savinji

Kamena sol v kosih
od 1 do 3 kg, na zalogi!

Naslov:

das.dam.doo@gmail.com

ali

040/677-046, 040/298-865

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO
GORICA - NOVA GORICA

organizira

TEČAJ OSNOVNEGA ŠOLANJA
LOVSKIH PSOV VP-1.

Tečaj je namenjen šolanju mladih psov. Potekal bo po dogovoru tečajnikov dvakrat na teden v večernem času. Tečaj bo v Volčah in Mirnu.

Za člane LD, ki sofinancirajo delovanje LKD Gorica - Nova Gorica, bo tečaj brezplačen, za preostale udeležence pa bo cena za udeležbo 120 evrov.

Tečaj se bo začel s teoretičnim delom v soboto, 21. 1. 2017, ob 10. uri v Volčah.

Za dodatne informacije pokličite na tel. številko 041/695-660 (Ivo Leban).

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Brnčičeva ulica 13,
 1231 Ljubljana-Črnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnooptika@siol.net
 www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
 Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
 Akcijska cena: **190,00 €**
 Cene veljajo do razprodaje zaloge

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

DOG

ELEKTRONSKE
 ovratnice za učenje psa
 ovratnice proti lajanju
 nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška) za pavšalno ceno 80 €. Neomejen odstrel divjih prašičev vseh kategorij, lisice in šakala.

Namibijski: 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 4 glav divjadi že za 2.500 €. Mogoče je lov na divjad 33 vrst po izbiri.

Divji petelin, ruševca, kljunač (180 km od Moskve): 5 dni lova v aprilu za 1.990 €. Doslej 100 % uspeh pri lovu na velikega petelina! Ob prijavi do 15. 12. je cena 1.790 €. Dodaten brezplačen odstrel ruševca in kljunačev.

Lov male divjadi (Romunija): odstrel zajca 35 €, fazana 12 €.

Južna Afrika: 11-dnevni safari v dolini reke Limpopo z vključenim odstrelom divjadi 6 vrst in vsemi prevozi, tudi letalskim, za 3.890 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 25. aprila. Ob prijavi do 10. 12. bo omogočen še brezplačen odstrel trofejnega gnuja.

Kanada: 3.200 € za 6-dnevni lov in odstrel črnega medveda. Ob prijavi do 15.12. 2016 je odstrel drugega medveda brezplačen. Sicer 300 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

MINOX
 VISIBIL INNOVATION

Na zalogi še strelni daljnogledi MINOX:
 - strel. daljnogled Minox ZV 3-9x50
 - strel. daljnogled Minox ZXSi 3-15x56
 - strel. daljnogled Minox ZXSi 2-10x50

DOŽIVLJENSKA GARANCIJA NA VSE IZDELKE MINOX

DVOGLED Minox BL 8X56 BR

Vidno polje pri 1000 m	109 m
Najkrajši doseg	9,0 m
Očesni relief	20,8 mm
Delovna temperatura	-10 °C do +50 °C
Vodoodpornost	DA
Vilina x širina x globina	196 x 145 x 66 mm
Teža	1040 g

www.medo-sport.si

MEDO sport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE, tel.: 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
 e-mail: medosport@bircos.si

MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bircos.si

Do -30°C
Narejeno v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47
Cena: 63,50€

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/726 011

Povsem vodotesen
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 198,00 €

LOVSKI DALJNOGLED
SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/726 011

STEYR MANNLICHER **ROSA** **Sabatti** **Beretta** **VILDIZ** **ALFA** **RUGER**

TRAP SPZ M
 brez ejektorjev
 12/76

YILDIZ
 SİLAH SANAYİ

CENA: 659,00 €

JAKNA ZA POGONE
 9697
 - obojestranski

59,90 €
-17%
NOVA CENA: 49,71 €

KAPA IZ FLISA Z NAUŠNIKI
 85,90 €

NOVA CENA: 9,75 €

KAPA ZA POGONE
 49,90 €

NOVA CENA: 13,42 €

MEDO sport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE, tel.: 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
 e-mail: medosport@bircos.si

MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bircos.si

www.medo-sport.si

Česka Zbrojovka CZ 75 SP-01 Shadow **915,00 €**

Česka Zbrojovka CZ 75 B Omega **684,00 €**

Na zalogi tudi malokalibrsko orožje in puške velikega kalibra

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Notranjska a. 6330 Postojna
 05 726 40 70 | info@avantura.info

199 €
Lovski čevlji - gojzar
PINWOOD visoki

179 €
Lovski čevlji - gojzar
PINWOOD polvisoki

**Največja ponudba oblačil in obutve
švedske znamke Pinewood!**

www.avantura.info
Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

NAREJENI V EU!
DO -50 °C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVA MATERIAL 2 MERNICI
- PLC
- TOPLOTNO IZOLACIJSKA FOLIJA

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
Tel.: 041/726-011, info@beluga.si, www.beluga.si

**TAKO TOPLIH IN LAHKIH
ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!**

YOKOHAMA
GEOLANDAR G015

www.yokohama-online.si

GEOLANDAR A/T G015

Uradni uvoznik in distributer za pnevmatike Yokohama: **FAMM Commerce, d. o. o.**,
Obirna cena Logatec 10A, 1370 Logatec, T: 01/759 15 00 W: **www.yokohama-online.si**

MAUSER

STEYR

Blaser

MERKEL

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
 - **Puške:** Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
 - **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
 - **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund
- Opravljam vsa puškarska dela.**

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

GLASMAHER
OPTIKA

SERVIS DVOGLEDOV IN STRELNIH DALJNOGLEDOV

041 699 385

Pleteršnikova 1, 8250 Brežice
maher.glasmaher@gmail.com

popravilo ♦ servis ♦ čiščenje ♦ nastavitve slike

Vesele praznike in uspešno ter srečno v letu 2017!

V decembru smo za vas pripravili prav posebno darilo!

Od 21. do 23.
decembra vam
pri nakupu nad
100 EUR
podarimo
22% DDV!

* Akcija velja za izdelke iz zaloge, ob gotovinskem plačilu od 21.12.2016 do 23.12.2016. Ob nakupu nad 100 EUR stranki obračunano vrednost nakupa zmanjšamo za znesek DDV.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - MAK

- Česka zbrojovka - Docter - Meopta

- Niggeloh - Sellier & Bellot

- Swarovski Optik - Steyr Mannlicher

- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huglu

KOPTEX D.O.O. - TRGOVINE LOVEC

Več kot 25 let izkušenj...

*Vesele praznike
in srečno 2017*

*Decembar vam prinaša tudi
izjemne popuste!*

- 10 % na vse novo orožje iz zaloge
- 10 % naboje znamke NORMA
- 15 % CHEDDITE Universal trap 24g (za nakup nad 5000 kos)

norma

Cheddite

*Najlepši in najbolj čaroben čas v
letu je tu! Obarvajte si ga s
čudovitimi ognjemeti, ki jih lahko
dobite v vseh naših poslovalnicah!*

Sabatti

Benelli

BERETTA

Smith & Wesson

SIG SAUER

sako

Z

SAUER

TIKKA

TANFOGLIO

Bettinsoli

WALTHER

ZASTAVA

PE LJUBLJANA

01 585 17 99

PE NOVA GORICA

05 330 86 60

PE MURSKA SOBOTA

02 515 17 28

info@koptex.com

PE MARIBOR

02 252 47 44

PE KOPER

05 63 910 28

PE KRANJ

04 204 24 37

www.koptex.com